

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE U RIBARSTVU I AKVAKULTURI
DUNAV SAVA
ZA RAZDOBLJE 2021.-2027.**

DUNAV SAVA
F L A G

Sufinancira
Europska unija

**Izrada ove Lokalne razvojne strategije u ribarstvu sufinancirana je sredstvima
Europske unije iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu**

KRATICE

CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
DS	Dunav Sava
DZS	Državni zavod za statistiku
EFPR	Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu
EU	Europska unija
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
FLAG	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu i akvakulturi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IT	Informacijske tehnologije
IKT	Informacijsko-komunikacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>
LRSR	Lokalna razvojna strategija u ribarstvu
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
MSP	Mikro, mala i srednja poduzeća
OCD	Organizacije civilnog društva
PRA	Program za ribarstvo i akvakulturu RH za programsko razdoblje 2021.-2027.
RBiH	Republika Bosna i Hercegovina
RH	Republika Hrvatska
RS	Republika Srbija
SRD	Sportsko ribolovno društvo
TZ	Turistička zajednica
VSŽ	Vukovarsko-srijemska županija
ZRP	Zajednička ribarstvena politika EU

Sadržaj

UVOD	4
1. Opis područja koje obuhvaća Lokalna razvojna strategija u ribarstvu (LRSR).....	5
1.1. Osnovni podaci o području.....	5
1.2. Osnovne zemljopisne značajke.....	6
1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština.....	7
1.3.1. Kulturno-povijesna baština	7
1.3.2. Prirodna baština	10
1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području.....	12
1.5. Stanje društvene infrastrukture	16
1.6. Gospodarske značajke	17
1.7. Demografske i socijalne značajke	23
2. Partnerstvo i uključenost lokalnih dionika	25
2.1. Opis partnerstva	25
2.2. Opis tijeka izrade LRSR i uključenost lokalnih dionika u izradu LRSR	25
3. Analiza razvojnih potreba područja, uključujući SWOT analizu	27
3.1. Analiza razvojnih potreba područja FLAG-a	27
3.2. Rezultati SWOT analize	31
4. Ciljevi, integrirani i inovativni karakter LRSR	34
4.1. Ciljevi i prioriteti LRSR	34
4.2. Prioritetne mjere za provedbu LRSR.....	36
4.3. Zajedničke značajke za sve mjere u okviru provedbe LRSR	46
4.4. Usklađenost s nadređenim strateškim dokumentima.....	47
4.5. Inovativni karakter LRSR i usklađenost s horizontalnim prioritetima PRA 2021.-2027.	47
5. Upravljanje, praćenje i vrednovanje provedbe LRSR.....	49
5.1 Opis sposobnosti za provedbu LRSR	49
5.2. Opis postupaka pripreme natječaja i odabira projekta na FLAG razini	50
5.3. Opis praćenja i vrednovanja provedbe LRSR	51
6. Akcijski plan provedbe LRSR.....	54
7. Financijski plan provedbe LRSR	55
Prilozi	58

UVOD

Lokalna razvojna strategija u ribarstvu (LRSR) je temeljni dokument Lokalne akcijske grupe u ribarstvu i akvakulturi (FLAG) Dunav Sava (dalje: FLAG) za provedbu Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. u okviru Zajedničke ribarstvene politike (ZRP) EU. LRSR sadrži odrednice za realizaciju mjera i projekata (operacija) koji odgovaraju specifičnim razvojnim potrebama razvoja plavog gospodarstva i razvoja ukupnog ribarstvenog područja te koji, na najbolji način, doprinose integralnom i održivom razvoju područja FLAG-a.

LRSR FLAG-a ujedno je osnovni dokument integriranog teritorijalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD-a) koji se provodi u svrhu ostvarenja cilja 5. Kohezijske politike Europske unije (EU) „*Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa*“ za programsko razdoblje 2021.-2027.

Lokalna razvojna strategija u ribarstvu izrađena je u skladu s *Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027.*, strategijom „*Više od ribnjaka*“ vizije i plana provedbe strategije transformacije sektora akvakulture u Hrvatskoj 2020.–2030, *Nacionalnim planom razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine*, dokumentom *Preporuke i smjernice za izradu lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR)* i uputama Uprave ribarstva Ministarstva poljoprivrede. Također, LRSR je usklađena s *Planom razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje 2021.-2027. godine* u kojoj se nalazi područje FLAG-a.

U pripremi i izradi LRSR-a ključnu ulogu imali su predstavnici dionika iz svih interesnih skupina, iz gospodarskog, javnog i civilnog sektora, okupljeni u radionicama i konzultacijama. Čitav proces izrade LRSR-a zasnovan je na partnerskom pristupu i na ostalim načelima programa LEADER (CLLD). U sklopu toga održane su interaktivne radionice, sastanci, konzultacije na kojima su razmijenjena iskustva kao i utvrđivanje potencijalnih projekata, što je poslužilo kao podloga za identificiranje razvojnih potreba, a potom i za utvrđivanje mjera za projektna ulaganja. Skupština FLAG-a je, na sastanku održanom 27. listopada 2023., nakon rasprave i usuglašeni dopuna, usvojila ovu LRSR.

LRSR je izrađen korištenjem znanja, vještina i iskustva FLAG-a, predstavnika dionika svih interesnih skupina s područja FLAG-a te stručnjaka za integrirani teritorijalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD).

1. Opis područja koje obuhvaća Lokalna razvojna strategija u ribarstvu (LRSR)

1.1. Osnovni podaci o području

Područje FLAG-a Dunav Sava (dalje: FLAG) prostire se u najistočnijem dijelu Hrvatske, omeđenog dvjema velikim rijekama; Dunavom i Savom, te obuhvaća 10 jedinica lokalne samouprave na području Vukovarsko-srijemske županije (VSŽ): gradovi Ilok, Vinkovci i Vukovar te općine Babina Greda, Cerna, Andrijaševci, Nuštar, Bogdanovci, Borovo i Lovas, s ukupno 24 naselja. Područje se nalazi uz granicu s Republikom Srbijom (Borovo, Vukovar, Lovas i Ilok) i Republikom Bosnom i Hercegovinom (Babina Greda).

Na području FLAG-a živi, prema Popisu stanovništva 2021. godine, 79.918 stanovnika, od čega na području gradova živi 59.062, a u općinama 20.856 stanovnika. Prostire se na području veličine 678,13 km² s prosječnom gustoćom naseljenosti od 117,85 st./km². Ukupnom površinom FLAG predstavlja oko 1,2% kopnenog teritorija RH te 27,7% kopnenog teritorija Vukovarsko-srijemske županije. Područje FLAG-a pripada statističkoj NUTS-2 regiji Panonska Hrvatska.

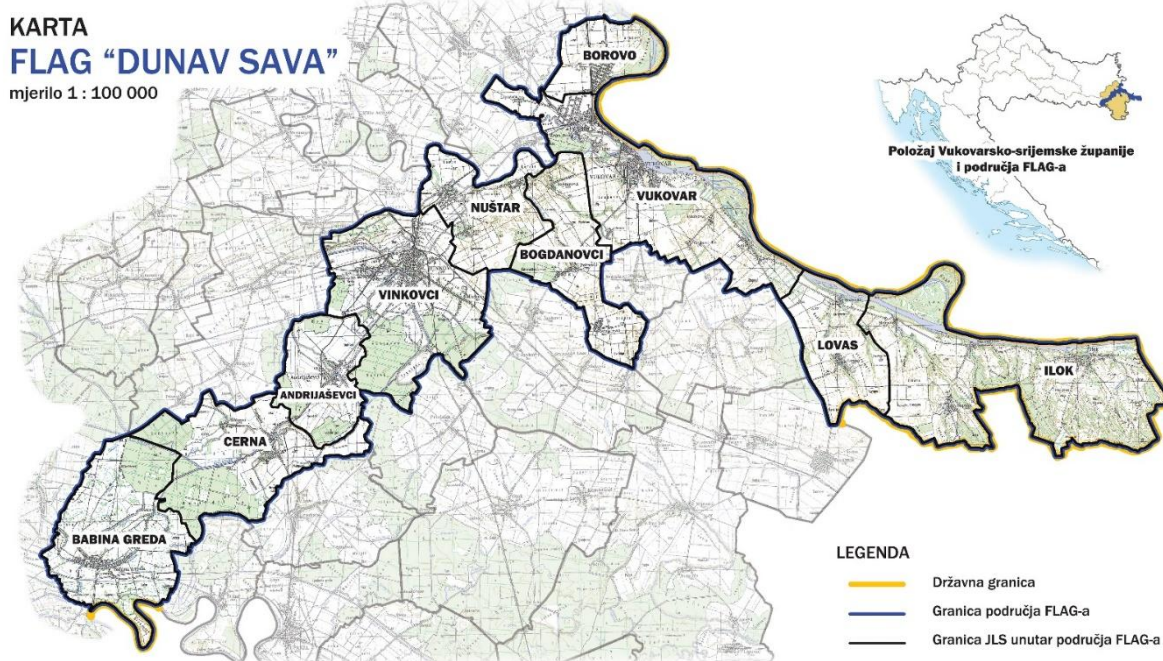
Područje FLAG-a dio je kontaktnog područja RH, gdje se spaja Srednja i Jugoistočna Europa (Živić, 2006.). Na prostoru se spaja slavonska ravnica i srijemski brežuljci. Poznat je i kao najdulje naseljeni prostor u ovom dijelu Europe (grad Vinkovci), mjesto gdje su se oduvijek kulturno, povijesno i prometno spajali Istok i Zapad. FLAG je kraj bogat prirodom, povijesti, kulturom i tradicijom. U ravnici okruženoj Dunavom i Savom, napajanom sa još 4 rijeke, smještena je najveća šuma hrasta lužnjaka u ovom dijelu Europe. Rijeka Vuka, koja protječe središtem Vukovara, prirodna je granica Srijema i Slavonije. Prirodna bogatstva područja sa odlikama umjereno kontinentalne klime ključ su gospodarskog razvoja FLAG-a, usmjerenog na poljoprivredu i ribarstvo, turizam, obrtništvo i industriju. Detaljniji statistički podatci po naseljima u sastavu FLAG-a navedeni su u Prilogu 1.

Tablica 1: Osnovni podaci o FLAG-u

JLS	Površina (km ²)	Broj stanovnika 2021. g.	Gustoća naseljenosti (st/ km ²)	Broj naselja
Andrijaševci	39,62	3.441	86,85	2
Babina Greda	80,18	2.762	34,45	1
Bogdanovci	51,75	1.545	29,86	3
Borovo	28,13	3.555	126,38	1
Cerna	69,25	3.712	53,60	2
Grad Ilok	128,93	5.045	39,13	4
Lovas	42,52	980	23,05	2
Nuštar	43,35	4.861	112,13	3
Vinkovci	94,21	30.842	327,38	2
Vukovar	100,19	23.175	231,31	4
FLAG	678,13	79.918	117,85*	24

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2021.; *Prosjeak

Slika 1: Karta područja i položaja FLAG-a Dunav Sava

Izvor: FLAG Dunav Sava

1.2. Osnovne zemljopisne značajke

Prostor FLAG-a Dunav Sava obuhvaća dio slavonsko-srijemskog međuriječja na rubu Panonske nizine. To je ravnica iz koje se središnjim prostorom dižu uzvišenja diluvijalnog prapora. Reljefno se uzdižu dva odvojena uzvišenja: Vinkovačko-đakovački ravnjak i Vukovarski ravnjak. Vukovarski ravnjak se širi prema istoku do crte Šarengrad-Bapska-Šid (RS) odakle počinje Fruška Gora. Južno od ravnjaka prostiru se doline s razgranatom riječnom mrežom.

Geomorfološki, prostor FLAG-a pripada prostoru istočnohrvatske nizine kao dijela makromorfološke regije Panonske nizine, odnosno mikroregiji Vinkovačko-vukovarske lesne zaravni istočnohrvatske ravnice. Ujedno prostor FLAG-a pripada, u geomorfološkom smislu, euroazijskom morfosustavu mlađeg ulančanoga gorja. Na magmatskim, sedimentnim i metamorfnim stijenama paleozojske i mezozojske starosti, nalaze se tercijarne naslage za koje je karakteristično odsustvo paleogena, jer su u to doba na prostoru Istočnohrvatske ravnice prevladavali denudacijski procesi. Geološki najmlađe naslage na području FLAG-a datiraju iz srednjeg i donjeg pliocena i kvartara, u čijim donjim dijelovima dolaze gline i pjeskovite gline, u srednjem sitnozrnat i glinoviti pijesci i gline, a u pripovršinskom i površinskom dijelu sive i žute gline, pijesci, šljunci te les i lesu slični sedimenti. Sedimenti su pretežno jezerskog, fluvijalnog, fluvio-organogenog i eolskog podrijetla. Navedeni sedimenti, više od 99%, prevladavaju u geološkom sastavu površinskog dijela FLAG-a.

Reljef karakteriziraju male visinske razlike, s vrlo blagim uzvisinama, nadmorske visine uglavnom ispod 200 m. Samo na istoku se nalaze obronci Fruške gore (Lovas, Ilok) koji pripadaju brežuljkastom pojasu. Najviša točka FLAG-a je Čukala pokraj Iloka (294 m nadmorske visine), dok su najniži dijelovi prosječno na 80 m nadmorske visine. Reljefnom strukturom FLAG-a dominiraju oblici akumulacijskog karaktera, odnosno nizina Dunava i položi Save i Bosuta. Dio Posavine odlikuju prostrane fluvio-močvarne nizine (Biđ-beravska nizina). Dio FLAG-a (Vinkovci, Andrijaševci) nalazi se u obuhvatu Spačvanskog bazena, gdje

se nalazi najveći kompleks sačuvanih šuma hrasta lužnjaka u Hrvatskoj, od izuzetne ekološke i gospodarske važnosti.

Najvažnija reljefna sastavnica na području FLAG-a su lesne zaravni. Kod Vukovara je debljina lesnih sedimenata oko 50 m, dok ona kod Vinkovaca iznosi oko 40 m. Na Vukovarskoj lesnoj zaravni se razvio černozem/crnica kao tipičan i agrarno najvrjedniji tip automorfni tala. Crnica je najbolje hrvatsko tlo za poljoprivrednu proizvodnju jer ima ilovastu teksturu s povoljnom mrvičastom strukturom, vrlo je porozno, propusno i povoljnih vodo-zračnih odnosa dok je najveći dio kapacitirane vode u porama pristupačan biljkama. Tlo se dugotrajno iskorištava (100-200 godina) te mu se sadržaj hraniva i humusa brzo smanjuje. Hidromorfna tla dominiraju u poljima Dunava i Save, njihovih pritoka i na dijelu riječnih terasa. Ova tla se još razvrstavaju kao aluvijalna ili fluvijalna tla te imaju veoma malo humusa, ali ako se radi o dubokim ilovastim nanosima, ova su tla dobra staništa za sve ratarske kulture u dolini rijeka.

Kroz područje FLAG-a teku rijeke: Dunav (ulijeva se u Crno more) koji predstavlja najznačajniji vodotok i po veličini i po prometnoj važnosti, Sava (ulijeva se u Dunav), Vuka (ulijeva se u Dunav), Bosut (ulijeva se u Savu), Berava (ulijeva se u Bosut), Biđ (ulijeva se u Bosut). Prostori uz riječne tokove (jednako kao i sami tokovi) Bosuta, Berave i Biđa djelomice su zamočvareni. Podzemne vode uz rijeke Dunav i Savu izrazito su značajna vodna bogatstva FLAG-a. FLAG područje u cijelosti pripada Crnomorskom slivu, odnosno porječju Dunava. Položaj uz međunarodni plovni vodni put, rijeku Dunav, čini FLAG značajnim prometnim čvorištem magistralnih pravaca, najveća hrvatska riječna luka se nalazi u Vukovaru, na Dunavu.

Na području FLAG-a prevladava umjereno kontinentalna klima. Ljeta su sunčana i vruća, a zime hladne i sa snijegom. Područje FLAG-a Dunav Sava, s obzirom na prirodno-geografske osobine i pripadnost prostoru tipične panonske ravnice ima odlike umjereno kontinentalne klime s dosta izraženim ekstremnim vrijednostima pojedinih klimatskih elemenata. Karakteriziraju je sunčana i vruća ljeta, hladne i snježne zime, te velika godišnja kolebanja temperature i rasporeda padalina. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 11°C sa srednjim najtoplijim maksimumom od 29,9°C i srednjim minimumom od 12,2°C. Srednje godišnje padaline variraju od istoka (650 mm) prema zapadu (oko 800 mm). Najviše padalina ima u proljeće i sredinom ljeta, što pogoduje poljoprivrednim kulturama. Srednja relativna vlažnost zraka iznosi 79%.

1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština

1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje FLAG-a naseljeno je tisućama godina o čemu svjedoče arheološka nalazišta vezana za starčevačku, vinkovačku i vučedolsku kulturu. Iz pretpovijesnog vremena najznačajniji su arheološki ostaci Vučedolske kulture (Vučedol na Dunavu, pokraj Vukovara), kojoj je ishodišna točka istočna Slavonija i Srijem. Područje FLAG-a burne je povijesti – bilo je dio rimske provincije Panonia. U razvijenom i kasnom srednjem vijeku oblikovana je Kraljevina Slavonija, čije područje se podudara, u velikoj mjeri, s onim kasnoantičke provincije Panonije Savske sa središtem u Sisciji (Sisak). Približno isti prostor bio je, u 9. st., obuhvaćen u slavenskoj kneževini Ljudevita Posavskog/Sisačkog i njegovih nasljednika. Prema hrv. povjesničarima još i u 10. i 11. st. tu je postojala polusamostalna država, povezana sa susjednim Hrvatskim kraljevstvom, osobito crkvenim sponama. Za kralja Vladislava II Jagelovića, kada se po prvi put u kraljevskom naslovu ističe i Slavonija (iza Dalmacije i Hrvatske), povlastice slavonskog plemstva prvi put se popisuju u dodatku kraljevskog zakonika (1492.), a kralj 1496. svečano odobrava Kraljevini Slavoniji, koju naziva “štitom ili predziđem” Ugarske, pravo da

na bojnim zastavama i službenim pečatima koristi vlastiti grb s prikazom kune (“njihov drevni znamen”) između dviju rijeka iznad kojih je “Marsova zvijezda”. Nakon bitke na Mohačkom polju i turskih osvajanja, sužavanje slobodnog teritorija Kraljevine Slavonije i, u još mnogo većoj mjeri, Hrvatske dovelo je do prijelomnog unutrašnjeg političkog događaja: zajedničkim održavanjem Slavanskog i Hrvatskog sabora u Zagrebu 1. rujna 1558. trajno su dva sabora ujedinjeni u jedinstveni Sabor Hrvatske i Slavonije. Do 1552. (pad Virovitice) Turci su pokorili cijelo donje međurječje Drave i Save. Mirovnim sporazumom u Srijemskim Karlovcima 1699., dolazi pod Habsburšku krunu zajedno s ostatkom Hrvatske. Nakon raspada Austro-Ugarske, Slavonija postaje dio Kraljevine Jugoslavije, gdje je od 1929. dio Savske banovine. Za vrijeme 2. svjetskog rata spada u njemačku okupacijsku zonu Nezavisne Države Hrvatske, a nakon rata postaje dio Socijalističke Republike Hrvatske, unutar SFRJ. Nakon što je Hrvatska proglasila nezavisnost 1991., srpsko stanovništvo osnovalo je vlastitu državu od dijelova istočne i zapadne Slavonije. Istočni dio je nazvan Autonomna srpska regija Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, a sadržavala je područja istočno od Osijeka, Vinkovaca i sjeveroistočno od Županje (cijela Baranja, gradovi Vukovar i Ilok). Istočna regija je predana mirovnoj misiji Ujedinjenih Naroda (UNTAES) 1996., a 1998. vraćena je Hrvatskoj. Područje je pretrpjelo ogromna razaranja, materijalne i prije svega ljudske gubitke u Domovinskom ratu te se još uvijek unatoč ogromnim financijskim ulaganjima od strane RH teško oporavlja. Bitka za Vukovar obilježila je cijeli prostor i dio je kolektivnog sjećanja, a trauma nije zacijelila jer se mnogobrojne žrtve i danas vode kao nestale. Šire okupirano područje je i poprište ratnih zločina koji nisu u cijelosti razriješeni te i dalje traumatiziraju lokalno stanovništvo.

Teritorij FLAG-a Dunav Sava bio je tijekom svih povijesnih razdoblja dio europskih prometnih koridora, što je uvjetovalo razvitak brojnih naselja u neprekinutom nizu tijekom prapovijesti, antike i srednjeg vijeka do suvremenog doba. Arheološki ostaci vučedolske kulture su značajni i brojni (Vučedol je jedan od najznačajnijih arheoloških lokaliteta u Europi) te je, u svrhu prezentacije nalazišta, izgrađen Muzej vučedolske kulture, a u tijeku je i gradnja Arheološkog parka Vučedol.

Bogatstvo kulturno-povijesne baštine također čini veliku snagu resursno-atraksijske osnove FLAG-a, o čemu svjedoče brojni dvorci i muzeji među kojima su najpoznatiji dvorci Odescalchi (Ilok) i Eltz (Vukovar) sa stalnim muzejskim postavama. U Vinkovcima, kao najstarijem gradu Europe (u kontinuitetu područje je naseljeno gotovo 8000 godina), pronađeni su simboli najstarijeg kalendara u Europi-Oriona.

Valorizacija kulturno-povijesnih spomenika, onih arheoloških, kao i pojedinačna kulturna dobra graditeljske baštine (Sopot, Vučedol, stara jezgra grada Iloka, barokni centar Vukovara, Rokovačke zidine u Rokovcima) te brojna dosadašnja arheološka iskapanja i istraživanja, mogu se pronaći u arheološkim zbirkama Muzeja grada Iloka, Gradskog muzeja u Vukovaru i Gradskog muzeja u Vinkovcima. Zaštita i unaprjeđenje kulturno-povijesnih vrijednosti FLAG područja njeguje se i kroz brojne manifestacije poput Vinkovačkih jeseni i slično.

Uz svetišta, važno je spomenuti i iznimno vrijedne objekte sakralne arhitekture. U registru kulturnih dobara Ministarstva kulture RH nalazi se mnoštvo građevina sakralne građevinske baštine s prostora FLAG-a, gdje se među najpoznatijim crkvenim sakralnim objektima ističu: Crkva sv. Marije Pomoćnice kršćana u Sotinu, koja je 2001. godine ponovo revalorizirana nakon Domovinskog rata, kada je stradala cijela unutrašnjost, kao i glavni oltar, koji je u vrijeme izgradnje smatran najljepšim u Slavoniji i Srijemu; Crkva Blažene Djevice Marije u Bapskoj, najstariji sačuvan spomenik u kontinentalnom djelu Hrvatske; Crkva sv. Mihaela Arkandela u Cerni; Ranoromanička crkva sv. Ilije na Meraji Vinkovci, jedna od najstarijih crkvi na području FLAG-a, izgrađena u 12. st; Crkva sv. Ivana Kapistrana u Iloku, izvorno gotička crkva iz 1349. godine. Kula samostana je jedan od najljepših vidikovaca u sklopu koje se nalazi kapelica u kojoj se Ivan Kapistran molio i umro; Franjevački samostan i crkva sv. Filipa i Jakova, treća crkva po veličini u Hrvatskoj u sklopu koje je otvoren Franjevački muzej Vukovar

te samostanska knjižnica, koja je zbog svog iznimno bogatog knjižnog fonda knjiga i spisa prije Domovinskog rata, jedna od najvrjednijih starih knjižnica u Hrvatskoj.

Arheološki lokalitet Rokovačke zidine su ostaci portala i monumentalne crkve sv. Roka iz 13. st. rađene u dekadentnom romaničkom stilu i pregrađivane u kasnoj gotici. Blizina lokaliteta Sopot, kunjevačke šume i vinkovačkog aerodroma, Rokovačke zidine kao sakralno-povijesni lokalitet i spomenik posjeduju nepresušni turistički potencijal.

Tematska ruta Stope sv. Martina, kao valorizacija bogate sakralne ostavštine FLAG-a, obilježava kulturnu i povijesnu rutu koja povezuje sve gradove i mjesta s crkvama, katedralama i kapelama posvećenima sv. Martinu. Njih više od 200 postavljeno je u Europi, osamnaest u Hrvatskoj, a najistočnija je ona sv. Martina u Svinjarevcima (općina Bogdanovci). Ovaj najstariji europski kulturni itinerer punog naziva „Sveti Martin iz Toursa, Europljanin, simbol dijeljenja, zajednička vrijednost“, proglašen je velikim kulturnim itinererom Vijeća Europe 2005. godine.

Na području FLAG-a očuvana je tradicijska drvena i ciglena arhitektura, povijesne cjeline tradicijske gradnje i načina života te etnološka baština. Niz je vještina vezano za glazbeno izražavanje: umijeće sviranja gajdi i duda, tamburice samice, izvođenje vokalno-instrumentalnih napjeva bećarca i svatovca (ženska deseteračka pjesma), starogradskih pjesama te crkveno pučko pjevanje te izvođenje šetanog kola i šokačkog kola (taraban, drmeš). Od zanatskih vještina njeguje se umijeće Đure Zarića iz Vinkovaca u gradnji slavonsko-srijemskih tambura, priprema tradicijskog slavonskog kulena/kulina, medicarski obrt, umijeće šaranja tikvica (uporabni i ukrasni predmet), ukrašavanja uskrsnih jaja-pisanica vezom (opletom), izrada ženskih tradicijskih frizura i slavonskog kožnog prsluka, ukrašavanje odjevnih i uporabnih predmeta zlatnom nit (zlatovez). To je također područje očuvanja tradicije hrvatskog lovstva, skupa običaja vezanih slavljenja sv. Martina biskupa, zlatne formule hrvatskoga jezika „ča-kaj-što“ kao sredstva prenošenja i očuvanja baštine. Od navedenog na UNESCO-ovoj reprezentativnoj listi nematerijalne kulturne baštine se nalaze medicarski obrt i glazbeno-vokalni izričaj bećarac.

U kulturu sjećanja na žrtve Domovinskog rata najznačajnija obilježja nalaze se u Vukovaru (koji je i sam simbol stradanja stanovništva u Domovinskom ratu). Sabirni logor Velepromet (1991.-1992.) je najveći sabirni logor u Vukovaru pod srpskom upravom, gdje su držani, ispitivani, mučeni i ubijani hrvatski zarobljenici, vojnici i civili, a žene brutalno silovane. U tom logoru bilo je zatočeno oko 10 000 muškaraca, žena i djece, od kojih je oko 700 njih ubijeno, a mnogi se i danas vode kao nestali. Muzejski prostor otvoren je u podrumu Opće bolnice Vukovar 2006. Mjesto je rekonstrukcija i prikaz stanja u vukovarskoj ratnoj bolnici tijekom Domovinskog rata i opsade Vukovara u vremenu od 25.8. do 18.11.1991. kada bolnicu bombardira agresor - JNA s paravojnim snagama. Spomen područje Ovčara predstavlja mjesto na kojem se zbio najstrašniji i najveći ratni zločin kojega su počinili pripadnici JNA i srpskih paravojnih postrojbi u vrijeme velikosrpske agresije na Vukovar i Hrvatsku. U jednome od hangara farme Ovčara početkom listopada 1991. organiziran je koncentracijski logor. Nedaleko od Spomen doma Ovčara, na osamljenome mjestu, oko 900 m od ceste Vukovar-Grabovo nalazi se masovna grobnica gdje su nasilno dovedene osobe ubijene vatrenim oružjem i njihova tijela nabacana jedno preko drugoga u za to pripremljen rov te pokrivena zemljom. Pokolj se dogodio 20. studenoga 1991. godine.

Detaljan popis zaštićene kulturno-povijesne baštine na području FLAG-a nalazi se u Prilogu 2.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području FLAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Andrijaševci	1	0	0	2	0	0	0
Babina Greda	2	0	0	3	0	0	0
Bogdanovci	0	0	0	7	0	0	0
Borovo	1	0	0	2	0	0	0
Cerna	1	0	0	1	0	0	0
Grad Ilok	20	1	0	8	0	0	0
Lovas	2	0	0	2	0	0	0
Nuštar	2	0	0	4	0	0	0
Vinkovci	17	2	0	10	0	0	1
Vukovar	34	4	0	8	0	0	0
Ukupno FLAG	80	7	0	47	0	0	1

Izvor: Ministarstvo kulture i medija

1.3.2. Prirodna baština

U kategoriji Zaštićena područja od državnog značenja sukladno čl. 111. st. 2. Zakona o zaštiti prirode, na FLAG području nalazi se:

Posebni rezervat - Vukovarske dunavske ade, prostire se zajedno s otočićem Daka na području lijeve obale Dunava nasuprot grada Vukovara, najvećim dijelom prekrivene ritskim šumama crne i bijele topole, te dijelom nasadima kanadske topole, a uz obalu Dunava protežu se plaže dijelom zasjenjene drvećem, tradicionalno vukovarsko kupalište, koje se nalazi u pograničnom području sa Srbijom i tek je 2006. godine nakon Domovinskog rata, očišćeno, obnovljeno i ponovno u potpunosti otvoreno za javnost.

U kategoriji Zaštićena područja od lokalnog značenja na području FLAG-a nalaze se:

Spomenik prirode Gorjanovićeve praporni profil u Vukovaru – smješten na desnoj obali Dunava, u samom središtu Grada Vukovara ispod vodotornja, Profil predstavlja geokronološki zapis klimatskih promjena kraja pleistocena, odnosno posljednjih stotinjak tisuća godina, velike znanstvene, povijesne te odgojno obrazovne vrijednosti, Nazvan po dr. Dragutinu Gorjanović-Krambergeru, utemeljitelju Hrvatskoga geološkog instituta i geologu koji ga je prvi prije stotinjak godina detaljno opisao.

Park-šuma Kanovci – smještena uz rijeku Bosut, namijenjena odmoru i rekreaciji. U park-šumi dominiraju stabla hrasta lužnjaka, uz primjese o. graba, klenu, n. brijesta, d. voća, otale tvrde i meke, bjelogorice, te žestilja, gloga, kaline, sviba, drijena i dr., starosti 80 godina, koja je dosta devastirana, srednje kvalitete, nepotpunog do prekinutog sklopa, stamblične strukture.

Spomenici parkovne arhitekture: Ilok- Park oko starog grada, smješten na povišenoj terasi iznad Dunava oko starog grada i crkve, oblikovan je u francuskom stilu u 18. stoljeću, a ostali dio zelene površine oblikovan je kao pejzažni park engleskog tipa sa širokim livadama i prostorima gdje se priređuju svečanosti berbe grožđa.

Nuštar - Park oko dvorca, pejzažni park iz 19. stoljeća, znatno oštećen ratnim razaranjima, dosta zapušten, a oblikovan je u slobodnom engleskom stilu.

Značajni dijelovi prirodne baštine FLAG-a, koji su svojevremeno predlagani za zaštitu su: šuma Dubrava (tzv. "Mala Dubrava") kraj Vukovara, park-šuma Adica uz na desnoj obali Vuke u Vukovaru, drvored platana na Priljevu, Najpar-bašča kod vodotornja, staro korito rijeke Vuke, Borovska, Mohovska i Sotinska ada, područje uz obalu Bosuta kod Vinkovaca, meandar rijeke Save na području Ajdakova i Brezovice (općina Babina Greda), lesni/praporni strmcici uz Dunav, nizinske šume te livade i zajednice trava, vodotoke u općini Lovas.

Detaljne karte i opis biljnog i životinjskog svijeta te specifičnosti riječnih tokova FLAG područja nalazi se u Prilogu 3.

Na području FLAG-a zaštićenim područjima prirode upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Vukovarsko-srijemske županije.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području FLAG-a

Naziv lokaliteta	Kategorija zaštite	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u FLAG-u na čijem području se nalazi
Nuštar - Park oko dvorca	Spomenik parkovne arhitekture	13,17 ha	1971.	Nuštar
Ilok- Park oko starog grada	Spomenik parkovne arhitekture	5,00 ha	1973.	Ilok
Kanovci	Park - šuma	16,69 ha	2003.	Vinkovci
Vukovarske dunavske ade	Posebni rezervat	115,00 ha	1989.	Vukovar, Lovas, Ilok
Gorjanovićev praporni profil u Vukovaru	Spomenik prirode	1,06 ha	2017.	Vukovar

Izvor: www.biportal.hr/gis/, Informacijski sustav zaštite prirode,, listopad 2023.

Natura 2000 ekološka je mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Njezin cilj je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova. Dosad je u ekološku mrežu Natura 2000 uključeno oko 27.500 područja na gotovo 20% teritorija EU, što je čini najvećim sustavom očuvanih područja u svijetu. Temelji se na EU direktivama, područja se biraju znanstvenim mjerilima.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži (Narodne novine br. 80/13, 124/13, 80/19) na području FLAG-a sljedeća područja zahtijevaju očuvanje: HR2001088 - Mala Dubrava – Vučedo1, HR2000372 - Dunav – Vukovar, HR2001501 - Stepska staništa kod Opatovca, HR2001500 - Stepska staništa kod Bapske, HR2001502 - Stepska staništa kod Šarengrada, HR2001414 - Spačvanski bazen te HR2001311 - Sava nizvodno od Hrušćice.

Hidrogeografske značajke:

Prostor FLAG-a pripada porječju Dunava i Save. Osnovno hidrogeografsko obilježje jest ekscentričnost tekućica. Najvažnije rijeke teku rubno, odnosno na granicama FLAG-a, koje su ujedno i državne granice Republike Hrvatske. Dunav čini istočnu, a Sava južnu među Istočnohrvatske ravnice u kojoj se nalazi FLAG. Na hidrogeografske značajke utjecali su diferencirani klimatski i geomorfološki procesi u prošlosti, pri čemu su u detaljima osim hidrogeoloških osobina stijena, imali značajnu ulogu i društveno-gospodarski zahvati. Slojevi podzemne vode mogu se naći na dubini od 20 do 80 metara. Za razliku od Središnje Hrvatske, gdje se voda u podzemlju kreće slobodno, u Istočnoj Hrvatskoj, pa tako i na području FLAG-a, ona je pod manjim (subarteška) ili većim tlakom (arteška voda). Podzemne vode uz rijeke Dunav i Savu izrazito su značajna vodna bogatstva FLAG-a. Kroz područje FLAG-a teku rijeke: Dunav (ulijeva se u Crno more) koji predstavlja najznačajniji vodotok i po veličini (protoci) i po prometnoj važnosti, Sava (ulijeva se u Dunav), Vuka (ulijeva se u Dunav), Bosut (ulijeva se u Savu), Berava (ulijeva se u Bosut), Biđ (ulijeva se u Bosut). Prostori uz riječne tokove (jednako kao i sami tokovi) Bosuta, Berave i Biđa djelomice su zamočvareni. FLAG područje u cijelosti pripada Crnomorskom sljevu, odnosno porječju Dunava.

Na ukupni mehanizam voda, osim prirodnih, utječu društveni uvjeti, posebice hidrotehnički zahvati u sklopu hidromelioracija. Najveći prostori hidromelioracija na području FLAG-a i su porječje Vuke i Biđ-bosutsko polje. Najveće tekućice FLAG-a, Dunav i Sava, relativno su onečišćene. Čistoća voda rijeke Save ovisi o količini dotoka onečišćenih voda njezinih protoka (Vrbasa, Bosne i Orljave). Onečišćenje voda rezultat je u prvenstveno povećanja broja

neodgovornih onečišćivača, ali i nedovoljne primjene postojećih zakona. Stajace vode FLAG-a vezane su za poloje Drave, Dunava, Save i njihovih pritoka. To su najčešće mrtvaje u različitom stupnju zatrpavanja. Močvare ili bare oblikovane su u mladim potolinskim prostorima, gdje zbog malih nagiba, dolazi do plavljenja i dezintegracije otjecajnih odnosa (gusta i isprepletana mreža korita, rukavaca i žila).

Sva prethodno navedena bogatstva FLAG područja predstavljaju dragocjene prirodne resurse koji zahtijevaju zaštitu i očuvanje. Da bi se ostvarila ova važna svrha, prvenstveno je potrebno podići razinu ekološke svijesti među lokalnim stanovništvom i ribarima koji žive i rade u tom području. Edukacija i osvještavanje o važnosti očuvanja okoliša postaju ključni koraci prema održivom razvoju.

1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području

Područje FLAG-a je od velikog geostrateškog značaja za RH jer je to granično područje s Bosnom i Hercegovinom (Babina Greda, uz rijeku Savu) i Republikom Srbijom (Lovas, Ilok, Borovo, Vukovar, uz rijeku Dunav):

Promet. Najznačajnija prometnica je autocesta A3 (G. P. Bregana; granica Rep. Slovenije-Zagreb -Sl. Brod-Granični prijelaz (G.P.) Bajakovo; granica Rep. Srbije), koja, na području FLAG-a, ima čvorište Babina Greda koja je uključena je u međunarodni pravac (Ljubljana)-Zagreb-Vinkovci-Tovarnik-(Beograd), bivši paneuropski koridor X, koji spaja istočnu sa zapadnom Europom. Na autocestu se dalje naslanja mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta. Od državnih cesta najznačajnije su D2: G.P. Dubrava Križovljanska (granica sa Republikom Slovenijom)-Varaždin-Virovitica-Našice-Osijek-Vukovar-G.P. Ilok (granica sa Republikom Srbijom), D46: Đakovo (D7)-Vinkovci-G.P.Tovarnik (granica sa RS), D55: Borovo (D2)-Vinkovci-G.P. Županja (granica sa Republikom BiH), D55: Vukovar (D2)-Orolik-Nijemci-čvorište Lipovac (A3) i D520: Čvorište Babina Greda (A3)-Slavonski Šamac (D7). Područjem FLAG-a prolazi međunarodni željeznički koridor RH1 (bivši X. paneuropski koridor) Državna granica-Savski Marof-Zagreb-Dugo Selo -Novska-Vinkovci-Tovarnik-DG (državna granica sa Republikom Srbijom), oznaka pruge M104 (Novska-Vinkovci-Tovarnik-Državna granica, Šid). Grad Vinkovci su, do 1991., bili značajno željezničko čvorište, ali do danas nije dostignuta predratna važnost u prometu putnika i roba. Za očekivati je da će, nakon ulaganja u željezničku mrežu, Vinkovci ponovno dostići značaj željezničkog čvorišta, kakav su imali prije Domovinskog rata. Na području nalaze se dva aerodroma s odobrenjem: u blizini Vinkovaca je aerodrom Sopot-Vinkovci, čiji je operator zrakoplovni klub "Vrabac" i aerodrom Vukovar-Borovo Naselje kod Vukovara. Riječni promet i iskrcajna mjesta navedeni su u nastavku, zasebno.

Vodoopskrba. Grad Vinkovci te općine Babina Greda, Nuštar, Cerna i Andrijaševci pripadaju tehnološkoj cjelini Regionalni vodoopskrbni sustav istočne Slavonije vodoopskrbnog područja Vinkovačkog vodovoda i kanalizacije d.o.o.. Vukovar i okolna naselja (Bogdanovci, Borovo) opskrbljuju se vodom izravno iz Dunava (prethodno se pročišćava) i nemaju alternativna rješenja u slučaju većeg onečišćenja rijeke. Pogon za proizvodnju pitke vode u mogućnosti je prerađivati površinsku vodu iz Dunava kao i podzemnu vodu iz zdenaca koji se nalaze na crpilištu „Cerić“. Kom-Ilok d.o.o. tvrtka je koja upravlja vodoopskrbnom mrežom dužine preko 122 km kojom se opskrbljuje pitkom vodom grad Ilok sa prigradskim naseljima te općina Lovas sa naseljem Opatovac. Proizvodni pogoni, istovremeno, koriste dunavsku i podzemnu vodu, koje se miješaju, uglavnom s većim udjelom dunavske vode, obrađuju i šalju potrošačima. Kvaliteta vode za ljudsku potrošnju, na području FLAG-a, zadovoljava zakonske odredbe kvalitete. Unatoč relativno zadovoljavajućoj priključenosti naselja na vodoopskrbnu mrežu, stanje vodoopskrbne infrastrukture je loše, najviše zbog starosti same vodovodne mreže (starija

od 30 godina), potkapacitiranosti i dotrajalosti koje uzrokuju velike gubitke vode. U Vinkovcima i Vukovaru provode se projekti smanjenja gubitaka u vodoopskrbnom sustavu.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda. U Vukovaru je izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (42.000 ES, III stupanj pročišćavanja). U tijeku je provedba projekta „Poboljšanje vodnokomunalne infrastrukture na području aglomeracije Vinkovci, Otok, Ivankovo i Cerna“. Na području Vukovarsko-srijemske županije izgrađeno je više uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV). UPOV Jošine nalazi se u Vinkovcima i u funkciji je s ES 43.000, dok UPOV-i na području Cerne ES 5.500. Na području Nuštra (ES 3.000) nalazi se uređaj s biolagunom. Osim navedenih, izgrađeni su još i UPOV Ilok 8000 ES, UPOV Mohovo 550 ES. UPOV Ilok je projektiran za u prvoj fazi predviđeni kapacitet obrade za 8000ES a u drugoj fazi za 12800 ES. Tehnološki pristup obradi otpadne vode baziran je na postupcima biološkog pročišćavanja u tzv. biolagunama odnosno aeriranim niskoopterećenim zemljanim spremnicima i taložnim lagunama. Vinkovci su jedan od rijetkih gradova koji otpadne vode pročišćava prije konačnog ispusta u odgovarajući recipijent (rijeka Bosut).

Energetika. Područje FLAG-a je dobro opskrbljeno električnom energijom. U razdoblju do 2027. godine bit će potrebno rekonstruirati i revitalizirati određeni broj objekata, jedinica, uređaja i komponenti u prijenosnoj mreži, budući da će isti premašiti svoj životni vijek ili su narušene nazivne tehničke karakteristike. Većim dijelom distribucijska plinovodna mreža je izgrađena, naročito na području Vukovara i okolnih JLS. Plinska mreža će se produživati (do 2027.) u Općini Babina Greda i Andrijaševci. Distribuciju toplinske energije na području Vukovarsko-srijemske županije obavljaju GTG d.o.o. Vinkovci i TehnoStan d.o.o. Vukovar. Vukovar je prvi grad u Hrvatskoj koji je 2015. godine uveo obnovljive izvore energije (OIE) u proizvodnju toplinske energije za daljinsko grijanje (drvni pelet). U Vinkovcima je sustav opskrbe toplinskom energijom u vrlo lošem stanju, zbog prevelike starosti i korozije sustava, nedovoljne izolacije sa značajnim toplinskim gubicima i velikom neekonomičnom potrošnjom energenta. Na području FLAG-a sve je više ulaganja u OIE od mini sunčanih elektrana do velikih postrojenja. Ovo je područje s velikim geotermalnim potencijalom koji trenutno nije iskorišten u gospodarskom i turističkom sektoru (preliminarna istraživanja Babina Greda, Vukovar, Vinkovci).

Gospodarenje otpadom. Otpad se odlaže na 3 službena odlagališta s prijavljenim vaganjem na području VSŽ (Vukovar, Županja, Gunja). Sustav odvojenog sakupljanja otpada još je u fazi uspostavljanja, te su reciklažna dvorišta trenutno otvorena u Vinkovcima, Vukovaru, Nuštru, Iloku i Babinoj Gredi. Mobilna reciklažna dvorišta nalaze se na području svih JLS-a osim Borova. Stupanj provedbe usvojenih planova gospodarenja otpadom na lokalnoj razini još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini. Još uvijek ima divljih odlagališta čije saniranje JLS financiraju uz pomoć sufinanciranja od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Riječni promet

Na području FLAG-a Dunav Sava nalaze se dva međunarodna vodna puta-Dunav i Sava. Dunav je plovni cijelom duljinom kroz Hrvatsku i, prema Europskom ugovoru o glavnim unutarnjim plovnim putovima od međunarodnog značaja (AGN), klasificiran je klasom plovnosti VIc, njime se odvija međunarodni, regionalni i lokalni promet. Dionice plovnog puta koje predstavljaju ograničenja su tzv. kanal Mohovo, a povremeno i plićak Sotin. Problem se javlja zbog zapunjenosti plovnog puta nanosima, pri čemu povremeno nije moguća plovidba punim gazom predviđenim za klasu plovnosti VIc. Probleme povremeno stvaraju ledostaj i/ili ledohod, zbog čega se javlja potreba za izgradnjom zimovnika.

Poteškoću u rješavanju uskih grla plovnog puta rijeke Dunava predstavlja međudržavna granica koja između Republike Hrvatske i Republike Srbije na zajedničkom dijelu vodnog puta rijeke Dunav od rkm 1433+100 do rkm 1295+500 nije usuglašena. Na zajedničkom dijelu vodnog

puta rijeke Dunav, između RH i Republike Srbije, definirano je 17 kritičnih sektora za sigurnu plovidbu od kojih je sedam (7) na području FLAG-a.

Sava je uvjetno plovna, odnosno uz velika je ograničenja povezana s neuređenim plovnim putem (nedovoljan gaz na pojedinim sektorima, kritične točke i sl.) uslijed niskih vodostaja, velikih nanosa i zapunjenosti plićaka. Postojeći promet ovisi o sezonskim uvjetima vodostaja i uglavnom je lokalnog i regionalnog karaktera, odnosno ne udovoljava mjerilima plovnosti za europske vodne putove prema smjernicama AGN ugovora, koji zahtijeva osiguranu sigurnu plovidbu za tipska plovila IV klase kroz najmanje 240 dana godišnje.

Na području FLAG-a Lučka uprava Vukovar (osnivač RH) upravlja lukom Vukovar i pristaništima Vukovar i Ilok, sukladno zakonskim propisima.

Najznačajniji dio prometne mreže unutarnjih vodnih putova FLAG-a je međunarodna luka Vukovar. Luka Vukovar dio je Osnovne trans-europske prometne mreže (*Trans-European Transport Network*, TEN-T) i jedna je od dvije *Core network* luke u Hrvatskoj na unutarnjim vodnim putovima. U luci Vukovar promet je omogućen tijekom cijele godine, s obzirom da je Dunav plovna cijele godine, izuzev rijetkih slučajeva ekstremnih vodostaja te ledostaja. Temelj poslovanja je prekrcaj rasutog, općeg i tekućeg tereta. Unutar luke postoje tri operativna željeznička kolosijeka za rukovanje teretom „brod – obala“ i ukrcaj/iskrcaj općeg i rasutog tereta. Luka Vukovar može primiti plovila razreda 5. Na lučkom području luke Vukovar lučke djelatnosti obavlja četiri koncesionara: Vupik plus d.o.o. (utovar i istovar žitarica i uljarica), Nautica Vukovar d.o.o (za pretovar i skladištenje nafte i naftnih derivata, te opskrbu plovila gorivom i mazivom), Lukoil Croatia d.o.o. (prekrcaj, skladištenje i prenošenje naftnih derivata) i Luka Vukovar d.o.o., koncesionar s najvećim udjelom prekrcaja na lučkom području luke, koji raspolaže prekrcajnim i skladišnim kapacitetima, a dužina operativne obale, koje uključuje četiri veza, iznosi 450 m. Trenutni kapaciteti omogućavaju godišnji prekrcaj roba od oko 1.200.000 – 1.500.000 t, ovisno o vrsti tereta. Koncesionar razvija i program agencijskih usluga, kako za trgovačke brodove, tako i za putničke turističke brodove: *cruiser-e*, čija prisutnost na ovom dijelu Dunava značajno raste u posljednjih nekoliko godina.

Lučka uprava Vukovar zadužena je za upravljanje javnim putničkim pristaništima Vukovar i Ilok, prvenstveno namijenjenih za pristajanje riječnih kruzera. U tijeku je ishođenje lokacijske dozvole za projekt modernizacije postojećeg putničkog pristaništa u Vukovaru, a isti projekt planiran je i za iločko pristanište. Osim toga, planirano je proširenje putničkog pristaništa Vukovar kroz nabavu i smještaj tri nova pristana za potrebe pristajanja putničkih plovila.

Lučka uprava provodi i projekt izgradnje putničkog pristaništa manjeg kapaciteta na području lokaliteta Arheološki park Vučedol u Vukovaru. Nadalje, započeti su radovi na realizaciji projekta „Izgradnja međunarodnog zimovnika na Dunavu u Opatovcu (Općina Lovas) na 1314 rkm“. Izgradnja prvog zimovnika u RH omogućiti će pristajanje brodova i boravak brodova u vrijeme kad nije moguća plovidba Dunavom. U zimovniku će biti omogućen smještaj 23 plovila standardnih dimenzija 76,5 x 11,4 m. U Prilogu 4. nalazi se količina pretovara na lučkom području FLAG-a te broj putnika na putničkim pristaništima po godinama.

Slika 2: Luke na području FLAG-a

Strategija prometnog razvoja
Republike Hrvatske (2017. – 2030.)

Prikaz 108: Karta unutarnjih vodnih putova u Republici Hrvatskoj

Iskrcajna mjesta

Iskrcajna mjesta u obliku fizičke infrastrukture za ribarska plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na rijekama nisu definirana Zakonom o slatkovodnom ribarstvu (NN 63/19), kao ni ostalim podzakonskim aktima, te ista ne postoje na području FLAG-a ni, općenito, na području Vukovarsko-srijemske županije. Dolaskom na mjesto iskrcaja ribari su, sukladno Pravilniku o gospodarskom ribolovu u slatkovodnom ribarstvu (NN 21/2022), dužni najaviti iskrcaj putem aplikacije najkasnije 30 minuta prije iskrcaja. U navedenu aplikaciju se osim vremena i mjesta iskrcaja zadržanog ulova unose i podaci: o ribolovnoj zoni u kojoj je ostvaren ulov, datum, vrijeme i mjesto polaska i odlaska iz ribolova, o korištenim alatima, registarska oznaka plovila te tehničke specifikacije porivnog stroja. Iskrcaj ulova na rijekama izrazito je otežan za evidentiranje u mobilnu aplikaciju uslijed loših vremenskih uvjeta poput snijega i kiše, koji također otežavaju i vaganje.

Prema važećim dokumentima Vukovarsko-srijemske županije Izvješće o stanju u prostoru Vukovarsko-srijemske županije 2017.-2020. i Plan razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje 2021.-2027. ne planiraju se ulaganja u izgradnju iskrcajnih mjesta.

Lučka uprava Vukovar upravlja najznačajnijom riječnom lukom Vukovar i s nekoliko pristaništa (Vukovar, Ilok) u kojima se razvija turizam. Ulažu se sredstva i u povećanje broja pristaništa (pristanište uz arheološki park Vučedol) te u lučku infrastrukturu (zimovnik za brodove u Opatovcu), a sve s ciljem obnove važnosti luke Vukovar i proširenja na djelatnosti koje nisu bile tipične za ovo područje (turizam).

1.5. Stanje društvene infrastrukture

Na području FLAG-a provode se **obrazovni programi** predškolskog, osnovnog, srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja. Vrtiće imaju sve JLS, kao i osnovne škole. Srednje škole se nalaze u gradovima Iloku (1), Vinkovcima (7) i Vukovaru (7). Visoka učilišta se nalaze u Vinkovcima (od šk. god 2020./2021. izvodi se nastava za dislocirani preddiplomski stručni studij drvne tehnologije Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagreb i dislocirani studij Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija u Osijeku, smjer računarstvo) i Vukovaru, gdje djeluje Veleučilište Vatroslav Ružička.

Zdravstvena zaštita na području FLAG-a organizirana je na primarnoj i sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti. Primarna zdravstvena zaštita provodi se kroz županijske ustanove (dva doma zdravlja: Vinkovci i Vukovar, Zavod za javno zdravstvo i Zavod za hitnu medicinu - ispostave Vinkovci, Vukovar, Ilok), privatnu praksu i ordinacije. Sekundarna zdravstvena zaštita provodi se kroz bolničku zdravstvenu zaštitu (Opća županijska bolnica Vinkovci) i izvanbolničku specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu kroz specijalističke ordinacije domova zdravlja i specijalističke ordinacije, poliklinike i ustanove za zdravstvenu njegu u privatnoj praksi. U Vukovaru se nalazi Nacionalna memorijalna bolnica Vukovar. U sektoru zdravstva, nedostatak specijaliziranog stručnog kadra i odljev zdravstvenih djelatnika u zemlje EU, što posljedično otežava pružanje zdravstvenih usluga, jedna je od najvećih potreba kako u cijeloj RH, tako i na području FLAG-a. Potrebna su i ulaganja u izgradnju, rekonstrukciju i opremanje zdravstvenih ustanova. Ljekarne nemaju Bogdanovci i Lovas.

Sadržaj **socijalnih usluga** primarno se odnosi na institucionalni smještaj (državno ili privatno vlasništvo), dok su ostale socijalne usluge za starije (poput dnevnog boravka, savjetovanja i pomaganja) vrlo slabo zastupljene. Na području FLAG-a djeluje 9 ustanova socijalne skrbi: Centar za socijalnu skrb Vinkovci, Centar za socijalnu skrb Vukovar pri kojem djeluje Podružnica Ilok, Domovi za starije i nemoćne osobe Vinkovci, Vukovar, Ilok, Dom za odrasle osobe Nuštar, Centar za rehabilitaciju Mala Terezija u Vinkovcima, Dječji dom Sveta Ana u Vinkovcima te Centar za pružanje usluga u zajednici Vukovarsko-srijemske županije. Sve navedene ustanove također bilježe nedostatak stručnog kadra.

Tablica 4: Društvena i zdravstvena infrastruktura

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Broj
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	8
Kazališta	Broj	2
Kino dvorane	Broj	3
Knjižnice	Broj	8
Muzeji	Broj	6
Vatrogasni dom	Broj	10
Ambulanta	Broj	46
Dom zdravlja	Broj	3
Bolnica	Broj	2

Vrtići (objekti)	Broj	32
Osnovne škole	Broj	28
Srednje škole	Broj	12
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	4
Sportske građevine (otvorene)	Broj	10
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	1
Dom za starije i nemoćne	Broj	24

Izvor: FLAG Dunav Sava

1.6. Gospodarske značajke

Područje današnjeg FLAG-a, koje je dio Vukovarsko-srijemske županije bilo je jedno od najrazvijenijih područja prije 1991. godine. Uslijed razaranja u Domovinskom ratu, raseljavanja, ljudskih i materijalnih gubitaka i nakon mirnog pripojenja RH područje se nije gospodarski oporavilo, što se ogleda u Indeksu razvijenosti, prema kojem su JLS razvrstane: 1. razvojnoj skupini pripada općina Babina Greda, u 2. razvojnoj skupini su Bogdanovci i Borovo, u 3. razvojnoj skupini su Andrijaševci, Cerna, Ilok i Lovas, u 4. razvojnoj skupini su Nuštar i Vukovar. Grad Vinkovci je jedina JLS koja pripada 6. razvojnoj skupini s pokazateljem razvijenosti od 103,966 % od prosjeka Republike Hrvatske.

Prosječna razina razvijenosti slavonskih županija pao je s 65% prosjeka RH u 2008. na 60% u 2017. godini. Stoga je, 8. ožujka 2017., Vlada RH osnovala Savjet za Slavoniju, Baranju i Srijem kao savjetodavno tijelo u području koordinacije i provedbe praćenja korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI), instrumenata i programa Europske unije, Europskog gospodarskog prostora i nacionalnih izvora. Razvojni sporazum za Slavoniju, Baranju i Srijem je jedinstven projekt, čiji svi rezultati se tek očekuju.¹

Također na raspolaganju će biti i sredstva za razvoj Urbanog područja (ITU mehanizam) Vinkovci (Vinkovci, Otok, Andrijaševci, Ivankovo, Jarmina, Nuštar, Nijemci, Privlaka, Stari Jankovci, Stari Mikanovci i Vođinci) i Urbanog područja Vukovar (Vukovar, Bogdanovci, Trpinja, Tompojevci, Tovarnik, Lovas).

Tablica 5: Osnovni razvojni pokazatelji područja FLAG-a

JLS	Razvoj na skupina JLS	Indeks razvijenost i JLS	Prosječni dohodak po stanovniku (kn)	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku (kn)	Prosječna stopa nezaposlenosti (%)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65), (2011.) (%)
Vinkovci	6	103,966	3.569,41	235,86	18,37 %	99,54	83,6	21,43%
Vukovar	4	99,455	3.858,08	203,75	22,39%	83,70	151,5	20,10%
Nuštar	4	97,828	2.896,04	787,06	22,82%	94,03	80,5	10,84%
Andrijaševci	3	97,701	2.726,56	146,29	22,06%	96,84	59,5	7,23%
Ilok	3	95,863	2.861,69	119,23	21,32%	82,75	124,9	11,44%
Cerna	3	95,861	2.564,40	142,26	25,14%	92,38	66,1	6,35%
Lovas	3	95,605	3.276,51	292,59	21,69%	77,45	146,3	7,99%
Bogdanovci	2	93,042	2.643,86	134,12	30,42%	83,81	121,7	6,98%
Borovo	2	92,771	2.165,33	67,47	30,32%	90,19	132,1	9,08%
Babina Greda	1	91,256	1.719,63	99,81	32,60%	90,03	71,1	4,22%
FLAG*	3,1	96,335	2.828,15	1.164,73	24,71%	89,07	103,73	10,57%

Izvor: MRRFEU, *Prosječna

Zbog svog iznimnog boniteta i odličnih klimatskih uvjeta poljoprivredno zemljište i poljoprivreda, kao djelatnost, predstavljaju strateške resurse na području FLAG-a. Raspoložive

¹ <https://razvoj.gov.hr/projekt-slavonija-baranja-i-srijem-4234/4234>

poljoprivredne površine omogućuju intenzivnu ratarsku i stočarsku proizvodnju. Najprisutnije su slijedeće kulture kukuruz, pšenica, soja, šećerna repa, suncokret, uljana repica, ječam, zob, krumpir, krmne kulture i povrće. U novije vrijeme pojavljuju se i nasadi šparoge, batata, nasada aronije, kupine i dr. koji omogućuju veći i stabilniji dohodak zbog potražnje na tržištu. Zasnivaju se i nasadi drvenastih kultura kratke ophodnje koji se koriste za proizvodnju biomase. Na području FLAG-a nalaze se i nasadi višanja, jabuka, šljiva, lješnjaka te vinogradi. U stočarstvu najznačajnije je svinjogojstvo te uzgoj peradi. Ovo je područje proizvoda s oznakom izvornosti (slavonski med) i oznakama zemljopisnog podrijetla: slavonski kulen i slavonska kobasica).

Osim poljoprivrede veoma je značajna prerađivačka industrija; proizvodnja prehrambenih proizvoda, proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme, te prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja.

Tablica 6. Broj aktivnih gospodarskih subjekata na FLAG području za 2021.g. i 2022.g

JLS	2021.	2022.
Andrijaševci	16	18
Babina Greda	35	43
Bogdanovci	7	8
Borovo	21	23
Cerna	40	45
Lovas	7	5
Nuštar	50	55
Ilok	63	73
Vinkovci	661	718
Vukovar	547	625
FLAG	1.447	1.613

Izvor: www.hgk.hr, Registar poslovnih subjekata, listopad 2023.

Grad Vinkovci predstavlja najveće urbano i gospodarsko područje FLAG-a. **Najznačajnije gospodarske grane** po broju poduzeća su trgovina na veliko i malo, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, prerađivačka industrija, građevinarstvo, poljoprivreda i šumarstvo, te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Osim prirodnom, grad se odlikuje izrazito bogatom kulturnom i tradicijskom baštinom koja je temelj ogromnog turističkog potencijala, a turizam je definitivno grana s najvećom potrebom daljnjeg razvoja.

Gospodarska snaga grada Vukovara ogleda se u vrlo važnoj ulozi Vukovara u pretovaru robe s riječnog na željeznički promet u međunarodnoj riječnoj luci Vukovar na Dunavu. Posljednjih godina Vukovar je postao atraktivna destinacija kontinentalnog turizma i turizma na rijekama za brojne posjetitelje iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva. Pozitivan utjecaj na razvoj turizma imala je kontinuirana promocija grada i raznolikost ponude, od riječnih putničkih brodova- „kruzera“ na Dunavu do brojnih manifestacija i događanja kulturno-umjetničkog, sportskog, zabavnog i memorijalnog karaktera. Isto je utjecalo na jačanje poduzetništva i gospodarstva grada Vukovara, što je vidljivo kroz kontinuirano povećanje smještajnih kapaciteta i objekata, povećanje ostvarenog broja noćenja, kao i broj pristalih brodova.

Najznačajnije gospodarske djelatnosti na području grada Iloka su poljoprivreda i vinogradarstvo, ugostiteljstvo i turizam, industrijsko-servisne, obrtničke i druge usluge. Na području Iloka djeluje znatan broj proizvođača vina, od kojih su neki prepoznati ne samo na lokalnoj, već i na nacionalnoj razini. Uz kvalitetna vina po kojima je Ilok poznat, veže se i bogata ponuda tradicionalne riječne (podunavske) kuhinje koja nudi razne riblje specijalitete, ali i mogućnost spajanja sa kontinentalnom (slavonskom) kuhinjom. Navedena gastronomska ponuda je smjer razvoja posebne vrste turizma okrenute eno-gastro turistima, koja bilježi uzlazne trendove na području RH i susjednih zemalja.

Lovas je općina s najmanjim brojem stanovnika FLAG-u, koje se primarno bavi poljoprivredom, orijentiranom na voćarstvo, stočarstvo i vinogradarstvo. Turizam ove. izrazito ruralne sredine. nije dovoljno eksploatiran ali postoje mogućnosti razvoja lovnog i ribolovnog turizma, seoskog turizma i gastronomije, sa pratećim sportsko-rekreacijskim sadržajima, kao i izletničkog te kulturno-edukativnog turizma. Rijeka Dunav, ribnjak u Lovasu, te postojeća akumulacija na potezu Čopinac otvaraju mogućnosti za razvoj ribarstva. Doprinosom strateškog projekta izgradnje zimske Luke u naselju Opatovac ojačati će se gospodarska slika Lovasa. Općina Bogdanovci također je mala ruralna sredina u kojoj se, zbog ukupnih poljoprivrednih i posebno obradivih površina, na području općine, kao glavna gospodarska aktivnost, ističe poljoprivreda, dok su obrtništvo, trgovina i usluge slabo razvijeni. U gospodarstvu općine Nuštar najzastupljenije djelatnosti su prerađivačka industrija, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo te trgovina na veliko i na malo, a sve zahvaljujući povoljnom geografskom položaju općine koja se nalazi između gradova Vukovara i Vinkovaca, povoljnim klimatskim obilježjima i izuzetno vrijednom obradivom tlu na većem dijelu pripadajućeg poljoprivrednog zemljišta. Najznačajnije gospodarske djelatnosti Općine Andrijaševci su prerađivačka industrija, građevinarstvo i uslužne djelatnosti. Lokalna samouprava svake godine ulaže sredstva u kapitalne projekte važne za cjelokupni gospodarski razvitak. Položaj na rijeci Bosut od izrazite je važnosti za razvoj turizma i sportskog ribolova. Općina Cerna, prema vrsti djelatnosti, najveće prihode ostvaruje u prerađivačkoj industriji te trgovini na veliko i malo. Unatoč nerazvijenosti djelatnosti ugostiteljstva i turizma, na području Cerne postoje prirodni potencijali koje je moguće eksploatirati za potrebe turističko rekreacijskih sadržaja za lokalno stanovništvo, ujedno i za buduće potrebe turista. Vodotoci Bosuta i Biđa predstavljaju potencijal za ribarstvo i akvakulturu. Općina Babina Greda je ruralno područje na rijeci Savi, u čijoj strukturi djelatnosti prednjače poljoprivreda i uslužne djelatnosti te, manjim dijelom, proizvodno - prerađivačke djelatnosti. Zbog prepoznate ekološke i turističke vrijednosti šuma i blizine rijeke Save te velikog kulturnog bogatstva Babine Grede posljednjih godina zabilježen je razvoj različitih vrsta turizma. Ovo područje posjeduje i geotermalni potencijal koji bi, u budućnosti, osim izgradnje geotermalne elektrane, trebao omogućiti i razvoj ostalih sadržaja važnih za ribarstvenu zajednicu, poput akvakulture, uzgoja soma, jegulje, staklenika, hladnjača, termalne rivijere i dr.

U Prilogu 5. prikazani su zaposleni prema područjima djelatnosti po JLS-ovima FLAG-a.

Ribarstvo i akvakultura

Gospodarski ribolov: Sukladno Pravilniku o gospodarskom ribolovu u slatkovodnom ribarstvu (NN 21/2022), isti se u RH odvija na rijekama Dunavu i Savi. Pravilnik također propisuje maksimalni broj izdanih povlastica za gospodarski ribolov po ribolovnim zonama, kao i dopuštenu godišnju količinu zadržanog godišnjeg ulova po vrstama riba. Ova grana ribarstva je izvor prihoda za dio lokalnog stanovništva koji živi u obalnom području FLAG-a, na utjecajnom području Dunava i Save. Najzastupljenije riblje vrste u ulovu su šaran, som, smuđ, štuka, deverika te alohtone vrste. Na području FLAG-a izdano je 8 povlastica za gospodarski ribolov od ukupnih 12 na području VSŽ. Analizirajući podatke o ukupnom godišnjem ulovu na FLAG području u odnosu na ukupni godišnji ulov na razini RH, koji su prikazani u Prilogu 7., razvidan je značajan udio FLAG-a u gospodarskom ulovu u slatkovodnom ribarstvu RH. Naime, on za 2019. godinu iznosi 36%, za 2020. 21,5%, za 2021. 35% i za 2022. godinu 33% ukupnog ulova u RH. Potencijal je daleko veći obzirom da ukupni ulov RH u navedenim godinama iznosi tek trećinu dopuštenog zadržanog ulova na nacionalnoj razini prema ranije spomenutom Pravilniku. Na području FLAG-a postoji 8 ribarskih plovila (detaljnije prikazano u Prilogu 6.).

Prerada proizvoda ribarstva: Na području FLAG-a postoji 6 registriranih subjekata u poslovanju s hranom životinjskoga podrijetla u kategoriji ribarnice ili pokretne ribarnice. Svi

objekti smješteni su u Vinkovcima i Vukovaru. Od navedenih objekata, dva su sukladno posebnim propisima odobrena objekta u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla za preradu proizvoda ribarstva i akvakulture.

Tablica 7: Broj važećih povlastica za gospodarski ribolov na području FLAG-a

JLS	BROJ POVLASTICA
Borovo	3
Lovas	1
Ilok	1
Vukovar	3
UKUPNO FLAG	8
UKUPNO VSŽ	12

Izvor: Vukovarsko-srijemska županija, Upravni odjel za poljoprivredu, stanje na dan 20.10.2023.

Gospodarenje ribolovnim zonama: Na području FLAG-a djeluju četiri ovlaštenika ribolovnog prava koji gospodare sa oko 4.700 ha voda: Športsko ribolovni savez Vukovarsko-srijemske županije, Zajednica športsko ribolovnih udruga Vukovar, Športsko ribolovna udruga Bajer i Športsko ribolovno društvo „Šaran“ Cerna-Šiškovci. Navedena civilna društva osim očuvanja ihtiofaune i prirodnih vrijednosti uz ribolovne vode, organiziraju športsko ribolovna natjecanja te ostale aktivnosti vezane uz športski rekreativni ribolov, bave se radom s mladima, edukacijom lokalnog stanovništva, turističkim aktivnostima i slično. Okupljaju veliki broj članica udruga ili društava, ŠRS VSŽ ima u 2023. godini 35 članica sa više od 2.000 članova, a ZRŠU Vukovar okuplja 20 udruga sa također više od 2.000 članova. Detaljni podaci o ribolovnim zonama na području FLAG-a prikazani su u Prilogu 8.

Tablica 8: Broj sportsko ribolovnih udruga na području FLAG-a Dunav Sava

JLS	Sportske ribolovne udruge (br)
Andrijaševci	1
Babina Greda	2
Bogdanovci	1
Borovo	1
Cerna	1
Lovas	2
Ilok	3
Nuštar	2
Vinkovci	6
Vukovar	8
FLAG ukupno	27

Izvor: Registar udruga RH, listopad 2023.

Športski ribolov: Sve JLS u FLAG-u imaju registriranu minimalno jednu sportsko ribolovnu udrugu ili društvo, a FLAG broji ukupno 27 ovakvih udruga, na temelju čega se može zaključiti da je športski ribolov jedna od najzastupljenijih sportsko – rekreacijskih aktivnosti u lokalnoj zajednici. Sve vode su bogate raznovrsnom slatkovodnom ribom gdje prednjače šaran, štika, smuđ, linjak, som te ostalom bijelom ribom koja posebno aktivna za sportski dio natjecanja.

Akvakultura: Na području FLAG-a nema registriranih nositelja dozvola za akvakulturu, ali zahvaljujući velikom vodnom potencijalu i raspoloživim prostornim kapacitetima postoje velike mogućnosti veliki za pokretanje održive akvakulture, za što je potrebno umrežavanje i

uspostavljanje suradnje između znanstveno-stručnog i gospodarskog sektora te osiguranje odgovarajuće prostorno-planske dokumentacije.

U Vukovaru se dugi niz godina održava Međunarodna konferencija o akvakulturi, koju organizira Hrvatska gospodarska komora u suradnji sa brojnim institutima i fakultetima iz RH, ali i krovnim europskim institucijama u području akvakulture, poput FEAP-a (*Federation of European Aquaculture Producers*) i Eurofisha (*International Organisation for Development of Fisheries and Aquaculture in Central and Eastern Europe*), a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede RH. Konferencija, putem međusobnog dijaloga, jača sinergiju između gospodarstvenika iz sektora akvakulture, znanstvenika, državne administracije i ostalih dionika iz Republike Hrvatske, EU i susjednih zemalja, potrebnu za determiniranje i odgovore na izazove s kojima se suočava gospodarski sektor akvakulture, kao i kreiranje strateških smjerova nužnih za održiv razvoj akvakulture u cjelini.

Područje FLAG-a karakterizira gospodarski ribolov na vodama Dunava i Save. Svježa riba, koja se plasira na tržnicama, dostupna je samo u gradovima Vinkovci i Vukovar. Na području FLAG-a nema objekata akvakulture, a osim stručnih podloga, potrebno je razmotriti da li na području FLAG-a ima područja s poljoprivrednim zemljištem niskog boniteta koja su pogodna za razvoj akvakulture.

Turizam i ugostiteljstvo

Prema ostvarenim rezultatima, turizam na području FLAG-a je tek u razvoju, a najznačajnije destinacije se nalaze u gradovima Vukovaru, Vinkovcima i Iloku, dok je turizam na području općina beznačajan. Tako je, na području FLAG-a, u gradovima 2022. godine, ostvareno 99,38% dolazaka i 98,78% noćenja.

Unatoč iznimnoj atraktivnosti područja zasnovanoj na prirodnoj i kulturnoj baštini, najznačajnija događanja su na području Vukovara posjeti vezani za kulturu sjećanja na Vukovarsku bitku i ljudska stradanja (u 2022. 89,12% dolazaka i 79,46% noćenja se odnosilo na domaće posjetitelje). Vodeća destinacija vinskog turizma je područje Iloka, odakle potječu kvalitetom najnagrađivanija vina Hrvatske. Vinska turistička ponuda uključuje proizvode malih obiteljskih vinarija, paket-aranžmane sa uključenim smještajem i obilaskom vinarija i starog vinskog podruma iz 15. stoljeća, festivale hrane, vinsku cestu koja uključuje petnaestak vrhunskih vinarija i vinske informativne centre.

Vinkovci su najpoznatiji po najznačajnijem i najvećem folklornom festivalu u Hrvatskoj i jednom od najvećih u Europi Vinkovačke jeseni, koji se održava svake godine u rujnu.

U gradovima se održava i niz drugih događanja od kojih su najznačajniji Festival glumca (Vinkovci), Lutkarsko proljeće (Vinkovci), Festival komorne glazbe (Vukovar), Salon fotografije (Vinkovci), Festival dokumentarnog rock filma DORF (Vinkovci), Vukovar film festival, Pjesnički susreti, Rimski dani (Vinkovci).

U razvoju turističke ponude nedovoljno se prezentiraju prirodne atrakcije (Spačvanski bazen, kojeg čini najveća šuma hrasta u Europi, s 96% zastupljenosti čuvenog slavonskog hrasta-hrasta lužnjaka, kulturno-povijesna baština (Vučedol, Sopot, stara jezgra grada Iloka), etno i eno-gastronomija (ladanjsko imanje Principovac u Iloku te brojni vinski podrumi), sportski, avanturističko-istraživački i rekreativni sadržaji, brojne tematske rute (Ceste Zlatne niti, Put voćne kapi, stope sv. Martina i sl.), destinacije („Vukovar-Vučedol-Ilok“, Europska destinaciju izvrsnosti“-EDEN, za 2016./2017.) i manifestacije. Na području FLAG-a postoje brojni muzeji i dvorci od kojih se izdvajaju: Odescalchi (Ilok) i Eltz (Vukovar). Vinkovci su poznati po arheološkom pronalasku Oriona - najstarijeg kalendara u Europi, vezano na to i kao najstarije naselje u Europi, što je zanimljiva činjenica poznata, nažalost, uglavnom lokalnom

stanovništvu. Od graditeljske baštine izdvajaju se Sopot, Vučedol, stara jezgra grada Iloka, barokni centar Vukovara, Rokovačke zidine u Rokovcima.

Vjerski turizam suvremeni je oblik turističkih kretanja kojima turisti nastoje zadovoljiti potrebe religijskog i duhovnog karaktera, s čime ujedno ostvaruju i kulturni doživljaj. Područje FLAG-a, za ovu granu turizma, nudi svetišta i iznimno vrijedne objekte sakralne arhitekture. Tematska ruta „Stope sv. Martina“ najstariji je europski kulturni itinerer punog naziva „Sveti Martin iz Toursa, Europljanin, simbol dijeljenja, zajednička vrijednost“, proglašen od strane Vijeća Europe 2005. godine, koji povezuje sve gradove i mjesta s crkvama, katedralama i kapelama posvećenima sv. Martinu. Od preko 200 stopa postavljenih u Europi, od kojih je 18 u Hrvatskoj, najistočnija je upravo u Svinjarevcima (općina Bogdanovci).

Najznačajnije manifestacije koje, u budućnosti, mogu doprinijeti održivom razvoju ribarstva/akvakulture, kroz promociju i diverzifikaciju lokalnih proizvoda, usluga i tržišta s ciljem unaprjeđenja ribarskih zajednica na području FLAG-a su: Dunav fest (Vukovar) Bosutski dani (Andrijaševci), Riblje večeri (Andrijaševci), Žetvene svečanosti (Cerna), Miholjski dani u Lovasu, Nema sela Nad Babine Grede (Babina Greda), Vinkovačke jeseni (Vinkovci).

Dio FLAG područja (Vinkovci, Ilok) sudjeluje u provedbi projekta „Okusi Srijema i Slavonije“ nastalog kao rezultat suradnje s vlasnicima ugostiteljskih objekata koji rade pod prepoznatljivim logotipom i propisanom ugostiteljsko-turističkom ponudom s ciljem promocije autohtonih jela na području cijele VSŽ. Na ovim jelovnicima često se nalaze tradicijska riblja jela.

Vrste turizma sa sportsko-rekreacijskim obilježjima, zastupljene na području FLAG-a su: lovni turizam, biciklistički turizam sa međunarodnom Biciklističkom rutom Srijem (Babina Greda-Vinkovci-Vukovar) i Biciklističkom rutom Dunav (Vukovar-Ilok), koje se u Cerni međusobno nadovezuju i nastavljaju put zajedno. Ruta „Put vinograda“ (Vukovar-Šarengrad) je takozvana *off road* alternativa izrazito prometnoj Dunavskoj ruti koja vozi uglavnom makadamskim cestama uz Dunav, vinograde i polja, pa osim kao biciklistička, služi i kao konjička te pješačka ruta. Ostatak sportsko-rekreacijske ponude koja doprinosi razvoju turizma na području FLAG-a čine brojna izletišta (Sopot-Vinkovci Adica-Vukovar, Vukovarska ada), šetnice uz rijeke Dunav, Vuku, Bosut i Dunav, kupališta i plivališta, jahanje, tenis, golf (Principovac Ilok), rekreativno letenje (Vukovar, Vinkovci), vožnja brodom (Ilok, Vinkovci, Andrijaševci, Vukovar), lov i športski ribolov (ŠRZ VSŽ i ZŠU Vukovar). Infrastrukturni kapaciteti na području FLAG-a pogodni su za organizaciju državnih natjecanja u sportskom ribolovu, tako je u 2023. u Vinkovcima na rijeci Bosut održano natjecanje 1. lige Hrvatskog športskog ribolovnog saveza, a 2. kolo se lovilo na području općine Andrijaševci. Područje FLAG-a odlikuje se brojnim medaljama sa županijskih i državnih natjecanja u športskom ribolovu.

Riječni *kruzing* u FLAG-u oslanja se na dva putnička pristaništa (Ilok i Vukovar), koji bilježe rastući trend posljednjih godina. Na područje FLAG-a godišnje pristigne preko 35.000 gostiju koji se ovdje zadržavaju prvenstveno na poludnevnim izletima koji su uključeni u itinerer njihovog putovanja, što predstavlja ogroman turistički potencijal ali i potrebu za osmišljavanjem sadržaja i programa koji bi ove brojeve turista zadržao dulje u području. Najveći dio turista su strani državljani, i to iz SAD-a, Velike Britanije, Kanade, Francuske, Njemačke, Australije i ostali. U Iloku, osim međunarodnog, postoji i privatno pristanište u sklopu malog obiteljskog hotela koji pruža usluge plovidbe Dunavom turističkim brodom, sa kapacitetom 30-ak putnika uz mogućnost konzumacije jela i pića tijekom plovidbe.

U Prilogu 9. vidljiv je broj dolazaka i noćenja turista u području FLAG-a. Detaljniji podaci o smještajnim kapacitetima prikazani su u Prilogu 10.

Područje FLAG-a je destinacija domaćeg turizma, a razvojem pristaništa i jačom promocijom područja postupno će se povećavati i broj stranih turista. U razvoj atraktivnosti područja mogu se uklopiti i ribari sa svojom ponudom svježih ribe na temelju koje se može razvijati gastronomija područja.

Tržište rada

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) broj nezaposlenih na području svih JLS FLAG-a se, u razdoblju od 2020. godine do danas, postupno smanjivao. Na području FLAG-a trenutno ima 2.755 nezaposlenih (podaci HZZ do listopada 2023.), što je 28% manje nezaposlenih u odnosu na 2020.g. i 8% manje nego u prethodnoj godini. Najveći broj nezaposlenih je u gradovima Vukovaru i Vinkovcima, jer, u ta dva grada, živi gotovo 68% ukupnog stanovništva FLAG-a. Međutim, to je i dalje vrlo visok broj nezaposlenih obzirom kao je, u razdoblju od 2011. do 2021. godine, došlo do pada broja stanovnika 16,76%.

U Prilogu 11. nalazi se detaljniji prikaz registrirane nezaposlenosti te prikaz broja novozaposlenih osoba na području FLAG-a. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju povećao se trend iseljavanja u druge zemlje članice primarno se radi o ekonomskim migrantima, koji odlaze ne samo u situaciji nezaposlenosti, već i radi boljih plaća. Ribolovni sektor je skromno razvijen, ali bi se i u tom sektoru mogao povećati broj zaposlenih, naročito mlađih osoba.

Područje FLAG-a zahvaćeno je trendom starenja populacije, nepovoljnim demografskim kretanjima, ekonomskim migracijama, ali na području ima još uvijek dovoljno radne snage za razvoj sektora ribarstva i s njim povezanih djelatnosti, kao što je sportski ribolov, turizam vezan uz rijeke prvenstveno Dunav i Savu.

1.7. Demografske i socijalne značajke

Prema podacima DZS, Popisa stanovništva 2021.g., na području FLAG-a živi 79.918 osoba, a promatrajući podatke Popisa iz 2011. uočljivo je smanjenje broja stanovnika ovog područja za čak 18%. Pad broja stanovnika, u odnosu na 2011. godinu, prisutan je u svim JLS na području FLAG-a, što je posljedica emigracije mladog i radno sposobnog stanovništva u urbanije sredine unutar RH, ali i inozemstvo. Najveći razlog odlaska je nizak životni standard uzrokovan niskom razinom dohotka i plaće, te manjak radnih mjesta za visokoobrazovano stanovništvo na ovom području. Povećanje broja stanovnika starije životne dobi također nepovoljno utječe na gospodarstvo područja i životni standard, većinom kroz povećanje financijskih potreba odnosno opterećenja zdravstvenog sustava i socijalne skrbi.

Tablica 9: Broj stanovnika po Popisu stanovništva iz 2001.g., 2011.g. i 2021.g.

JLS	2001.	2011.	2021.
Andrijaševci	4249	4075	3441
Babina Greda	4262	3572	2762
Bogdanovci	2366	1960	1545
Borovo	5360	5056	3555
Cerna	4990	4595	3712
Lovas	1579	1214	980
Ilok	8351	5793	4861
Nuštar	5862	6767	5045
Vinkovci	35912	35312	30842
Vukovar	31670	27683	23175
FLAG	104.601	96.027	79.918

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2021., listopad 2023.

Tablica 10: Spolna i starosna struktura JLS-a u 2021.g.

JLS	Udio žena (%)	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starenja
Andrijaševci	51%	40,9	105,5	24,1
Babina Greda	50%	41,6	107,5	26,0
Bogdanovci	51%	46,2	191,9	33,9
Borovo	53%	49,2	258,3	40,8
Cerna	50%	41,5	112,8	24,9
Lovas	51%	46,3	177,7	35,7
Ilok	52%	47,7	214,6	36,6
Nuštar	51%	43,5	137,9	27,9
Vinkovci	52%	42,9	130,2	27,9
Vukovar	53%	46,6	198,3	35,2
FLAG*	51%	44,64	163,47	32,6

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2021., listopad 2023.; *Prosjek

Područje FLAG-a ima prilično ujednačen omjer muškog i ženskog stanovništva. Sve JLS imaju veći udio ženske populacije, a najveći udio je na području Vukovara i Borova (53%). Prosječna starost iznosi 44,64 godina što je u skladu sa prosjekom VSŽ, no neznatno više od prosjeka RH (44,3). Koeficijent starenja nešto je viši od koeficijenta VSŽ (30,9), ali je indeks starenja vidljivo veći nego na području Vukovarsko-srijemske županije (156,7). U usporedbi s RH, uočljivo je da je stanovništvo FLAG-a znatno starije. Indeks starenja RH iznosi 156,2 dok je koeficijent starenja 29,9. Vrijedi napomenuti kako, nažalost, indeks starenja u 2021.g. za područje FLAG-a je znatno veći od indeksa starenja za 2011.g. (99,27) što predstavlja veliku opasnost za područje ukoliko se taj trend nastavi.

Obrazovna struktura FLAG-a nije zadovoljavajuća u odnosu na prosječnu obrazovnu strukturu RH, tako FLAG ima znatno manje stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima (FLAG: 18,29%; RH: 24,07%), odnosno više osoba sa srednjom stručnom spremom (FLAG: 57,64%; RH: 55,53%), a nedostatak stručnog kadra je ograničavajući čimbenik za održivi gospodarski razvoj područja u budućnosti. Obrazovna struktura radno aktivnog stanovništva odgovara tržištu rada, koji je usmjeren na trgovinu, prerađivačku industriju, poljoprivredu i građevinarstvo kao glavnu gospodarsku granu za prihode, što je vidljivo time što je najveći dio radno sposobnog stanovništva završilo svoje obrazovanje sa srednjom školom (57,64%) ili čak samo osnovnom školom (20,9%). Nastavno tome, nažalost, dio obrazovanog stanovništva odlazi u veće gradove ili u druge države u potrazi za radnim mjestima koja odgovaraju njihovim kompetencijama. Mladi također nisu zainteresirani za zanatske poslove, te poslove iz privrednog sektora, među kojima je nažalost i ribarstvo. U ostatku RH udio visokoobrazovanog stanovništva je veći (24,07%) nego na području FLAG-a, te shodno tome udio stanovništva sa srednjom stručnom spremom je niži u RH (55,53%). Detaljniji podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva u FLAG-u vidljivi su u Prilogu 12.

2. Partnerstvo i uključenost lokalnih dionika

2.1. Opis partnerstva

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu i akvakulturi Dunav Sava osnovana je kao udruga sukladno Zakonu o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19 i 151/22). Broji ukupno 21 člana s područja 10 JLS-a, a svaki član ima svoga zamjenika. Partnerski odnos, prava i obveze članova, te način provedbe partnerskog odnosa između članova FLAG-a regulirani su odredbama Statuta. Statutom je određeno da FLAG ima svojstvo pravne osobe bez namjere stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe te da je upisan u Registar udruga RH pri Uredu državne uprave u Vukovarsko – srijemskoj županiji. Sukladno Statutu redovnim članom FLAG-a može postati svaka potpuno poslovno sposobna fizička osoba, koja je zainteresirana za rad u FLAG-u kao relevantni predstavnik javnih i privatnih lokalnih socio-ekonomskih interesa lokalne ribarstvene zajednice u području djelovanja Udruge. Članstvo u FLAG-u je dobrovoljno. Odluke o primanju ili ne primanju u redovno članstvo donosi Upravni odbor FLAG-a na temelju zahtjeva za prijem u članstvo i pristupnice, te predočenja statusa fizičke ili pravne osobe koja želi postati članom. Svi redovni članovi FLAG-a čine Skupštinu. Partnerstvo je detaljno opisano u poglavlju Opis sposobnosti za provedbu LRSR, a u nastavku se nalazi prikaz strukture članstva FLAG-a.

Tablica 11: Članovi FLAG-a Dunav Sava (Skupština FLAG-a Dunav Sava)

Interesna skupina/sektor	Broj članova	Udio u članstvu
Gospodarski sektor (ribarstva)	9	42,86%
Civilni sektor	2	9,52%
Javni sektor	10	47,62%
UKUPNO	21	100%

Izvor: FLAG Dunav Sava

2.2. Opis tijeka izrade LRSR i uključenost lokalnih dionika u izradu LRSR

Uključivanje dionika u izradu LRSR provedeno je kombiniranjem participativnih metoda: informiranje konzultacije i osnaživanje. Proces izrade LRSR FLAG-a započeo je u srpnju 2023., a trajao je do kraja listopada 2023. godine. Početak procesa izrade LRSR obuhvatio je izradu analize stanja, nakon čega se pristupilo analizi razvojnih potreba i potencijala područja FLAG-a. Za potrebe izrade SWOT analize održane su 3 radionice sa relevantnim predstavnicima javnog, gospodarskog i civilnog sektora. Na svim radionicama prisustvovali su i zaposlenici LAG-a Bosutski niz, koji je član Inicijativnog odbora za osnivanje FLAG-a na području Vukovarsko – srijemske županije.

Radionice su održane 04. listopada 2023. godine u općini Borovo, 05. listopada 2023. u općini Andrijaševci, te 06. listopada 2023. godine u gradu Vinkovci. Sudionicima je izložena Power-Point prezentacija sa prikazom trenutne analize stanja područja FLAG-a, te su istom upućeni u svrhu izrade SWOT analize kroz prepoznate snage, slabosti, prilike i prijetnje za ribarstvenu zajednicu FLAG-a. U otvorenim inkluzivnim raspravama sudionici radionica iznijeli su vlastite komentare i prijedloge za održivi razvoj FLAG područja. Podijeljeni su im radni materijali u obliku obrazaca za sudjelovanje u izradi SWOT analize, a ured FLAG-a zaprimio je 11 ispunjenih obrazaca čiji sadržaj je uvršten u izradu SWOT analize, te razvojnih potreba područja. Osim provedenih individualnih konzultacija sa lokalnim dionicima, za potrebe izrade LRSR provedeni su brojni telefonski i online sastanci sa angažiranim konzultantima. Prikupljeni materijali i komentari omogućili su izradu finalne verzije SWOT analize, na temelju kojih su definirane ključne uporišne i strateške točke koje su pretvorene u konkretnu strategiju plana razvoja FLAG-a Dunav Sava. Uključivanje šire zainteresirane javnosti nastaviti će se i

nakon usvajanja LRSR-a s ciljem jačanja međusobnih odnosa i partnerstava na području FLAG-a, ali i kvalitetnog praćenja ostvarenja postignuća za koje će se koristiti postojeća metodologija.

Informiranje lokalnih dionika o mogućnostima sudjelovanja u procesu izrade LRSR sa Pozivom za dolazak na radionice odrađeno je putem elektroničke pošte te upućivanjem osobnog poziva. U tijeku je izrada promotivnih materijala i web stranice koja će omogućiti daljnje informiranje šire zainteresirane javnosti o tijeku izrade, odobravanja i provedbe LRSR FLAG-a Dunav Sava.

Održavanje radionica (rasprava) u svrhu izrade LRSR s predstavnicima gospodarskog, javnog i privatnog sektora; prikupljanje informacija i podataka za oblikovanje temeljnih odrednica analize stanja FLAG područja; prikupljanje povratnih informacija i dodatnih prijedloga za unapređenje SWOT analize FLAG područja; prikupljanje povratnih informacija o viziji FLAG područja; usvajanje LRSR na sjednici Upravnog odbora i Skupštine FLAG-a.

Edukativne aktivnosti za članove FLAG-a. Tijekom izrade LRSR FLAG-a Dunav Sava ostvareno je međusobno umrežavanje i suradnja između različitih sektora i dionika kako bi se „bottom up“ pristupom postigao održivi razvoj na FLAG području. Izradom web stranice novoosnovani FLAG dobiti će platformu za olakšano i učinkovito informiranje javnosti o tijeku aktivnosti te diseminaciji projektnih rezultata u budućnosti. Održane su tri radionice na kojima je sudjelovalo ukupno 38 sudionika, predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora. To su osobe relevantne za FLAG područje, odnosno upućene u lokalne probleme i potrebe, stoga se njihovo sudjelovanje pokazalo ključnim prilikom definiranja strateških smjernica LRSR-a. Provođenjem radionica u svrhu izrade LRSR-a osiguralo se sudjelovanje lokalnog stanovništva u svakoj od ključnih faza strukturiranja strategije i to u: utvrđivanju snaga, slabosti, prilika i prijetnji; pretvaranju istih u glavne razvojne probleme i potrebe; odabiru glavnih ciljeva, željenih rezultata i njima dodijeljenih prioriteta; odabiru vrsta aktivnosti koje mogu dovesti do tih rezultata. Neformalnom telefonskom i osobnom komunikacijom uključeni su i dionici koji nisu mogli fizički sudjelovati na radionicama za izradu LRSR.

Prikupljanje informacija i podataka za oblikovanje temeljnih odrednica analize stanja FLAG područja odvijalo se prvenstveno sekundarnim istraživanjem. Sastojalo se od pregleda i analize svih dostupnih dokumenata bitnih za izradu LRSR, statističkih baza, analize zakonskog i institucionalnog okvira i dr. Nakon što su na radionici utvrđene prednosti, slabosti, prilike i prijetnje područja, konzultanti su napravili finalnu SWOT analizu.

Tablica 12: Događaji i sudionici tijekom izrade LRSR

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Prikupljanje informacija i podataka za analizu FLAG područja	9	Lovas	Od 01.09.2023. do 23.10.2023.
Radionica za izradu LRSR	17	Borovo	04.10.2023.
Radionica za izradu LRSR	9	Andrijaševci	05.10.2023.
Radionica za izradu LRSR	12	Vinkovci	06.10.2023.
Konzultacije oko dopuna rezultata održanih radionica - SWOT analiza	7	Lovas	10.10.2023
Konzultacije oko dopuna rezultata održanih radionica za definiranje potreba ciljeva i mjera	6	Lovas	11.10.2023

Konzultacije oko Financijskog i akcijskog plana provedbe LRSR-a	4	Lovas	13.10.2023.
Skupština FLAG-a Dunav Sava - Usvajanje LRSR	13	Borovo	27.10.2023

Izvor: *FLAG Dunav Sava*

3. Analiza razvojnih potreba područja, uključujući SWOT analizu

3.1. Analiza razvojnih potreba područja FLAG-a

Temeljem provedenih radionica i konzultacija sa dionicima na području FLAG-a Dunav Sava definirane se razvojne potrebe, opći i specifični ciljevi kako slijedi u nastavku. Konkretni ciljevi temeljeni su na načelima održive i ekonomski opravdane iskorištenosti u kojima se nadzorom i usklađenošću postiže optimalna razina iskorištenosti na dobrobit cijele ribarstvene zajednice.

Tablica 4: Razvojne potrebe područja FLAG-a

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRSR-a kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRSR-a kojim se ispunjava potreba
P1: Razvoj samoodrživog i konkurentnog slatkovodnog ribarstva i akvakulture	Ulaganja u cjeloživotno učenje i obrazovanje, opremu i tehnologiju kako bi se osuvremenili postojeći te uveli novi proizvodni procesi, stvaranje dodane vrijednosti proizvoda te ulaganja fokusirana na održivo korištenje resursa	OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava
P2: Integracija razvoja slatkovodnog ribarstva i akvakulture sa razvojem turizma	Jačanje i povezivanje djelatnosti ribarstva i akvakulture sa posebnim oblicima turizma, podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirodne i kulturne baštine ribarstvene zajednice te njezinih ekosustava	OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava
P3: Unapređenje infrastrukture potrebne za poticanje rasta plavog gospodarstva i kvalitete života stanovnika uz zaštitu prirode i okoliša	Ulaganja u infrastrukturu (manjeg opsega) neophodnu za kvalitetan život stanovnika ribarstvene zajednice te konkurentno i diversificirano plavo gospodarstvo koje odgovara postavljenim zakonskim regulativama, suvremenim tokovima i okolišnim standardima poštujući tradiciju i kulturnu baštinu ribarstvene zajednice	OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	SC2: Poboljšanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava
P4: Uspostavljanje partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice	Jačanje suradnje i uspostavljanje veza između dionika na području FLAG-a Dunav Sava uz primjenu digitalnih tehnologija s ciljem očuvanja, promocije i zaštite ribolovnog i okolišnog resursa	OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava

	posebice dvije međunarodne rijeke, Dunav i Sava.		SC2: Pобољшanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava
--	--	--	---

P1: Razvoj samoodrživog i konkurentnog slatkovodnog ribarstva i akvakulture

Ribarstveno područje FLAG-a Dunav Sava bogato je vodnim resursima od kojih su najistaknutije dvije međunarodne gospodarske vode Dunava i Save pogodne za daljnji razvoj akvakulture i ribarstva. Također, na većem dijelu područja FLAG-a očuvana je atraktivna priroda Slavonije i Srijema te veliko bogatstvo flore i faune. Područje FLAG-a Dunav Sava obuhvaća osam ribara ovlaštenika povlastice za gospodarski ribolov. U prošlosti, broj ribara i količina ulova bili su daleko veći, no u suvremenoj hrvatskoj povijesti ulov ribe u stalnom je opadanju i prijeto mu izumiranje, bez obzira na povijesno i tradicijsko bavljenje gospodarskim ribolovom. Ribari sa područja FLAG-a Dunav Sava koriste primitivne alate i opremu za rad, u nekim slučajevima jedva dostatnu za sigurno obavljanje gospodarske djelatnosti. Kada pričamo o ulovu, evidentna je njegova tendencija opadanja kroz godine iz nemogućnosti ulaganja u poboljšanje opreme i uvjeta za obavljanje osnovne gospodarske djelatnosti te zastarjelosti zakona, pravilnika i akata koji ne prate suvremene tokove poslovanja niti su međusobno usklađeni. Svi ti elementi utječu na nepovoljnu sliku ribarstva Slavonije i Srijema. Na području FLAG-a postoji šest registriranih subjekata u poslovanju s hranom životinjskoga podrijetla u kategoriji ribarnice ili pokretne ribarnice, od ukupno sedam na području Vukovarsko-srijemske županije. Svi objekti smješteni su isključivo u Vinkovcima i Vukovaru. Od navedenih subjekata, dva su, sukladno posebnim propisima, odobrena objekta u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla za preradu proizvoda ribarstva i akvakulture. Njihovo trenutno poslovanje zadovoljava propisane standarde no potrebno je daljnje ulaganje u opremanje i stvaranje preduvjeta za registracijom novih sekundarnih djelatnosti. Zbog toga nužna su ulaganja s ciljem podizanja konkurentnosti i održivosti te porasta i inoviranja ulova, proizvodnje i prerade. Također, potrebna su ulaganja u cjeloživotno učenje i usavršavanje, opremu za poboljšanje i proširenje ulova i prerade, aktivnosti za uvođenje digitalizacije kao i ulaganja za proširivanje i održivo korištenje vodnih resursa. Na području FLAG-a nema registriranih nositelja dozvola za akvakulturu, ali zahvaljujući velikim vodnim i prostornim resursima te kapacitetima postoji veliki potencijal za pokretanje održive akvakulture na ovim krajevima, za što je potrebno umrežavanje i uspostavljanje suradnje između znanstveno-stručnog i gospodarskog sektora. Zaključno sa navedenim potrebno je posebnu pažnju posvetiti povezivanju ribara i ostalih subjekata ribarstvene zajednice te ulaganju u marketing i brendiranje proizvoda kako s područja FLAG-a Dunav Sava tako i sa drugim kopnenim i morskim FLAG-ovima.

P2: Integracija razvoja slatkovodnog ribarstva i akvakulture sa razvojem turizma

Gospodarski i športski ribolov, na području FLAG-a Dunav Sava imaju dugu tradiciju i ukorijenjenost u životu lokalnih zajednica. S obzirom na izvrsne prirodne resurse (međunarodne rijeke Dunav i Sava), dobar geoprometni položaj (dostupnost ribolovnih područja zbog blizine autocesta, koridora Vc, međunarodne plovne puteve, granice sa Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom), poznavanje i uključenost lokalnog stanovništva u korištenje i očuvanje ribolova i ribolovnih zona, područje FLAG-a Dunav Sava ima velike razvojne potencijale i važnost u sektoru očuvanja i zaštite prirode i okoliša. Na području FLAG-a Dunav Sava djeluju i ovlaštenici ribolovnog prava s ciljem zaštite i očuvanja ribljeg fonda, vegetacije i voda od zagađenja, organizacije ribočuvarskih službi, te vrše poribljavanje vodotoka na kojima se obavlja športsko-rekreativni ribolov. Na području FLAG-a djeluju četiri ovlaštenika ribolovnog prava koji gospodare sa oko 4.700 ha voda: Športsko

ribolovni savez Vukovarsko-srijemske županije, Zajednica športsko ribolovnih udruga Vukovar, Športsko ribolovna udruga Bajer i Športsko ribolovno društvo „Šaran“ Cerna-Šiškovci. Navedena civilna društva osim očuvanja ihtiofaune i prirodnih vrijednosti uz ribolovne vode organiziraju i športsko ribolovna natjecanja te ostale aktivnosti vezane uz športski rekreativni ribolov, bave se radom s mladima, edukacijom lokalnog stanovništva, turističkim aktivnostima i slično. Okupljaju veliki broj članica udruga ili društava, ŠRS Vukovarsko-srijemske županije ima u 2023. godini 35 članica sa više od 2.000 članova, a ZRŠU Vukovar okuplja 20 udruga sa također više od 2.000 članova. Potrebe ovlaštenika ribolovnog prava proizlaze upravo iz njihovih osnovnih domena rada i postojanja, a to su djelatnosti poribljavanja i rad ribočuvarske službe. Kako bi što učinkovitije i efikasnije obavljali navedene osnovne poslove potrebna im je adekvatna oprema, stručno osposobljavanje članova (posebice ribočuvara), profesionalni angažman ljudskih resursa. Također, nužna su im ulaganja za obnavljanje i održivost ribljeg fonda, suradnju sa stručnjacima za zaštitu vodnih i drugih prirodnih resursa, edukaciju i stručno usavršavanje članova (na pr. licenciranih ribolovnih vodiča), privlačenje mladih u aktivnosti društava i sl.. U kontekstu očuvanja i zaštite prirode i okoliša potrebni su projekti suradnje i umrežavanja ribičkih udruga sa turističkim zajednicama i ostalim dionicima ribarstvene zajednice koji doprinose promociji, edukaciji i podizanju svijesti o važnosti očuvanja i zaštite okoliša, generacijske obnove i ulaganja u mlade. Nastavno na osnovne potrebe, postoji potreba za razvojem poduzetništva te poduzetničkog načina razmišljanja i života u širokom spektru djelatnosti vezanih za akvakulturu i ribarstvo. Uz to potrebna je podrška stvaranju poduzetničke klime u sinergiji s ribolovnim društvima i ulaganja u poduzetničke projekte za održivo korištenje prirodnih potencijala radi dobrobiti lokalne zajednice, što generira nova zapošljavanja i stvaranje prilika za druge poslove i aktivnosti. Osobito se to tiče poticanja sustavnog povezivanja turizma i ugostiteljstva s ribarstvom te suradnje lokalnih zajednica i turističkih organizacija za korištenje potencijala ribarstva na području FLAG-a Dunav Sava. Sve JLS u FLAG-u imaju registriranu minimalno jednu sportsko-ribolovu udrugu ili društvo, a FLAG broji ukupno 27 ovakvih udruga na temelju čega se može zaključiti da je športski ribolov jedna od najzastupljenijih sportsko-rekreacijskih aktivnosti u lokalnoj zajednici. Sve vode su bogate raznovrsnom slatkovodnom ribom gdje prednjače šaran, štika, smuđ, linjak, som te ostalom bijelom ribom koja posebno atraktivna za sportski dio natjecanja. Angažman civilnog društva, u ovako velikom broju, pokazuje rastući potencijal za razvoj sportskog/rekreacijskog ribolova i s njim povezanih drugih posebnih oblika turizma (na pr. boravak u prirodi, planinarenje, pješačenje, promatranje ptica, foto safari i dr.) koji su u stalnom porastu u svijetu, npr. ruralnom i kulturnom turizmu i aktivnostima za očuvanje prirodne i kulturne baštine. Navedena ribolovna društva djeluju na volonterskim načelima te je, većina njih, danas suočena s mnogobrojnim problemima, od manjka opreme, stručno osposobljenih članova, profesionalnog angažmana ljudi, organizacije i upravljanja do nedostatka poduzetničkih projekata i novih lukrativnih aktivnosti. Time su ribolovna društva sputana ili čak onemogućena da koriste sve te potencijale i da time doprinesu gospodarskom i društvenom napretku lokalne ribarstvene zajednice. Sukladno navedenom, ribolovnim društvima potrebna su ulaganja za nabavku opreme i za održavanje i sekundarnu zaštitu ribolovnih područja, za sportski/rekreacijski ribolov (čamci, alati komunikacijska oprema, računala i dr.) i za odgovarajući prostor (zgrade, domovi, uređene otvorene površine i održavanje vodotoka, ribolovnih staza i dr.). Također potrebna su im i ulaganja u umrežavanje, povezivanje i zajedničke projekte ribolovnih društva koja djeluju na području vodnih tokova, projekte vezane za zajedničku promidžbu i promociju ribolovnih atraktivnosti. Sva ulaganja trebaju povećati stvaranje dodane vrijednosti, radnih mjesta i promicati međugeneracijsko obnavljanje u ribarskim društvima kroz ulaganja u inovacije i diversifikaciju djelatnosti i sadržaja u području te kapitalizaciju okolišne i kulturne baštine lokalne ribarstvene zajednice.

P3: Unapređenje infrastrukture potrebne za poticanje rasta plavog gospodarstva i kvalitetu života stanovnika uz zaštitu prirode i okoliša

Grad Vinkovci jedina je JLS u FLAG-u koja ima indeks razvijenosti vrijednosti 103,97, dok sve ostale JLS pripadaju potpomognutim područjima, svrstanim u ispodprosječno razvijene JLS, u prve četiri razvojne skupine prema IR, koje karakterizira niska razina dohodaka i plaća, niska obrazovna razina stanovništva, depopulacijski procesi, veća nezaposlenost te, općenito, niža razina kvalitete života. Općina Babina Greda pripada 1. razvojnoj skupini što ju čini najmanje razvijenom JLS na području FLAG-a. Na regionalnoj razini, cijela Vukovarsko-srijemska županija (VSŽ) pripada 1. razvojnoj skupini indeksa razvijenosti, a niži IR u odnosu na VSŽ imaju samo dvije županije u RH. Sukladno navedenom, za razvoj akvakulture i ribarstva, održivih i gospodarskih i društveno uspješnih djelatnosti i aktivnosti, na području FLAG-a Dunav Sava nedostaje primjerena infrastruktura. To se ponajprije odnosi na neodgovarajuću vodnu infrastrukturu vezanu uz rijeke i ostale oblike vodnih površina, na nedovoljno održavanje i poboljšanje ribolovnih područja, na nedostatke komunalne i komunikacijske infrastrukture oko vodnih površina, te na manjak društvene infrastrukture za ribolovce, druge stanovnike i turiste koji su povezani s ribolovom, uključivo i lokalne zajednice. Potrebna ulaganja u malu infrastrukturu odnose se na ulaganja u, primjerice, održavanje i popravak obala, nasipa, ribičke platforme, mjesta za ribolovce, ribičke kućice ili slične objekte, ribička signalizacija, mjesta za prateće usluge - najam čamaca i opreme, prilazni putevi i staze, parkirališna mjesta, zbrinjavanje otpada, oprema za čuvarsku službu, suzbijanje štetočina, opskrbu električnom energijom, telekomunikacijsku infrastrukturu za poboljšanje signala na ribolovnim područjima, tematske/edukacijsko-informativne točke, društveni domovi, dvorane, otvoreni javni prostori za ribolovno turističke i kulturne manifestacije kojima će se poboljšati i poticati organiziranje i održavanje lokanih tradicijskih, ali i novih kulturnih i društvenih manifestacija povezanih s ribolovom i drugim lokalnim običajima vezanih uz vodne resurse i običaje, a koji okupljaju i aktivno uključuju lokalno stanovništvo, posjetitelje i turiste.

P4: Uspostavljanje partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice

Razvoj ljudskih resursa, umrežavanje i jačanje kapaciteta za upravljanje razvojem vrlo su važni sektori za uspješno djelovanje FLAG-a Dunav Sava. Naime, ribarstveno područje FLAG-a Dunav Sava čine tri grada i sedam općina koji, pojedinačno, nemaju dovoljne ljudske i financijske kapacitete za brzo i učinkovito stvaranje i stalan razvoj sposobnosti praćenja i sudjelovanja u procesima planiranja, pripreme i realizacije razvojnih programa i projekata posebice iz područja ribarstva i akvakulture. Umrežavanje i aktivnosti suradnje nužni su i potrebni kako bi se osigurao i zaista proveo razvoj „odozdo prema gore“. Jedna od ključnih potreba poticanje je zajedničkih aktivnosti i projekata kako bi se dionicima sva tri sektora, javni-gospodarski i civilni, omogućio bolji pristup obrazovanju, usavršavanju i umrežavanju. Upravo na tom tragu, LRSR obuhvaća umrežavanje i aktivnosti suradnje na horizontalnoj i vertikalnoj razini. Suradnja je fokusirana na provedbu među teritorijalnih projekata unutar definiranih tematskih područja FLAG-a s ciljem što većeg povezivanja dionika sa ribarstvenog područja i šire u suradnje sa ostalim FLAG-ovima odnosno dionicima drugih ribarstvenih područja. Kako bi se omogućio učinkovitiji integrativni razvoj čitavog ribarstvenog područja potrebna su ulaganja u projekte za povećanje suradnje i povezanosti, za poboljšanje svih oblika gospodarske i društvene komunikacije, umrežavanja i suradnje svih dijelova i svih vrsta razvojnih dionika (unutar istih razvojnih interesnih skupina odnosno sektora te između njih, kao i inkluzije svih sastavnica društva – mladih, starijih i dr. osjetljivih skupina i sl.). Takva ulaganja mogu biti, primjerice, u zajedničke projekte infrastrukture važne za ribolov i akvakulturu i s njom povezane turističke infrastrukture između susjednih JLS-ova kao što su ribolovna infrastruktura tematske, edukacijske i/ili informativne staze i/ili točke na njima uključujući biciklističke staze, pješačke staze, odmorišta, turističku signalizaciju, turistički

informativni centri, sportsko-rekreacijski objekti i sl. Navedene aktivnosti potiču projekte zasnovane na partnerskom odnosu uz inovativne momente posebitosti određenog područja uz digitalizaciju procesa te praćenje suvremenih tehnoloških napredaka što će dovesti do jačeg umrežavanja, suradnje, zajedništva odnosno jačanja identiteta ribolovnog područja i njegove same prepoznatljivosti i vidljivosti.

3.2. Rezultati SWOT analize

Temeljem SWOT analize, koju su izradili članovi FLAG-a i lokalni razvojni dionici tijekom konzultacijskih procesa, utvrđene su snage i slabosti te prilike i prijetnje za budući razvoj područja. Naglasak je stavljen na ključne elemente za socioekonomski razvoj lokalne zajednice i kojima će se FLAG baviti tijekom provedbe LRSR u okviru mogućnosti provedbe CLLD-a PRA 2021.-2027.

SNAGE	SLABOSTI
<p><u>Prirodni resursi /prirodna baština</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • atraktivna i očuvana priroda na većem dijelu područja Slavonije i Srijema • vodno bogatstvo, potoci, rijeke i ostale vodene površine • nema industrijskih zagađivača • bogatstvo flore i faune Slavonije i Srijema, područja pod Naturom 2000 • održivi riblji fond; vode se poribljavaju po gospodarskoj osnovi i planu gospodarenja prirodna mrjestilišta • dobar pristup rijekama i ostalim vodnim površinama zbog povoljnog geoprometnog položaja ribarstvenog područja • dvije međunarodne rijeke Dunav i Sava • Spačvanski bazen <p><u>Ulov, proizvodnja i prerada-ribarstvo/akvakultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalitetni i konkurentni proizvodi • tradicijsko poslovanje gospodarskih subjekata • blizina velikih gradova, potrošačkih centara • briga o zaštiti okoliša • kvalificirana radna snaga • otvorenost prema drugim djelatnostima (posebni oblici turizma, održivo korištenje kulturne baštine i dr.) • potencijali za povećanje ulova i njegove dodane vrijednosti • međunarodni plovni putevi <p><u>Športski/rekreacijski ribolov</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • bogati raznovrsni resursi za sportski/rekreacijski ribolov 	<p><u>Prirodni resursi /prirodna baština</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • u nekim područjima manjak dotoka vode • velike poplave • klimatske nepogode (suša) i pomor ribe za ljetnih mjeseci • invazivne vrste riba • štetni utjecaj dabrova • riječni reviri i područja u kojima je ribolov zabranjen • nedovoljno održavanje obala rijeka • kanaliziranje rijeka i potoka • pregrađivanje rijeka, brane, oscilacije visine i temperature vode što je nepovoljno za ribe • nedostatak odmuljivanja rijeka i ostalih vodnih površina <p><u>Ulov, proizvodnja i prerada-ribarstvo/akvakultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • manja profitabilnost ribarstva u odnosu na druge sektore • manjak radne snage • nedostatna podrška ulaganjima u ribarstvo i akvakulturu • manjak suradnje među ribarima (druge države kojima protječu rijeke Dunav i Sava) • slaba suradnja s drugim djelatnostima (turizam, održivo korištenje kulturne baštine i dr.) • slab marketing, promotivne aktivnosti • nedostatak brendiranja i promoviranja proizvoda ribarstva • manjak ulaganja u ljudski kapital i cjeloživotno učenje posebice u profesionalnom dijelu • nedovoljna iskorištenost međunarodnih plovih puteva <p><u>Športski/rekreacijski ribolov</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • starija dobna struktura članova koji ne može obavljati sve potrebne poslove

<ul style="list-style-type: none"> • duga tradicija ribolova i zaštite ribolovnih područja • brojnost organizacija i članstva ribolovnih društava • dva ribolovna saveza na području VSŽ • članstvo u HŠRS (kroz krovne saveze u županiji) • stručnost i posvećenost članova aktivnostima za razvoj sportskog/rekreacijskog ribolova • razvoj održivog sportsko/rekreacijskog ribolova • sposobnosti organiziranja velikih športsko-ribolovnih natjecanja • briga o održivosti obnavljanju ribljeg fonda (poribljavanje i dr.) • postojanje ribočuvarske službe • briga o zaštiti prirode i očuvanja ribolovnih područja • veliki potencijali za daljnji razvoj s obzirom na prirodne resurse, dobru dostupnost čitavog područja, dinamičan razvoj turizma i stalni rast potražnje sa posebnim oblicima turizma (sportski ribolov i dr.) • edukacijski programi za mlade (ribolovne škole, zaštita prirode, natjecanja i dr.) <p><u>Turizam i ugostiteljstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rast kontinentalnog turizma, broja dolazaka i boravka turista • razvoj i rast riječnog turizma (kruzeri) • povećanje i širenje ponude za posebne oblike turizma povezane vodnim tokovima (šetnje i boravak u prirodi, pješačenje promatranje ptica, sportske aktivnosti sl.) • povećanje kvalitete usluga • otvaranje smještajnih kapaciteta u ruralnim područjima • poboljšanje gastro ponude zasnovane na lokalnim specijalitetima i prehrambenim proizvodima 	<ul style="list-style-type: none"> • manjak kapaciteta za stručne poslove u sportskom/rekreacijskom ribolovu (upravljanje, organizacija i dr.) • velika digitalna nepismenost članova ribičkih društava (većinom zbog starije dobne strukture koja je odgovorna za upravljanje i organizaciju udruga) • nemogućnost zapošljavanja potrebnih stručno osposobljenih ljudi u ribolovnim društvima • nedostatak certificiranih trenera športskog ribolova • nedovoljna zainteresiranost mladih ribiča za rad u društvima • slab poduzetnički duh članstva za korištenje prilika za održivo korištenje prirodnih potencijala radi dobrobiti za svoje ribolovno društvo • ribočuvarska služba organizirana na volonterskoj osnovi • nedovoljni kapaciteti ribočuvarske službe, broj ljudi i financiranje, za kontrolu velikog prostora i sprečavanje krivolova • nezaštićenost ribočuvara (bilježe se i nesretni smrtni slučajevi zbog zaplitanja u mreže krivolovaca) • nedostatan financiranje za održavanje i popravak obala • manjak opreme za održavanje i zaštitu područja sportskog/rekreacijskog turizma (čamci, alati komunikacijska oprema, računala i dr.) i prostora (zgrade, domovi) • nedovoljno povezivanje i suradnja sa turizmom i drugim sektorima • slaba suradnja s društvima na području FLAG-a • manjak međunarodne suradnje • slaba informiranost o ribarstvu; nedostatna medijska promidžba sportsko rekreacijskog ribolova • nedovoljna suradnja s državnim tijelima <p><u>Turizam i ugostiteljstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatak sustavnog povezivanja turizma i ugostiteljstva s ribarstvom/akvakulturom • slabi angažman lokalnih zajednica i turističkih organizacija za korištenje potencijala ribarstva /akvakulture • nedovoljna suradnja ribolovnih društava i turističkih agencija i drugih zainteresiranih za razvoj turizma • nedostatak licenciranih ribolovnih vodiča • manjak kvalitetnih smještajnih kapaciteta na ribarsko/akvakulturnim područjima
--	---

<p><u>Komunalna infrastruktura vezana za ribarstvo/akvakulturu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • javna vodoopskrba u većini JLS-a • ulaganja u gospodarenje otpadom • dobra opskrba elektro energijom • dobra telekomunikacijska povezanost na kopnu (u gradovima – optički internet) <p><u>Kulturna baština vezana za ribarstvo/akvakulturu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • bogata i raznovrsna kulturna baština, materijalna i nematerijalna kulturna dobra • bogatstvo tradicije vezane za svakodnevni život sela, sačuvani neki tradicijski obrti i tradicija hrvatskog ribolova • povezivanje kulturne baštine i turizma (brojne kulturne manifestacije i događanja) i održivo korištenje kulturne baštine <p><u>Organizacije civilnog društva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • veliki broj civilnih udruga • brojna i aktivna kulturno umjetnička i sportska društva • uspješne organizacije civilnog društva u kulturnim i tradicijskim manifestacijama te športsko-ribolovnim natjecanjima 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna ulaganja u razvoj turističke infrastrukture na ribarsko/akvakulturnim područjima • nedovoljna promidžba i promocija atraktivnosti ribarsko/akvakulturnih područja <p><u>Komunalna infrastruktura vezana za ribarstvo/akvakulturu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljno održavanje obala, staza, objekta na ribolovnim područjima • nedovoljno održavanje vodnih površina i njihove infrastrukture (brane i mostovi) • nedostatak komunalne infrastrukture (ceste, vodoopskrba odvodnja, odvoz smeća) na ribolovnim područjima • nepokrivenost telekomunikacijskim signalom (internetom) na ribarstvenim/akvakulturnim područjima, posebice uz granicu sa Republikom Srbijom i BiH • administrativne prepreke za održavanje infrastrukture na ribolovnim područjima • loša suradnja nositelja ribarstva/akvakulture s JLS <p><u>Kulturna baština vezana za ribarstvo/akvakulturu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna povezanost i uključivanje ribarstva/akvakulture u kulturno turističko manifestacije lokalnog i regionalnog karaktera • nedostatak programa suradnje ribolovnih društava, udruga u kulturi i lokanih kulturnih ustanova • nedostatak podrške i poticaja za obnovu kulturnih dobara u privatnom vlasništvu za održivo korištenje <p><u>Organizacije civilnog društva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatak prostora, financijskih sredstava i ljudskih resursa za programe organizacija civilnog društva • nedovoljno ulaganje u provedbu aktivnosti športskog ribolova kao sporta za mlade – škola ribolova za djecu i sl.
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • financiranje razvojnih projekata u ribarstvu/akvakulturi iz fondova EU-a, državnih, županijskih i drugih programa • mogućnost razvoja akvakulture • porast potražnje za proizvodima ribarstva/akvakulture • razvoj i uporaba novih tehnologija digitalizacija gospodarstva, uprave i društva • trendovi razvoja suvremenog turizma (zaštita okoliša, kultura, rekreacija, način života, iskustvo, doživljaji, story telling „pričanje priča“ i story doing „uprizorenje priča i mitova“) 	<ul style="list-style-type: none"> • klimatske promjene • povećanje cijena energije i drugih inputa zbog kriza u svijetu • smanjenje lokalnih i državnog proračuna i ograničenja ulaganja i održavanje komunalne infrastrukture • ograničenja ekološke mreže Natura 2000 • širenje bolesti i zaraza • komplicirana birokracija za poslove ribarstva/akvakulture • stalno mijenjanje i nedosljednost zakonskih i podzakonskih pravilnika, akata i dr. nadređenih dokumenata

<ul style="list-style-type: none"> • porast potražnje za selektivnim oblicima turizma (ribolovni, gastro-enološki, kulturni, sportski, zdravstveni i dr.) i elitni turizam • porast potražnje za ekološkim prehrambenim proizvodima i autohtonim brendiranim proizvodima • suradnja i umrežavanje s ribolovnim klubovima u zemljama članicama EU • međunarodni programi i projekti (natjecanja, seminari i predavanja i dr.) • prijenos dobre prakse iz EU-a • poboljšanje zakona i rada zakonodavnih službi te upravnih tijela • osnaživanje lokalnih zajednica kroz aktivnosti FLAG-a, za socijalni i gospodarski razvoj čitavog područja 	<ul style="list-style-type: none"> • loš zakonodavni okvir u kojem nisu doneseni potrebni pravilnici i akti kojima se uređuju prava i obveze ribara i ribarstvenog područja • porast konkurencije zbog uvoza ribe • porast centralizacije nabave trgovačkih lanaca u odnosu na distribuciju lokalnih proizvođača
--	---

4. Ciljevi, integrirani i inovativni karakter LRSR

4.1. Ciljevi i prioriteti LRSR

Tablica 5: Opći i specifični ciljevi FLAG-a

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	Ovim ciljem FLAG Dunav Sava doprinosi uspostavi, osnaživanju, umrežavanju, razvoju i jačanju teritorijalne kohezije lokalne ribarstvene zajednice.	SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava	Ovim specifičnim ciljem postiže se formiranje identiteta ribarstvene zajednice kroz jačanje plavog gospodarstva na području FLAG-a Dunav Sava čime se doprinosi razvoju zapošljavanja, povećanju konkurentnosti, diverzifikaciji, otpornosti i održivosti te jačanju zaštite okoliša i društvenih inovacija.
		SC2: Poboljšanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava	Ovim ciljem postiže se povećanje kvalitete življenja ribarstvene zajednice kroz teritorijalnu i društvenu koheziju, poboljšanje dostupnosti samih usluga što dovodi do razvoja društvenih inovacija i multiplikativnih efekata, a na dobrobit svih stanovnika i posjetitelja područja.

Tablica 15: Pokazatelji rezultata ciljeva LRSR

Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>) na razini specifičnih ciljeva LRSR (sukladno definiranim pokazateljima rezultata za Prioritet 3. PRA 2021.-2027.)	
SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava	
CR 07 Zadržana radna mjesta:	CR 13 Aktivnosti suradnje među dionicima:
2	6
SC2: Pобољшanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava	
CR 07 Zadržana radna mjesta:	CR 13 Aktivnosti suradnje između dionika:
2	6

Opći cilj (OC) LRSR: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava

Ovim ciljem FLAG doprinosi uspostavi, osnaživanju, umrežavanju i razvoju zajednice ovisne o ribarstvu i akvakulturi te jačanju teritorijalne kohezije, odnosno doprinosi trećem cilju EFPR: „omogućivanje rasta održivog plavoga gospodarstva i poticanje prosperitetnih obalnih zajednica (CLLD)“. FLAG Dunav Sava doprinijet će povećanju i osnaživanju ribarstva i akvakulture u gospodarskom sektoru te njegovoj diversifikaciji u specifičnim područjima koja dotiče poput turizma i športskog ribolova. Općim ciljem u okviru provedbe CLLD-a, FLAG doprinosi i ključnoj horizontalnoj razvojnoj politici za ruralna područja Europske unije: Dugoročnoj viziji za ruralna područja kao i cilju 5. Kohezijske politike EU: „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“.

Specifični cilj (SC) 1 LRSR: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava

Ovim specifičnim ciljem postiže se formiranje identiteta ribarstvene zajednice kroz jačanje plavog gospodarstva na području FLAG-a Dunav Sava čime se doprinosi razvoju zapošljavanja, povećanju konkurentnosti, diverzifikaciji, otpornosti i održivosti. Ovaj cilj usmjeren je na gospodarski rast, socijalnu uključenost, otvaranje novih radnih mjesta i zapošljivost i mobilnost radne snage u lokalnoj ribarstvenoj zajednici.

Specifični cilj (SC) 2 LRSR: Pобољшanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava

Ovim ciljem postiže se povećanje kvalitete življenja ribarstvene zajednice kroz teritorijalnu i društvenu koheziju, poboљшanje dostupnosti samih usluga što dovodi do razvoja društvenih inovacija i multiplikativnih efekata posebice u području zaštite prirode i okoliša na dobrobit svih stanovnika i posjetitelja područja.

4.2. Prioritetne mjere za provedbu LRSR

Tablica 6: Prioritetne mjere LRSR u korelaciji sa ciljevima i razvojnim potrebama

Opći cilj LRSR	Specifični cilj LRSR	Razvojna potreba	Prioritetna mjera LRSR	
OC: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava	SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava	P1: Razvoj samoodrživog i konkurentnog slatkovodnog ribarstva i akvakulture	M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture	
		P2: Integracija razvoja slatkovodnog ribarstva i akvakulture sa razvojem turizma	M 1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva	
		P4: Uspostavljanje partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice		
	SC2: Pобољшanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava	P3: Unapređenje infrastrukture potrebne za poticanje rasta plavog gospodarstva i kvalitetu života stanovnika uz zaštitu prirode i okoliša	M 2.1 Razvoj male infrastrukture i usluga u području FLAG-a	
				P4: Uspostavljanje partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice

Naziv mjere	M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture
Obrazloženje mjere	
<p>Mjera je pripremljena sukladno potrebama područja FLAG-a Dunav Sava definiranim tijekom izrade SWOT analize. Svrha mjere je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja FLAG-a koja se odnosi na razvoj samoodrživog i konkurentnog slatkovodnog ribarstva i akvakulture (P1) te, sekundarno, doprinosi i svim drugim razvojnim potrebama područja FLAG-a. Namjena ove mjere je pružiti potporu ulaganjima i/ili uvođenju novih i/ili inovativnih tehnologija te nabavu potrebne opreme u sektoru ribarstva i akvakulture te s njima povezanim aktivnostima odnosno djelatnostima. Mjerom se omogućuju i ulaganja u javnu poduzetničku infrastrukturu neophodnu za gospodarski razvoj i jačanje konkurentnosti akvakulture i ribarstva. Aktivnostima u okviru ove mjere pruža se potpora jačanju konkurentnosti gospodarskih subjekata u ribarstvu i akvakulturi putem modernizacije poslovanja, zelene i digitalne tranzicije, putem zamjene zastarjele tehnologije, alata i dr., sukladno važećem zakonskim propisima. Gospodarski subjekti u ribarstvu i akvakulturi te proizvodnji i preradi suočavaju se sa izazovom nedostatka sredstava za obnovu i nabavu nove opreme, što bi značajno utjecalo na njihov rast i konkurentnost na tržištu, ali i na njihovu održivost i daljnji rast i razvoj. Jačanjem njihove konkurentnosti, smanjiti će se troškovi proizvodnje/prerade te omogućiti veća okolišna održivost i stvaranje prepoznatljivih lokalnih proizvoda. Ova mjera, također, uključuje aktivnosti potpore i razvoja plasmana proizvoda te marketinga i promocije lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture. Mjerom se, ujedno, omogućuje potpora jačanju kapaciteta, suradnje i umrežavanje dionika ribarstvene zajednice kako u gospodarskom sektoru tako neposredno svojim rezultatima i u civilnom i javnom sektoru. Razvojem konkurentnog i održivog slatkovodnog ribarstva i akvakulture izravno se potiče razvoj plavog gospodarstva, ali i drugih gospodarskih djelatnosti koji utječu na povećanje kvalitete života stanovnika i razvoj ponude područja FLAG-a te jačanje kratkih i kvalitetnijih opskrbnih lanaca. Mjerom se pruža potpora i razvoju proizvoda koji će utjecati na jačanje vidljivosti i prepoznatljivosti lokalne ribarstvene zajednice. Ujedno, potiče se i zaštita okoliša kao i jačanje otpornosti na klimatske promjene. Mjerom se pruža potpora razvoju poduzetničke kulture u području FLAG-a kao i stvaranju novih i održivih radnih mjesta. Detaljni opisi i obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se, u okviru ove mjere, pružiti potpora razvojnim potrebama FLAG-a bit će na navedeni u FLAG natječaju.</p> <p>Mjera izravno doprinosi Specifičnom cilju (SC) 1 LRSR: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava jer omogućuje ulaganja u javnu infrastrukturu kao potporu gospodarskom razvoju te izravnu potporu ulaganjima u razvoj gospodarskih subjekata u ribarstvu i akvakulturi s ciljem njihove modernizacije, zelene i digitalne tranzicije te održivosti, uz zaštitu okoliša i baštine, razvoj zapošljavanja i jačanja konkurentnosti, diverzifikacije, društvenih inovacija čime se doprinosi razvoju identiteta lokalne ribarstvene zajednice i dodanoj vrijednosti CLLD-a.</p> <p>Mjera doprinosi Općem cilju (OC) LRSR: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava budući da se razvojem slatkovodnog ribarstva i akvakulture, proizvodnje, prerade, suradnje, marketinga i promocije lokalnih proizvoda doprinosi uspostavi, umrežavanju te osnaživanju, razvoju i jačanju teritorijalne kohezije lokalne ribarstvene zajednice.</p>	

<p>Doprinos dodanoj vrijednosti CLLD-a naveden je u dijelu zajedničkih značajki za sve mjere. Uz primjenu inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu, u okviru ove mjere, izravno se i značajno, doprinosi i sljedećim elementima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja, jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja; – lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz CLLD-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na inovativne upravljačke prakse te stjecanje znanja i vještina o njima, kao i promotivnih aktivnosti i medijskih objava o projektima; – rezultatima i učincima politike, putem inovativnih projekata, partnerskih projekata, putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) te potpori izvrsnosti. 		
<p>Indikatori (mjerljivi pokazatelji)/naziv pokazatelja uspješnosti provedbe LRSR na razini mjere (sukladno definiranim pokazateljima rezultata za Prioritet 3. PRA 2021.-2027.)</p>		
Planiran broj podržanih projekata (operacija):	CR 07 Zadržana radna mjesta:	CR 13 Aktivnosti suradnje među dionicima:
6	2	1
<p>Specifični pokazatelji FLAG-a:</p>		
Podržani projekti (operacije) MSP		4
Intenzitet potpore	Od 50% ukupno prihvatljivih troškova projekta (operacije) pa do 100% prihvatljivih troškova projekta (operacije) ako je od zajedničkog interesa ili ga provodi zajednički korisnik ili ima inovativne značajke na lokalnoj razini (FLAG područje) sukladno navedenom u zajedničkim značajkama za sve mjere. Intenzitet potpore detaljno će se definirati u FLAG natječaju, a sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139.	
Najniža/najviša ukupna vrijednost projekta i iznos potpore	Najniža i najviša ukupna vrijednost projekta (operacije), kao i najniži te najviši iznos potpore po projektu (operaciji) biti će definirani u FLAG natječaju.	
Razdoblje provedbe	2024. - 2027.	
Udio u ukupnoj alokaciji za provedbu LRSR	7%	
Predviđene aktivnosti unutar Mjere	<ul style="list-style-type: none"> – Građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje objekata za prodaju, proizvodnju, preradu, skladištenje i dr. proizvoda ribarstva/akvakulture, uključujući mobilne/montažne objekte i opremu te vozila – Uvođenje novih i/ili inovativnih tehnologija i/ili metoda/rješenja u ribarstvu/akvakulturi i javnoj potpornoj infrastrukturi, uključujući obnovljive izvore energije – Nabava opreme i/ili razvoj informacijsko-komunikacijskih rješenja izravno povezanih sa jačanjem konkurentnosti ribarstva/akvakulture – Nabava opreme za poboljšanje uvjeta rada i sigurnosti na radu i sl. 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Edukacija (jačanje kapaciteta), marketinške te promotivne aktivnosti (uključujući i pripremu/izradu potrebnih materijala) – te ostale povezane aktivnosti koje izravno doprinose ostvarenju ciljeva/rezultata projekta (operacije), a kojima se doprinosi ostvarenju mjere i cilja LRSR <p>Detaljniji popis prihvatljivih aktivnosti s pripadajućom prihvatljivošću troškova biti će propisan u FLAG natječaju.</p>
Ciljani (prihvatljivi) korisnici	Mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za obavljanje relevantne djelatnosti (bez obzira na pravni oblik) sukladno nacionalnom regulatornom okviru; javnopravna tijela ili poduzeće/trgovačko društvo ili organizacija u većinskom javnom vlasništvu a koje/a nije javnopravno tijelo ili poduzeće kojem je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa. Detaljan popis ciljanih (prihvatljivih) korisnika biti će definiran u FLAG natječaju.
Kriteriji prihvatljivosti projekta (operacije)	Prihvatljive su sve aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRSR izuzev onih koje uključuju troškove sukladne Članku 13. Uredbe (EU) 2021/1139. Detaljni uvjeti prihvatljivosti, kriteriji odabira projekata (operacija) te način dodjele potpore biti će definirani u FLAG natječaju.

Naziv mjere	M1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva
Obrazloženje mjere	
<p>Mjera je pripremljena sukladno potrebama područja FLAG-a Dunav Sava definiranim tijekom izrade SWOT analize.</p> <p>Svrha mjere je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja FLAG-a koja se odnosi na integraciju razvoja slatkovodnog ribarstva i akvakulture sa turizmom na području FLAG-a (P2) te integralno, na rješavanje potrebe područja koja se odnosi na uspostavu partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice (P4) te, sekundarno, doprinosi i svim drugim razvojnim potrebama područja FLAG-a. Ribarstvo i akvakultura, posebice športski ribolov, na području FLAG-a Dunav Sava imaju dugu tradiciju i ukorijenjenost u životu lokalnih zajednica. S obzirom na izvrsne prirodne resurse i dobar geoprometni položaj, poznavanje i uključenost lokalnog stanovništva u korištenje i očuvanje ribolova i ribolovnih zona, područje FLAG-a Dunav Sava ima velike razvojne potencijale i važnost u sektoru očuvanja i zaštite prirode i okoliša. Na području FLAG-a Dunav Sava djeluju ovlaštenici ribolovnog prava i brojna ribolovna društva (tzv. organizacije civilnog društva u ribarstvu – OCD ribarstva). Ovom mjerom pružiti će potpora razvoju aktivnosti OCD – ribarstva uključujući i gradnju te opremanje potrebno za iste. Ovom mjerom omogućiti će se razvoj rada OCD-a ribarstva za što kvalitetniji rad sa djecom, mladima i osobama treće životne dobi radi jačanja društvene inkluzije. Isto tako, ovom mjerom omogućiti će se jačanje kapaciteta OCD-a te općeg stanovništva što će stvoriti preduvjet za profesionalizaciju rada u okviru OCD-a ribarstva. Ovom mjerom omogućit će se projekti suradnje i umrežavanja između subjekata, ribičkih</p>	

udruga i turističkih zajednica i sl., te s ostalim dionicima ribarstvene zajednice koji doprinose promociji, edukaciji i podizanju svijesti o važnosti očuvanja i zaštite okoliša, generacijske obnove i ulaganja u mlade. Nastavno na osnovne potrebe, postoji potreba i za razvojem poduzetništva te poduzetničkog načina razmišljanja i života u širokom spektru djelatnosti vezanih za akvakulturu i ribarstvo. Uz to, navedenom mjerom kreirat će se podrška za stvaranje poduzetničke klime u sinergiji s ribolovnim društvima i ulaganjima u poduzetničke projekte za održivo korištenje prirodnih potencijala radi dobrobiti lokalne zajednice, što će u konačnici generirati nova zapošljavanja i stvaranje prilika za druge poslove i aktivnosti. Osobito se to tiče poticanja sustavnog povezivanja turizma i ugostiteljstva s ribarstvom te suradnje lokalnih zajednica i turističkih organizacija za korištenje potencijala ribarstva na području FLAG-a Dunav Sava. OCD-i u ribarstvu djeluju na volonterskom principu te je većina od njih danas suočena s mnogobrojnim problemima, od manjka opreme, stručno osposobljenih članova, profesionalnog angažmana ljudi, organizacije i upravljanja do nedostatka poduzetničkih projekata i novih lukrativnih aktivnosti. Upravo po tom pitanju detektiranih potreba, mjera se odnosi na jačanje sustava udruga i s njima povezanih aktivnosti i subjekata koji će, u konačnici, biti omogućeni koristiti sve potencijale te time doprinijeti gospodarskom i društvenom napretku te stvaranju novih sadržaja područja FLAG-a kojima se poboljšava kvaliteta života stanovnika i doživljaja posjetitelja. Također, ova mjera umjerena je na jačanje vidljivosti i prepoznatljivosti područja FLAG-a kako bi se stvorila društveno-teritorijalna kohezija i razvio zajednički identitet lokalne ribarstvene zajednice, uključujući ribolovno turističke i kulturne te gastronomske manifestacije, sajmove i događanja kojima će se poboljšati organiziranje i održavanje lokanih tradicijskih, ali i novih kulturnih i društvenih manifestacija povezanih s ribolovom i drugim lokalnim običajima, a koji okupljaju i aktivno uključuju lokalno stanovništvo, posjetitelje i turiste.

Mjera je usmjerena i na poboljšanje trženja, kratke lance opskrbe te suvremeni marketing, kako bi se omogućilo povezivanje sa (kulturnim, sportskim, lokalnim i dr.) manifestacijama te unaprjeđenje turizma jačanjem novih načina povezivanja gastro/eno, turizma i kulture, unaprjeđenje zaštite okoliša i održivog korištenja kulturne i prirodne baštine te drugih aktivnosti povezanih sa vodnim resursima, atraktivnostima s čitavog područja FLAG-a, razvoj društvenog poduzetništva, posebno onog temeljenog na razvoju inovacija i razvoju/primjeni novih tehnologija/metoda. U okviru ove mjere FLAG Dunav Sava provoditi će i projekt/e suradnje. Detaljni opisi i obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se, u okviru ove mjere, pružiti potpora razvojnim potrebama FLAG-a bit će na navedeni u FLAG natječaju.

Mjera izravno doprinosi **Specifičnom cilju (SC) 1 LRSR: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava** jer omogućuje diversificirana ulaganja u razvoj plavog gospodarstva širokog kruga razvojnih dionika s ciljem njihove modernizacije, zelene i digitalne tranzicije te održivosti, uz zaštitu okoliša i baštine, razvoj zapošljavanja i jačanja konkurentnosti te društvenih inovacija čime se doprinosi razvoju identiteta lokalne ribarstvene zajednice i dodanoj vrijednosti CLLD-a. Mjera doprinosi **Općem cilju (OC) LRSR: Razvoj i jačanje kapaciteta, suradnje te prepoznatljivosti područja FLAG-a Dunav Sava** budući se razvojem integrirane i diversificirane ponude i sadržaja područja doprinosi uspostavi, umrežavanju te osnaživanju, razvoju i jačanju teritorijalne kohezije lokalne ribarstvene zajednice

Doprinos dodanoj vrijednosti CLLD-a naveden je u dijelu zajedničkih značajki za sve mjere. Uz primjenu inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu, u okviru ove mjere, izravno se i značajno, doprinosi i sljedećim elementima:

<ul style="list-style-type: none"> – socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na socijalnu (društvenu) interakciju stanovnika, jačanje kapaciteta lokalnih razvojnih dionika, očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja, te na jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja – lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima. - rezultatima i učincima politike, putem inovativnih projekata, partnerskih projekata, putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.), potpori izvrsnosti, jačanju razmjene znanja i vještina lokalnih razvojnih dionika te razvoju socijalnih (društvenih) inovacija te jačanju volontiranja. 		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji)/naziv pokazatelja uspješnosti provedbe LRSR na razini mjere (sukladno definiranim pokazateljima rezultata za Prioritet 3. PRA 2021.-2027.)		
Planiran broj podržanih projekata (operacija):	CR 07 Zadržana radna mjesta:	CR 13 Aktivnosti suradnje među dionicima:
5	2	5
Specifični pokazatelji FLAG-a:		
Broj eko-akcija	4	
Edukativne i/ili informativne i/ili promidžbene aktivnosti	4	
Projekti suradnje FLAG-a	1	
Intenzitet potpore	Od 50% ukupno prihvatljivih troškova projekta (operacije) pa do 100% prihvatljivih troškova projekta (operacije) ako je od zajedničkog interesa ili ga provodi zajednički korisnik ili ima inovativne značajke na lokalnoj razini (FLAG područje) sukladno navedenom u zajedničkim značajkama za sve mjere. Intenzitet potpore detaljno će se definirati u FLAG natječaju, a sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139.	
Najniža/najviša ukupna vrijednost projekta i iznos potpore	Najniža i najviša ukupna vrijednost projekta (operacije), kao i najniži te najviši iznos potpore po projektu (operaciji) biti će definirani u FLAG natječaju.	
Razdoblje provedbe	2024. - 2027.	
Udio u ukupnoj alokaciji za provedbu LRSR	37%	
Predviđene aktivnosti unutar Mjere	<ul style="list-style-type: none"> – Građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje dodatnih/novih i/ili inovativnih sadržaja (proizvoda, usluga) na FLAG području, uključujući obnovljive izvore energije – Građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje prostora koji omogućuju kvalitetno gospodarenje otpadom u prostorima zaštićenih prirodnih vrijednosti i/ili povezanih sa vodnim resursima 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Nabava opreme i/ili razvoj informacijsko-komunikacijskih rješenja izravno povezanih provedbom aktivnosti i očekivanim rezultatima projekta (operacije) – Aktivnosti čišćenja okoliša (eko-akcije) u područjima zaštićenih prirodnih vrijednosti povezanih i/ili povezanih sa vodnim resursima uključujući i nabavu potrebne opreme za provedbu aktivnosti – Edukativne i/ili informativne i/ili promidžbene aktivnosti uključujući sajmove, manifestacije i dr. događanja te pripremu i izradu pratećih materijala (brošure, letci, info ploče, info pultovi i dr. usmjerene podizanju javne svijesti o očuvanju lokalne kulturno-povijesne, tradicijske baštine povezane sa vodnim resursima, ribarstvom, akvakulturom, zaštitom okoliša posebno zaštitom i očuvanju bioraznolikosti, vrijednosti konzumacije lokalnih proizvoda ribarstva/akvakulture i sl.) – te ostale povezane aktivnosti koje izravno doprinose ostvarenju ciljeva/rezultata projekta (operacije), a kojima se doprinosi ostvarenju mjere i cilja LRSR – uključujući i pripremu te provedbu projekta/projekata suradnje FLAG-a Dunav Sava <p>Detaljniji popis prihvatljivih aktivnosti s pripadajućom prihvatljivošću troškova biti će propisan u FLAG natječaju.</p>
Ciljani (prihvatljivi) korisnici	<p>Mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za obavljanje relevantne djelatnosti (bez obzira na pravni oblik) sukladno nacionalnom regulatornom okviru; organizacije civilnog društva (uključujući FLAG Dunav Sava); javnopravna tijela ili poduzeće/trgovačko društvo ili organizacija u većinskom javnom vlasništvu a koje/a nije javnopravno tijelo ili poduzeće kojem je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa. Detaljan popis ciljanih (prihvatljivih) korisnika biti će definiran u FLAG natječaju.</p>
Kriteriji prihvatljivosti projekta (operacije)	<p>Prihvatljive su sve aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRSR izuzev onih koje uključuju troškove sukladne Članku 13. Uredbe (EU) 2021/1139. Detaljni uvjeti prihvatljivosti, kriteriji odabira projekata (operacija) te način dodjele potpore biti će definirani u FLAG natječaju.</p>

Naziv mjere	M2.1 Razvoj male infrastrukture i usluga u području FLAG-a
Obrazloženje mjere	
<p>Mjera je pripremljena sukladno potrebama područja FLAG-a Dunav Sava definiranim tijekom izrade SWOT analize.</p> <p>Svrha mjere je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja FLAG-a koja se odnosi na unapređenje infrastrukture potrebne za poticanje rasta plavog gospodarstva i kvalitetu života stanovnika uz zaštitu prirode i okoliša (P3) te integralno, na rješavanje potrebe područja koja se odnosi na uspostavu partnerstva i suradnje lokalne ribarstvene zajednice (P4) te, sekundarno, doprinosi i svim drugim razvojnim potrebama područja FLAG-a. Svrha mjere je poboljšanje vodne infrastrukture vezane uz rijeke i ostale oblike vodnih površina, na kvalitetnije održavanje i poboljšanje ribolovnih područja, na razvoj komunalne i komunikacijske infrastrukture oko vodnih površina te na razvoj društvene infrastrukture za ribolovce, druge stanovnike i turiste/posjetitelje koji su povezani s ribolovom, uključivo i lokalne stanovnike. Ova mjera omogućit će ulaganja u malu infrastrukturu (održavanje i popravak obala, nasipa, ribičke platforme, mjesta za ribolovce, ribičke kućice ili slične objekte, ribička signalizacija, mjesta za prateće usluge - najam čamaca i opreme, prilazni putevi i staze, parkirališna mjesta, zbrinjavanje otpada, oprema za čuvarsku službu, suzbijanje štetočina, opskrbu električnom energijom, telekomunikacijsku infrastrukturu za poboljšanje signala na ribolovnim područjima, društveni domovi, dvorane i sl.). Ovom mjerom pružiti će se potpora i aktivnostima umrežavanja i suradnje na horizontalnoj i vertikalnoj razini, jačanje suradnje i povezanosti, za poboljšanje svih oblika gospodarske i društvene komunikacije, kao i pripadajućih interesnih skupina. Takva ulaganja većinom će se bazirati na zajedničke projekte infrastrukture važne za ribolov i akvakulturu i s njom povezane turističke infrastrukture između susjednih JLS-ova kao što su ribolovna infrastruktura biciklističke staze, pješačke staze, odmorišta, turistička signalizacija, turistički informativni centri, sportsko-rekreacijski objekti i dr. Navedene aktivnosti poticat će projekte zasnovane na partnerskom odnosu uz inovativne momente posebitosti određenog područja sa digitalizacijom procesa uz praćenje suvremenih tehnoloških napredaka što će dovesti do jačeg umrežavanja, suradnje, zajedništva odnosno jačanja identiteta ribolovnog područja i njegove same prepoznatljivosti i vidljivosti. Detaljni opisi i obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se, u okviru ove mjere, pružiti potpora razvojnim potrebama FLAG-a bit će na navedeni u FLAG natječaju.</p> <p>Mjera izravno doprinosi Specifičnom cilju (SC) 2 LRSR: Poboljšanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava budući pružanjem potpore razvoju male infrastrukture i usluga dostupnih lokalnom stanovništvu i posjetiteljima područja, povezanih sa revitalizacijom i razvojem lokalnih sadržaja, proizvoda i usluga, očuvanjem i održivim korištenjem kulturne i prirodne baštine te jačanjem međusektorske suradnje izravno doprinosi povećanju kvalitete življenja ribarstvene zajednice, jača teritorijalnu i društvenu koheziju te društvene inovacije, a čime, ujedno, doprinosi dodanoj vrijednosti CLLD-a.</p> <p>Mjera doprinosi Općem cilju (OC) LRSR: Jačanje integracije i prepoznatljivosti lokalne ribarstvene zajednice budući da se razvojem društvene i komunalne infrastrukture i usluga, uz očuvanje okoliša i baštine te zelenu i digitalnu tranziciju, društvene inovacije, umrežavanje i suradnju sektorskih i međusektorskih razvojnih dionika izravno doprinosi uspostavi, osnaživanju, razvoju i jačanju teritorijalne kohezije lokalne ribarstvene zajednice.</p>	

<p>Doprinos dodanoj vrijednosti CLLD-a naveden je u dijelu zajedničkih značajki za sve mjere. Uz primjenu inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu, u okviru ove mjere, izravno se i značajno, doprinosi i sljedećim elementima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja, te na jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja; – lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz CLLD-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na inovativne upravljačke prakse te na stjecanje znanja i vještina o njima kao i na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima; - rezultatima i učincima politike, putem inovativnih projekata, partnerskih projekata, putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a, potpori izvrsnosti te razvoju socijalnih (društvenih) inovacija. 		
<p>Indikatori (mjerljivi pokazatelji)/naziv pokazatelja uspješnosti provedbe LRSR na razini mjere (sukladno definiranim pokazateljima rezultata za Prioritet 3. PRA 2021.-2027.)</p>		
Planiran broj podržanih projekata (operacija):	CR 07 Zadržana radna mjesta:	CR 13 Aktivnosti suradnje među dionicima:
4	2	5
Specifični pokazatelji FLAG-a:		
Broj poboljšane javne infrastrukture	2	
Broj nove javne infrastrukture	2	
Intenzitet potpore	<p>Od 50% ukupno prihvatljivih troškova projekta (operacije) pa do 100% prihvatljivih troškova projekta (operacije) ako je od zajedničkog interesa ili ga provodi zajednički korisnik ili ima inovativne značajke na lokalnoj razini (FLAG područje) sukladno navedenom u zajedničkim značajkama za sve mjere. Intenzitet potpore detaljno će se definirati u FLAG natječaju, a sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139.</p>	
Najniža/najviša ukupna vrijednost projekta i iznos potpore	<p>Najniža i najviša ukupna vrijednost projekta (operacije), kao i najniži te najviši iznos potpore po projektu (operaciji) biti će definirani u FLAG natječaju.</p>	
Razdoblje provedbe	2024. - 2027.	
Udio u ukupnoj alokaciji za provedbu LRSR	31%	
Predviđene aktivnosti unutar Mjere	<ul style="list-style-type: none"> – Građenje (rekonstrukcija) i/ili opremanje objekata/prostora male društvene i/ili komunalne infrastrukture u područjima potencijala razvoja plavog gospodarstva i/ili vodnih resursa – Građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje prostora koji omogućuju kvalitetno gospodarenje otpadom u prostorima zaštićenih prirodnih vrijednosti i/ili povezanih sa vodnim resursima 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Nabava opreme i/ili razvoj informacijsko-komunikacijskih rješenja izravno povezanih provedbom aktivnosti i očekivanim rezultatima projekta (operacije) – Edukativne (jačanje kapaciteta) i/ili informativne i/ili promidžbene aktivnosti uključujući i pripremu i izradu pratećih materijala (brošure, letci, info ploče i dr. usmjerene podizanju javne svijesti o očuvanju lokalne kulturno-povijesne, tradicijske baštine povezane sa vodnim resursima, ribarstvom, akvakulturom, zaštitom okoliša posebno zaštitom i očuvanju bioraznolikosti, i sl.) – te ostale povezane aktivnosti koje izravno doprinose ostvarenju ciljeva/rezultata projekta (operacije), a kojima se doprinosi ostvarenju mjere i cilja LRSR <p>Detaljniji popis prihvatljivih aktivnosti s pripadajućom prihvatljivošću troškova biti će propisan u FLAG natječaju.</p>
Ciljani (prihvatljivi) korisnici	Organizacije civilnog društva (uključujući FLAG Dunav Sava); javnopravna tijela ili poduzeće/trgovačko društvo ili organizacija u većinskom javnom vlasništvu a koje/a nije javnopravno tijelo ili poduzeće kojem je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa i dr. Detaljan popis ciljanih (prihvatljivih) korisnika biti će definiran u FLAG natječaju.
Kriteriji prihvatljivosti projekta (operacije)	Prihvatljive su sve aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRSR izuzev onih koje uključuju troškove sukladne Članku 13. Uredbe (EU) 2021/1139. Detaljni uvjeti prihvatljivosti, kriteriji odabira projekata (operacija) te način dodjele potpore biti će definirani u FLAG natječaju.

4.3. Zajedničke značajke za sve mjere u okviru provedbe LRSR

Zajednička načela kriterija kojima se postiže **prednost prilikom odabira projekata** (operacija) u okviru provedbe mjera FLAG-a zasnivaju se prvenstveno na doprinosu projekta (operacije) ključnim elementima **dodane vrijednosti CLLD-a** i to:

- povećanju/jačanju socijalnog (društvenog) kapitala u lokalnim ribarstvenim zajednicama,
- poboljšanju lokalnog upravljanja te
- poboljšanju rezultata i učinaka politike za područje FLAG-a u usporedbi s provedbom bez CLLD pristupa.

Doprinos dodanoj vrijednosti CLLD-a koju FLAG planira postići očitovati će se prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima) te poticanju sektorske i međusektorske suradnje (partnerski projekti), kao i jačem uključivanju osjetljivih društvenih skupina. Inovacija je horizontalna tema koja prožima cijelu LRSR i provedbu CLLD-a u cjelini. Svrha LRSR je stvoriti adekvatno okruženje koje će omogućiti potporu promicanju inovacija i inovativnih aktivnosti/projekata (operacija).

Operacija odnosno projekt ima inovativne značajke na lokalnoj razini (u lokalnom kontekstu) ako rezultira uvođenjem nove aktivnosti ili novog proizvoda ili nove/inovativne metode ili usluge na lokalnoj razini (ukupno područje FLAG-a).

Osnovni elementi primjene inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu sukladno članku 31. stavku 2. (d) Uredbe (EU) br. 2021/1060. za potrebe primjene u kriterijima odabira projekata (operacija) temelje se na:

- projektnim partnerstvima koja donose međusektorsku ili sektorsku suradnju različitih dionika u iznalaženju rješenja za razvojne potrebe područja FLAG-a (partnerski projekti);
- potporom društvenim (socijalnim) inovacijama koje dovode do novih proizvoda i usluga kojima se rješavaju potrebe opće zajednice područja FLAG-a, poput:
 - novih metoda i pristupa prijenosu znanja, uključujući društveno poduzetništvo,
 - inovativnih pristupa i modernih, zelenih, praksi u području zaštite okoliša i prirode,
 - novih metoda i pristupa prijenosu znanja u području inovativne proizvodnje ribarstva/akvakulture, zelenih i digitalnih tehnologija te u razvoju turizma,
 - društvenih inovacija koje razvijaju nove oblike i načine inkluzije osjetljivih skupina društva,
 - tehnoloških i ne-tehnoloških inovacija usmjerenih na nove tehnologije i metode koje omogućuju povećanje otpornosti na klimatske promjene, digitalizaciju i zelenu tranziciju.

U svrhu jačanja doprinosa dodanoj vrijednosti CLLD-a u elementu **poboljšanja rezultata i učinaka politike putem načela kriterija odabira** prednost će imati projekti (operacije) „zajedničkog korisnika“ te oni kojima se ostvaruje „zajednički interes“. **Zajedničkim korisnikom** u smislu provedbe LRSR smatraju se gospodarska udruženja (udruge u ribarstvu/akvakulturi, zadruge, klasteri i dr., organizacije civilnog društva ili javno-pravna tijela te druge pravne osobe (ustanove i/ili poduzeća u većinskom javnom vlasništvu). Zajedničkim korisnikom smatra se i provedba zajedničkih projekata, odnosno, ako se projekti (operacije) provode u sektorskom ili međusektorskom partnerstvu. Projekt odnosno operacija ima **Zajednički interes**, provodi li ga Zajednički korisnik i/ili ako je u kolektivnom interesu članova Zajedničkog korisnika i opće javnosti odnosno od dobiti za opću zajednicu. Takav projekt (operacija) treba biti više od zbroja pojedinačnih interesa članova Zajedničkog korisnika.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti svih projekata (operacija), uključujući i partnerske projekte (operacije) u okviru provedbe mjera FLAG-a su: biti usklađen sa ciljevima iz LRSR, provoditi se na području FLAG-a na kojem korisnik na FLAG natječaju podnosi zahtjev za potporu; biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo te biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt (operaciju).

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekta (operacije) su indikativni, te će, kao i konačni intenzitet potpore biti definirani FLAG natječajem za pojedine mjere, slijedom toga i primjenjivani na sve projekte (operacija) za koje se podnosi Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Partnerskim projektom (operacijom) se smatra projekt u kojem više korisnika na FLAG natječaju sudjeluje u provedbi projekta u jednoj FLAG mjeri uz ispunjenje sljedećih uvjeta: mora biti sklopljen Sporazum o suradnji između projektnih partnera; mora biti definiran glavni partner (nositelj projekta); moraju biti jasno definirane i razgraničene aktivnosti i zadaće između projektnih partnera; svi korisnici (partneri) moraju ispunjavati uvjete prihvatljivosti za FLAG mjeru za koju prijavljuju projekt, a koji će biti definirani FLAG natječajem za pojedine mjere.

Ciljani korisnici (projektni promotori) LRSR su sve pravne i fizičke osobe privatnog prava te pravne osobe javnog prava, pri čemu su zajednički temeljni odnosno opći uvjeti prihvatljivosti svih korisnika (pojedinačnih i zajedničkih) sljedeći: imati stalno sjedište ili imati podružnicu ili biti registriran ili imati izdvojenu poslovnu jedinicu ili imati drugi oblik pravnog djelovanja unutar područja FLAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave FLAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani FLAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti; ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su indikativni, te će biti definirani na FLAG natječaju, a sukladno tome primjenjivani zasve korisnike na FLAG natječaju koji podnose Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Za projekte koji obuhvaćaju intervencije u okviru specifičnih ciljeva iz Glave II. Uredbe (EU) br. 2021/1139 primjenjujuse odredbe propisane za takve intervencije .

4.4. Usklađenost s nadređenim strateškim dokumentima

LRSR FLAG-a, svojom provedbom, doprinijet će ostvarenju ciljeva nizu strateških dokumenata na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kao ključni strateški dokumenti nadređene razine identificirani su:

1. Program za ribarstvo i akvakulturu RH za programsko razdoblje 2021.-2027.
2. Strategija „Više od ribnjaka“ 2020.–2030.
3. Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027.
4. Plan razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje 2021.-2027. godine

4.5. Inovativni karakter LRSR i usklađenost s horizontalnim prioritetima PRA 2021.-2027.

U procesu izrade LRSR FLAG-a, korišten je pristup "odozdo prema gore" koji je omogućio aktivno sudjelovanje predstavnika različitih interesnih skupina. Ovaj pristup je omogućio lokalnoj ribarstvenoj zajednici identifikaciju i definiranje lokalnih prednosti, slabosti, prilika i

prijetnji razvoju svog područja te kreiranju prijedloga projektnih ideja koje jasno odražavaju razvojne potrebe lokalnog područja. Široka lokalna zajednica, posebno sektorski razvojni dionici od interesa za razvoj ribarstva, akvakulture te s njima povezanim djelatnostima, javni sektor i predstavnici organizacija civilnog društva, posebno onih koje su vezane uz razvoj sportsko-rekreativnog ribolova, zaštite okoliša i rodne te manjinske ravnopravnosti, surađivali su u osmišljavanju aktivnosti i smjernica kojima će se postići socioekonomska kohezija i razvoj lokalnog identiteta te vidljivosti i prepoznatljivosti lokalne ribarstvene zajednice. Ovaj inovativan i uključiv pristup u izradi LRSR imao je značajan utjecaj na jačanje povjerenja među lokalnim dionicima iz svih interesnih skupina.

LRSR je inovativna u činjenici kako, svojom sinergijom i integralnim pristupom, očekivanim rezultatima i učincima u razvoju područja FLAG-a, doprinosi ukupnoj teritorijalnoj koheziji lokalne ribarstvene zajednice te razvoju zajedničkog identiteta te prepoznatljivosti kao područja tako i lokalnih razvojnih dionika. Inovativnost na lokalnoj razini temeljno je načelo CLLD-a i njegove dodane vrijednosti te neodvojiv dio LRSR. Obrazloženja doprinosa inovativnosti navedena u okviru mjera te u zajedničkim značajkama za sve mjere.

Promicanje ravnopravnosti muškaraca i žena te sprječavanje diskriminacije bit će ostvareno putem implementacije novih radnih mjesta kroz predložene mjere, s posebnim naglaskom na mlade i osobe svih rodova, bez ikakve diskriminacije, što je razvidno kako iz buduće stručne službe FLAG-a tako i iz strukture članstva i operativnih tijela.

Doprinos održivom plavom gospodarstvu i prioritetnim područjima Strategije pametne specijalizacije (S3)

U pogledu nove Strategije pametne specijalizacije 2029. koja je trenutno u izradi, LRSR sa svojim općim te specifičnim ciljevima i, u konačnici, postavljenim mjerama pripada sljedećim tematskim prioritetnim područjima: 5. Hrana i bioekonomija i 6. Digitalni proizvod i platforme. Plavo gospodarstvo igra ključnu ulogu u ostvarivanju ciljeva tematskog prioritetnog područja „Održiva i kružna hrana“ budući da je navedeno područje usredotočeno na proizvodnju, preradu i usluge povezane s hranom, s ciljem stvaranja održive i ekološki prihvatljive prehrambene industrije. Plavo gospodarstvo, posebno sektor ribarstva i akvakulture, doprinosi ovim ciljevima na nekoliko načina: racionalno upravljanje ribljim populacijama i minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš, promiče kružnu ekonomiju gdje se resursi koriste na održiv način (npr. riblji otpad može se iskoristiti za proizvodnju proizvoda kao što su riblje brašno ili ulje), promiče održivu praksu tijekom cijelog lanca opskrbe, uključujući pakiranje, skladištenje, distribuciju i brendiranje, doprinosi smanjenju ugljičnog dioksida kroz inovacije u uzgoju riba, primjenu održivih metoda transporta i racionalno korištenje energije.

Područje tematskog prioriteta "Digitalni proizvodi i platforme" u kontekstu razvoja i primjene digitalnih rješenja u ribarstvu i akvakulturi na području FLAG-a predstavlja inovativan pristup koji ima potencijal stvoriti održive ekonomske prilike. Navedeni prioritet doprinositi plavom gospodarstvu kroz sljedeće komponente: razvoj internetskih stranica i digitalnih platformi koje omogućavaju direktnu promociju proizvoda ribarstva i akvakulture, povećana vidljivost putem digitalnog marketinga, edukativne aktivnosti u svrhu boljeg razumijevanja i iskorištavanja digitalnih resursa za promociju proizvoda ribarstva i akvakulture na lokalnoj razini.

Kroz racionalno upravljanje resursima, promociju održivih praksi i implementaciju digitalnih inovacija, plavo gospodarstvo postaje pokretač promjena, smanjujući negativne utjecaje na okoliš i potičući ekonomski rast. Ova integracija, ne samo da doprinosi očuvanju slatkovodnih ekosustava, već i osnažuje gospodarske subjekte na putu prema održivoj budućnosti.

5. Upravljanje, praćenje i vrednovanje provedbe LRSR

5.1 Opis sposobnosti za provedbu LRSR

FLAG Dunav Sava novoosnovan je FLAG (udruga) sa područjem djelovanja na 10 JLS (Općine: Babina Greda, Borovo, Bogdanovci, Cerna, Lovas, Nuštar i gradovi Vinkovci, Vukovar i Ilok) koje čine njegovo koherentno ribarstveno područje te podrazumijeva, u okvirima sposobnosti za provedbu LRSR FLAG-a, novo zapošljavanje kako je prikazano u tablici u nastavku. Za 2023. godinu, u stručnoj službi (uredu) FLAG-a planira se zaposliti jedna osoba, dok se, početkom 2024., planira zapošljavanje još jedne osobe. Kako provedba LRSR, ponajprije, predstavlja stručno osposobljavanje i obrazovanje zaposlenika, suradnika te dionika u samoj udruzi, za pripremu i provedbu projekata, navedeno se planira kroz sudjelovanje na raznim edukacijama i treninzima, sudjelovanje na skupovima i konferencijama, stručnim sastancima te kroz razmjenu iskustava s drugim FLAG-ovima i LAG-ovima u Hrvatskoj i drugim članicama EU. Planirano zapošljavanje u FLAG-u proizlazi iz inicijative za osnivanje udruge (LAG Bosutski niz, LAG Srijem, LAG Šumanovci te Vukovarsko-srijemska županija) kako bi se osigurao potreban prijenos znanja na novu udruhu te cjeloživotno usavršavanje u dijelovima koji čine posebnosti u radu sa FLAG-ova u okviru PRA RH te EFPR za programsko razdoblje 2021.-2027. Dosadašnji posao u udruzi obavlja se na volonterskoj bazi zaposlenika koji su sastavni dio početne inicijative za osnivanje FLAG-a te samim tim nose sa sobom ogromno iskustvo u pripremi, provedbi i izvještavanju projekata. Nastavno na navedeno, sposobnosti budućih zaposlenika za učinkovito upravljanje FLAG-om i provedbom LRSR ogleđaju se u dosad postignutim rezultatima kroz djelovanje lokalnih akcijskih grupa i županije (inicijatori osnivanja FLAG-a Dunav Sava); koji su, uz provedbu M19 LEADER u okviru Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. (2022.), samo u programskom razdoblju 2014.-20. proveli više od 70 projekata financiranih iz različitih ESIF te drugih međunarodnih i nacionalnih izvora, u vrijednosti većoj od 30 mil. Eur-a. Također, uspješno animiranje i suradnja s dionicima javnog, gospodarskog i civilnog sektora (javne i privatne interesne skupine) na čitavom području županije, bilo kroz LAG-ove ili kroz FLAG, svjedoči o kvaliteti ljudskog kapitala.

Po odobrenju te protoku novca, FLAG Dunav Sava, sukladno potrebama i provedbenim zadaćama, prilagodit će i broj zaposlenika stručne službe (ureda) FLAG-a te tako, od 2025. godine, planira zapošljavanje treće osobe. Postojeći volonteri u FLAG-u Dunav Sava zaposlenici su LAG-a Bosutski niz te sa sobom nose dugogodišnje radno iskustvo u upravljanju projektima u okviru provedbe LEADER/CLLD-a IPARD programa Mjere 202, Programa ruralnog razvoja 2014.-2022. (M19) na pripremi/provedbi LRS LAG-a Bosutski niz za programsko razdoblje 2014.-2022. i 2023.-2027. kao i na pripremi/provedbi projekata financiranih iz ESF-Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2020.-2022. te programima Erasmus+ i raznim Interreg-ovima. Volonteri su, također, aktivni i u drugim organizacijama iz sredine u kojoj žive i rade te nose sa sobom veliko iskustvo u animaciji lokalnih razvojnih dionika, pripremi i provedbi manifestacija, edukacija, foruma, skupova i sl. Prihodi FLAG-a Dunav Sava ostvaruju se iz prihoda od članarina te ostalih prihoda (koji se odnose na povrat sredstava u okviru provedbe CLLD-a) te pozajmica i kredita banaka. Prihodi od članarina FLAG-a uplaćivat će se temeljem Odluke o visini članarine u FLAG-u. Pozitivno kontinuirano financijsko poslovanje, po potrebi osigurat će se (uz članarine) i korištenjem kredita te pozajmica, čija će namjena prvenstveno biti predfinanciranje daljnjih projekata i aktivnosti u FLAG-u Dunav Sava.

Budući FLAG Dunav Sava nije bio osnovan niti odobren tijekom provedbe CLLD-a, u prošlom programskom razdoblju u okviru OPFR RH 2014.-2020., nema pokazatelja za isto.

Tablica 17: Financijski kapacitet FLAG-a za provedbu LRSR

Godina provedbe LRSR	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRSR (animacija, FLAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRSR), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	1	0	50.000	50.000
2024.	2	26.544	50.000	76.544
2025.	3	26.544	20.000	46.544
2026.	3	26.544	20.000	46.544
2027.	3	26.544	20.000	46.544
2028. (n+2)	2	26.544	20.000	46.544
2029. (n+2)	2	26.544	20.000	46.544

Izvor: FLAG Dunav Sava

5.2. Opis postupaka pripreme natječaja i odabira projekta na FLAG razini

U cilju osiguravanja nepristranosti i transparentnosti, postupak odabira projekata i drugi ključni elementi biti će detaljno opisani u natječaju FLAG-a.

Priprema i objava FLAG natječaja: Stručna služba FLAG-a (zaposlenici, volonteri i drugo osoblje FLAG-a) priprema potrebnu dokumentaciju i tekst natječaja za objavu koji najmanje sadrži: predmet i svrhu natječaja; iznos raspoloživih sredstava; visinu i intenzitet potpore; uvjete prihvatljivosti korisnika; uvjete prihvatljivosti projekta; uvjete prihvatljivosti troškova; kriterije odabira i prag prolaznosti (ako primjenjivo); prihvatljive i neprihvatljive troškove; opis administrativne obrade; način, uvjete i rokove podnošenja zahtjeva za potporu; rokove i način podnošenje prigovora/žalbi i popis priloga i obrazaca. Natječajem će se propisati minimalna dokumentacija kojom se dokazuju svi uvjeti prihvatljivosti. Nakon odobrenja natječajne dokumentacije od strane nadležnog tijela FLAG-a, FLAG Natječaj, s pripadajućim obrascima, priložima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici FLAG-a. Javnost se može izvijestiti preko svih vrsta medija na lokalnoj i regionalnoj razini.

Podnošenje i zaprimanje Zahtjeva za potporu (projekta s pratećom dokumentacijom): Zahtjevi za potporu zaprimaju se putem službene adrese sjedišta FLAG-a. Otvaranje zahtjeva za potporu pristiglih na FLAG natječaj obavlja Povjerenstvo/Ocjenjivački odbor kojeg imenuje nadležno tijelo FLAG-a prema propisanim internim procedurama FLAG-a. Postupak odabira projekta: Postupak odabira projekta provodi se na razini FLAG i sastoji se od sljedećih faza:

1. faza: Administrativna kontrola projekata (Analiza 1),
2. faza: Ocjenjivanje projekata (Analiza 2),
3. faza: Odabir projekata od strane Upravnog odbora FLAG-a (UO FLAG-a),
4. faza: Prigovori na odluke FLAG-a.

Administrativna kontrola i ocjenjivanje: Nakon zaprimanja zahtjeva za potporu provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu u postupku odabira projekata. U ovoj fazi obrade, FLAG može zatražiti i dopunu dokumentacije koja je dostavljena od strane korisnika u zahtjevu za potporu. Cilj 1. faze je provjera: potpunosti dostavljene dokumentacije i svih osnovnih uvjeta prihvatljivosti korisnika i projekta. Nakon administrativne provjere, započinje 2. faza koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje zahtjeva za potporu (projekata) od strane Ocjenjivačkog odbora. Rezultat ocjenjivanja je rang lista projekata koja se s pratećom dokumentacijom upućuje na odlučivanje UO FLAG-a.

Odabir projekata od strane UO FLAG-a: U trećoj fazi UO FLAG-a na temelju dostavljene rang liste donosi odluku o odabiru ili odbijanju projekta. UO provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i rang listi te provjere usklađenosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata.

Prigovori na odluke FLAG-a. Na odluke UO FLAG-a, korisnici imaju mogućnost prigovora tijelu/povjerenstvu FLAG-a nadležnom za prigovore. Odluke tijela FLAG-a nadležnog za prigovore moraju biti jasne i konačne i ne mogu ni na koji način biti promijenjene od strane UO FLAG-a. Postupak i rokovi podnošenja prigovora/žalbe biti će propisan internim procedurama FLAG-a i definiranu u FLAG natječaju u skladu s pravilima/smjernicama za provedbu FLAG natječaja propisanim od strane Upravljačkog tijela.

Konačna rang lista i objava popisa odobrenih projekata. Po završetku postupanja po prigovorima/žalbama, nakon pravomoćnosti svih odluka, ažurira se rang lista koja postaje konačna.

Popis odobrenih projekata će se objaviti na mrežnoj stranici FLAG-a. Objava uključuje najmanje sljedeće podatke: naziv korisnika, naziv projekta i njegov kratak opis, intenzitet potpore i iznos potpore. Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini FLAG-a, sva dokumentacija o postupcima i odluke o odabiru dostavljaju se Ministarstvu poljoprivrede, Upravi ribarstva (Upravljačko tijelo) sukladno Operativnim pravilima. Postupak donošenja odluka na razini Upravljačkog tijela biti će definirani natječajem FLAG-a.

Tijekom postupka odabira projekata, u svim fazama, FLAG je obavezan osigurati i spriječiti bilo kakvu mogućnost pojave sukoba interesa i osigurati nepristranost i transparentnost. Osobe koje sudjeluju u postupku odabira projekta moraju biti upoznate s popisom korisnika (nositelja projekta i partnera) koji su se prijavili na FLAG natječaj. U slučaju saznanja da se nalaze u sukobu interesa obavezni su o tome odmah izvijestiti ostale sudionike i FLAG te u svrhu osiguranja revizijskog traga pisanim putem zatražiti izuzimanje iz daljnjeg postupka u vezi s projektom korisnika kod kojeg je utvrđen sukob. U slučajevima kada je FLAG prijavitelj, cjelokupni postupak odabira projekata se mora provesti na način da ne dovodi FLAG u povlašteni položaj u odnosu na druge prijavitelje. Administrativnu kontrolu i vrednovanje/ocjenjivanje projekta moraju provesti osobe koje su u potpunosti neovisne od FLAG-a. Preporučuje se angažiranje vanjskih stručnjaka. U takvom slučaju Upravljačko tijelo će provesti kompletnu administrativnu kontrolu i ocjenjivanje takvog projekta.

5.3. Opis praćenja i vrednovanja provedbe LRSR

Praćenje provedbe LRSR obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, pokazatelja (indikatora) za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata i rada FLAG-a. Kontinuirano praćenje provedbe LRSR sastavni je dio redovnih aktivnosti FLAG-a. Temeljem Statuta, FLAG provodi godišnje izvješćivanje svih tijela FLAG-a o provedbi LRSR i radu FLAG-a. FLAG će provoditi praćenje i vrednovanje provedbe LRSR koristeći regulatorni okvir za praćenje i ocjenu učinka (MEF) temeljem Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 2021/1060 te pratećeg okvira za praćenje i vrednovanje provedbe EPFRA/PRA 2021.-2027. Proces praćenja planirat će se i temeljem: Smjernica za izradu evaluacijskih planova, a koje ističu specifičan značaj praćenja pokazatelja LRSR u doprinosu PRA te praćenja i vrednovanja dodane vrijednosti CLLD-a. Isto tako, FLAG će planiranje doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a pripremiti temeljem postojećih i budućih Smjernica za evaluaciju LEADER-a/CLLD-a na EU razini. Dodanom vrijednosti CLLD-a doprinosi se postizanju cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ (Uredba (EU) br. 2021/1060).

Podatci koje će pratiti FLAG odnose se na praćenje podataka o korisnicima i projektima od trenutka raspisivanja natječaja pa sve do odobrenja i provedbe. Ovaj sustav će sadržavati

informacije o odobrenim i odbijenim projektima po natječajima, uključujući podatke o korisnicima, vrsti ulaganja, iznosu ulaganja, stupnju provedbe i druge relevantne informacije. Plan će sadržavati podatke praćenja aktivnosti korisnika radi praćenja doprinosa dodanoj vrijednosti CLLD-a.

Također će biti opremljen mehanizmom praćenja temeljenim na indikatorima (pokazateljima) LRSR kako bi se pratila usklađenost s postavljenim ciljevima, a podaci će biti kategorizirani prema vrstama korisnika, lokacijama provedbe i drugim relevantnim faktorima. Plan će sadržavati i sustav praćenja pokazatelja dodane vrijednosti CLLD-a putem rada FLAG-a (tekući rad i animacija) kao i putem provedbe LRSR na razini operacija (projekata), a koji su osnova za vrednovanje (evaluaciju). U ovom programskom razdoblju postoji velika potreba postizanja dodane vrijednosti CLLD-a u usporedbi s potporama s nacionalne razine te iz drugih nacionalnih i EU izvora. Dodana vrijednost CLLD-a proizlazi iz potpune primjene sedam načela LEADER-a. Aktivnosti provedbe LRSR moraju jasno dokazati dodanu vrijednost CLLD-a integriranom pristupu lokalnom teritorijalnom razvoju.

FLAG će provedbu LRSR pratiti i na razini postizanja ciljeva identificiranih u LRSR putem Plana praćenja pokazatelja (koji sadrži pokazatelje LRSR te dodane vrijednosti CLLD-a, kada budu formirani s nacionalne razine, terminski plan te zadaće) putem kojih će pratiti rad FLAG-a i provedbu LRSR u cjelini. Projekti odnosno operacije imati će zajedničke pokazatelje prema kojima će se podatci prikupljati. Temeljem Plana praćenja pokazatelja, FLAG će uspostaviti sustav izvješćivanja kvantitativnih i kvalitativnih elemenata potrebnih za praćenje operacija odnosno projekata za provedbu mjera FLAG-a te o istima izvješćivati Upravljačko tijelo putem izvješća na godišnjoj razini.

Praćenje provedbe LRSR i nadzor nad provedbom			
Cilj	Aktivnost	Rokovi	Nositelj aktivnosti
Pravilna i pravovremena provedba aktivnosti identificiranih unutar LRSR	Praćenje provedbe akcijskog plana i analiza eventualnih nepravilnosti u svrhu njihove korekcije; Analiza utroška proračunskih sredstava; Broj prijavljenih projekata, povezani podaci i analitika prijavljenih projekata, analiza doprinosa projekata ciljevima i indikatorima (pokazateljima) LRSR; Pravovremenost i obujam provedbe planiranih aktivnosti te objave FLAG natječaja; Praćenje aktivnosti animacije.	Godišnje	Stručna služba FLAG-a i nadležno tijelo FLAG-a koji potvrđuje/usvaja završne dokumente
	Prilagodbe u provedbi akcijskog plana (jesu li u roku provedeni planirani pozivi i druge aktivnosti)		
	Praćenje indikatora (pokazatelja) LRSR		
	Godišnje izvješće o provedbi LRSR		
	Završno izvješće o provedbi LRSR	Na kraju razdoblja	Stručna služba FLAG-a, vanjski stručnjaci, nadležno tijelo FLAG-a

Vrednovanje služi za ocjenu kvalitete postignuća projekata financiranih putem LRSR i njihovog utjecaja na postignuće rezultata. Vrednovanje će se vršiti za svaki pojedini natječaj, pri čemu će rezultati poslužiti kao temelj za eventualne izmjene u LRSR na razini mjera ovisno o postignućima u prvim pozivima.

Vrednovanje provedbe strategije provodi se dvije razine interno i vanjsko vrednovanje provedbe LRSR. kako bi se utvrdila razina uspješnosti strategije, odnosno sukladnost realizirane provedbe u odnosu na planirano. Interno vrednovanje provodi se za svaki poziv na razini svake godine, ako je primjenjivo, odnosno po završetku provedbe projekata, pri čemu će rezultati poslužiti kao temelj za izmjenu LRSR. Interno vrednovanje provodi FLAG. Težište internog vrednovanja sadrži sve ključne elemente praćenja.

FLAG će, u svoj redovni rad, uključiti aktivnosti animacije povezane sa praćenjem i vrednovanjem LRSR, a kako bi mogao sumirati postignute rezultate i njihove doprinose na godišnjoj razini, te temeljem provedenih analiza, djelovati u narednoj godini implementacije LRSR. FLAG će, uz navedeno, izraditi Plan vrednovanja (evaluacije) LRSR koji bi trebao odgovoriti najmanje na sljedeća pitanja: Koji su ciljevi FLAG-a za vrednovanje LRSR?; Procjena dodane vrijednosti CLLD-a; Elementi upravljanja i koordinacije za rad FLAG-a i proces provedbe LRSR; Posebne teme LRSR ili teme koje FLAG želi ocijeniti zatim podatci potrebni za vrednovanje LRSR (što je povezano s Planom pokazatelja i njihova praćenja) te koji su alati i metode koje će koristiti, rokovi vrednovanja i relevantne prekretnice kao i pristup priopćavanju aktivnosti/nalaza vrednovanja javnosti te koji su resursi potrebni.

Vanjsko vrednovanje LRSR provest će se najmanje 2 puta tijekom trajanja LRSR od strane nezavisnih stručnjaka (predviđena sredstva u iznosu od cca 20.000 EUR). Vanjsko vrednovanje provodi se u međurazdoblju trajanja LRSR te po završetku njezine provedbe. Vanjsko vrednovanje uključuje analizu dokumenata LRSR, godišnjih izvješća, analizu internih vrednovanja provedenih od strane FLAG-a, razgovore s korisnicima i lokalnim partnerstvom i dr. metode.

Isto tako, FLAG će sudjelovati u svakom vrednovanju CLLD-a ili PRA koje će se provoditi sa nacionalne razine.

Vrednovanje provedbe LRSR			
Cilj	Aktivnost	Rokovi	Nositelj aktivnosti
Ocijeniti kvalitetu provedbe LRSR, postignuće ciljeva, rezultata i ukupni učinak na FLAG područje	Analiza godišnjih izvješća o provedbi LRSR i baze podataka – provjera provedbe aktivnosti i rezultata projekata; Procjena doprinosa LRSR-a PRA i dodanoj vrijednosti CLLD-a odnosno primjeni načela CLLD-a u radu FLAG-a.	Godišnje – po završetku provedbe projekta	Stručna služba, vanjski stručnjaci (po potrebi) i Upravni odbor FLAG-a
	Izvješće o vrednovanju provedbe LRSR.	U međurazdoblju provedbe LRSR i na kraju programskog razdoblja (2x tijekom trajanja LRSR)	

Indikatori (pokazatelji) LRSR navedeni su u poglavlju opisa ciljeva i mjera za provedbu LRSR.

6. Akcijski plan provedbe LRSR

Akcijski plan prikazuje indikativan gantogram planiranog tijeka implementacije mjera za postizanje očekivanih rezultata ciljeva, u programskom razdoblju 2021.-2027., s provedbom do 2029. godine. Akcijski plan, ujedno, sadrži i planirani broj projekata u navedenom programskom razdoblju, za čije se prikupljanje i odabir te provedbu, planiraju otvoriti natječaji FLAG-a. Prema akcijskom planu, FLAG planira, u programskom razdoblju, objaviti ukupno 15 natječaja, zaključno sa 2027. godinom, sa završetkom isplata (a time i provedbe LRSR) 2029. godine. Navedeni plan je indikativan te podložan promjenama, ovisno o potrebama FLAG područja. Za potrebe izrade navedene procjene, FLAG je, na svojim provedenim radionicama i postupcima konzultacija, prikupljao projektne ideje, sukladno kojima su utvrđene potrebe područja. Prema prikupljenim idejama i prijedlozima determinirani su različiti projekti koje je FLAG uvažio prema usklađenosti s identificiranim potrebama područja, vrijednosti projekata i mogućnosti realizacije tijekom provedbe LRSR u okviru PRA 2021.-2027.

Tablica 7: Akcijski plan provedbe LRSR

Mjere LRSR	Broj FLAG natječaja							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture	n/a	2	2	1	1	0	0	6
M 1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva	n/a	2	2	1	0	0	0	5
M 2.1 Poboljšanje kvalitete života u lokalnoj ribarstvenoj zajednici	n/a	1	1	1	1	0	0	4
UKUPNO	n/a	5	5	3	2	0	0	15

S obzirom na tablicu akcijskog plana provedbe LRSR i iskustava sudionika, FLAG je procijenio da će se financirati 32 projekta u okviru provedbe LRSR u programskom razdoblju 2021.-2027.

Tablica 8: Planiran broj projekata u programskom razdoblju

Mjere LRSR	Broj projekata na FLAG području							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture	n/a	6	3	2	1	0	0	12
M 1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva	n/a	6	3	1	0	0	0	10
M 2.1 Poboljšanje kvalitete života u lokalnoj ribarstvenoj zajednici	n/a	4	2	2	2	0	0	10
UKUPNO	n/a	16	8	5	3	0	0	32

7. Financijski plan provedbe LRSR

Financijski plan FLAG-a u okviru provedbe LRSR sastoji se od dvije tablice. U prvoj tablici prikazan je financijski plan, odnosno odnos financijskih sredstava predviđenih u LRSR. Raspodjela financijskih sredstava prikazana je po ciljevima i mjerama, te za tekuće troškove i troškove animacije (upravljanje provedbom LRSR). Proračun troškova napravljen je po metodi „odozdo prema gore“, odnosno na temelju razvojnih potreba te iskazanih potreba korisnika tijekom izrade LRSR. Tijekom programiranja potreba prema mjerama, FLAG se vodio i visinom propisanog intenziteta potpora, koja varira od 50% do 100%. Sukladno navedenom, financijska potreba realizacije LRSR treba se promatrati i kroz vlastita sredstva korisnika FLAG natječaja. *Važno je napomenuti kako će se navedeni iznosi potpore izmijeniti nakon odobrenja LRSR i dodjele alokacije od strane Upravljačkog tijela.*

Tablica 9: Financijski plan provedbe LRSR

Cilj/mjera	Fin. alokacija (EUR)	Udio u ukupnoj alokaciji (u %)
SC1: Razvoj plavog gospodarstva u slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi uz jačanje identiteta ribarstvene zajednice FLAG-a Dunav Sava	644.624,31	44%
M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture	.109.408,84	7%
M 1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva	535.215,47	37%
SC2: Poboljšanje kvalitete življenja na području FLAG-a Dunav Sava	454.167,12	31%
M 2.1 Razvoj male infrastrukture i usluga u području FLAG-a	454.167,12	31%
Tekući troškovi i animacija	366.263,81	25%
UKUPNO LRSR	1.465.055,24	100%

Tablica 10: Financijski plan provedbe LRSR po godinama

Mjere LRSR	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
M 1.1 Jačanje konkurentnosti i održivosti slatkovodnog ribarstva i akvakulture	n/a	0,00%	5,00%	2,00%	0,00%	0,00%	0,00%	7,00%
M 1.2 Jačanje teritorijalne kohezije diversificiranog plavog gospodarstva	n/a	0,00%	35,00%	2,00%	0,00%	0,00%	0,00%	37,00%
M 2.1 Razvoj male infrastrukture i usluga u području FLAG-a	n/a	0,00%	0,00%	24,00%	7,00%	0,00%	0,00%	31,00%
Tekući troškovi i animacija	0%	2,00%	3,00%	5,00%	6,00%	5,00%	4,00%	25,00%
UKUPNO	0%	42,00%	19,00%	18,00%	12,00%	5,00%	4,00%	100,00%

Tablica 11: Planirani prihodi i rashodi za razdoblje 2023.- 2029.

Naziv	Plan 2023.	Plan 2024.	Plan 2025.	Plan 2026.	Plan 2027.	Plan 2028.	Plan 2029.
Prihodi po potpori za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a	0,00	615.323,20	278.360,50	263.709,94	175.806,63	73.252,76	58.602,21
Prihodi od članarina i članskih doprinosa	0,00	26.544,00	26.544,00	26.544,00	26.544,00	26.544,00	26.544,00
Prihodi iz drugih izvora (JLS, zaklade)	50.000,00	50.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00

Prihodi UKUPNO (EUR)	50.000,00	691.867,20	324.904,50	310.253,94	222.350,63	119.796,76	105.146,21
Rashodi za provedbu LRSR-a (EUR)	0	586.022,10	234.408,84	190.457,18	87.903,31	0,00	0,00
Rashodi za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a (EUR)	0,00	29.301,10	43.951,66	73.252,76	87.903,31	73.252,76	58.602,21
Dodatni rashodi	50.000,00	76.544,00	46.544,00	46.544,00	46.544,00	46.544,00	46.544,00
Rashodi UKUPNO (EUR)	50.000,00	691.867,20	324.904,50	310.253,94	222.350,63	119.796,76	105.146,21
Razlika- višak/manjak (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Prilozi

PRILOG 1. Statistički podaci jedinica lokalne samouprave FLAG-a

GRAD/ OPĆINA	NASELJE	Broj stanovnika 2021 - SVI	Broj stanovnika 2021 - Ž	Broj stanovnika 2021 - M
ANDRIJAŠEVCI		3.441	1.764	1.677
	Andrijaševci	1.749	886	863
	Rokovci	1.692	878	814
BABINA GREDA		2.762	1.373	1.389
	Babina Greda	2.762	1.373	1.389
BOGDANOVCI		1.545	790	755
	Bogdanovci	614	316	298
	Petrovci	643	333	310
	Svinjarevci	288	141	147
BOROVO		3.555	1.878	1.677
	Borovo	3.555	1.878	1.677
CERNA		3.712	1.839	1.873
	Cerna	3.019	1.507	1.512
	Šiškovci	693	332	361
LOVAS		980	504	476
	Lovas	728	371	357
	Opatovac	252	133	119
NUŠTAR		4.861	2.466	2.395
	Cerić	1.292	662	630
	Marinci	437	211	226
	Nuštar	3.132	1.593	1.539
ILOK		5.045	2.617	2.428
	Bapska	658	333	325
	Ilok	3.842	2.027	1.815
	Mohovo	183	88	95
	Šarengrad	362	169	193
VINKOVCI		30.842	16.165	14.677

	Mirkovci	2.731	1.387	1.344
	Vinkovci	28.111	14.778	13.333
		23.175	12.372	10.803
VUKOVAR	Grabovo - dio (Ovčara, Jakobovac)	0	0	0
	Lipovača	323	165	323
	Sotin	597	306	291
	Vukovar	22.255	11.908	10.347
	FLAG DUNAV SAVA	Ukupno	79.918	38.150

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2021. godina, listopad 2023.

PRILOG 2. Zaštićena kulturno-povijesna baština na području FLAG-a

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
ANDRIJAŠEVCI			
Z-1163	Rokovci	Ostaci samostana franjevacca opservanata s arheološkim slojem naziva "Rokovačke zidine"	Nepokretna pojedinačna
Z-5904	Andrijaševci	Arheološko nalazište "Gradina - Goričica"	Arheologija
Z-6925	Rokovci	Arheološko nalazište Utvrda Hrapkovo (Jemrića stan)	Arheologija
BABINA GREDA			
Z-1139	Babina Greda	Crkva sv. Lovre Đakona i Mučenika	Nepokretna pojedinačna
Z-5552	Babina Greda	Arheološko nalazište "Zmijino"	Arheologija
Z-5494	Babina Greda	Arheološko nalazište "Stari Vrt"	Arheologija
Z-5480	Babina Greda	Arheološko nalazište "Gerzine"	Arheologija
Z-6794	Babina Greda	Kuća Stojanović (Andrijaševi)	Nepokretna pojedinačna
BOGDANOVCI			
Z-4985	Bogdanovci	Arheološko nalazište "Dambovo"	Arheologija
Z-7610	Bogdanovci	Arheološko nalazište "Gradina"	Arheologija
Z-4990	Bogdanovci	Arheološko nalazište "Velika Zlatara"	Arheologija
Z-4987	Svinjarevci	Arheološko nalazište "Svetinje"	Arheologija
Z-5577	Svinjarevci	Arheološko nalazište "Šarviz-Parloge"	Arheologija
Z-5613	Svinjarevci,	Arheološko nalazište Studenac	Arheologija
Z-5919	Bogdanovci	Arheološko nalazište "Voćnjak"	Arheologija
BOROVO			
Z-1141	Borovo	Crkva Prvomučenika i Arhiđakona Stefana	Nepokretna pojedinačna
Z-5699	Borovo	Arheološko nalazište "Gradac"	Arheologija
P-6519	Borovo	Arheološko nalazište "Šanac - Savuljski put"	Arheologija
CERNA			
Z-1143	Cerna	Crkva sv. Mihovila	Nepokretna pojedinačna

Z-5708	Cerna	Arheološko nalazište Gradac	Arheologija
LOVAS			
Z-5176	Lovas	Crkva sv. Mihaela Arkandela	Nepokretna pojedinačna
Z-1160	Opatovac	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	Nepokretna pojedinačna
Z-5593	Lovas	Arheološko nalazište "Kalvarija"	Arheologija
Z-5607	Lovas	Arheološko nalazište Orlinac - Staro groblje	Arheologija
NUŠTAR			
Z-5174	Nuštar	Crkva sv. Georgija	Nepokretna pojedinačna
Z-1159	Nuštar	Dvor	Nepokretna pojedinačna
Z-6091	Nuštar	Arheološko nalazište Zverinjak	Arheologija
Z-6923	Nuštar	Arheološko nalazište Avarsko groblje	Arheologija
Z-6928	Nuštar	Arheološko nalazište Ostatci benediktinskoga samostana i naselja Monostur	Arheologija
P-5851	Cerić	Arheološko nalazište "Plandište"	Arheologija
ILOK			
Z-3758	Bapska	Arheološko nalazište Gradac	Arheologija
Z-5830	Ilok	Obiteljska kuća i čardak	Nepokretna pojedinačna
Z-4422	Ilok	Zgrada žitnice	Nepokretna pojedinačna
Z-4193	Ilok	Zgrada Kotara - Gradskog poglavarstva	Nepokretna pojedinačna
Z-4062	Ilok	Arheološka zona Ilok	Arheologija
Z-2263	Ilok	Kulturno-povijesna cjelina grada Iloka	Kulturnopovijesna cjelina
Z-1138	Bapska	Kapela sv. Marije	Nepokretna pojedinačna
ROS-009-1969	Ilok	Gradske zidine (Stari grad Ilok)	Nepokretna pojedinačna
Z-1147	Ilok	Turski mauzolej - Turbe	Nepokretna pojedinačna
Z-1148	Ilok	Crkva sv. Ivana Kapistrana sa samostanom	Nepokretna pojedinačna
Z-1149	Ilok	Dvorac Odescalchi	Nepokretna pojedinačna
Z-1150	Ilok	Turska kupelj - Hamam	Nepokretna pojedinačna
Z-1168	Šarengrad	Crkva sv. Petra i Pavla sa samostanom	Nepokretna pojedinačna
Z-1169	Šarengrad	Srednjovjekovni grad Šarengrad	Nepokretna pojedinačna
Z-4980	Šarengrad	Arheološko nalazište "Kuruzeb"	Arheologija
Z-4979	Šarengrad	Arheološko nalazište "Renovo"	Arheologija
Z-7569	Ilok	Arheološko nalazište Ilok-Ulica Matije Gupca 63	Arheologija
Z-7571	Ilok	Arheološko nalazište "Ađanski kraj"	Arheologija
Z-7377	Ilok	Obiteljska kuća Keravica	Nepokretna pojedinačna
Z-6798	Ilok	Kuća Trenc	Nepokretna pojedinačna
Z-7600	Šarengrad	Crkva sv. Arhanđela Mihaila i Gavrila	Nepokretna pojedinačna
Z-7176	Ilok	Židovsko groblje	Nepokretna pojedinačna
Z-7271	Ilok	Rodna kuća Julija Benešića	Nepokretna pojedinačna
Z-7263	Ilok	Secesijska prizemnica	Nepokretna pojedinačna
P-6400	Ilok	Antički akvadukt	Arheologija
P-6506	Ilok	Nekadašnji sud	Nepokretna pojedinačna
Z-7521	Mohovo	Crkva Vaznesenja Hristovog	Nepokretna pojedinačna
P-6562	Mohovo	Arheološko nalazište "Groblje na DC2 - Grada Vukovara bb"	Arheologija
Z-7604	Ilok	Kameni grb Odescalchi	Nepokretna pojedinačna

VINKOVCI			
Z-4192	Vinkovci	Zgrada Narodnog magazina	Nepokretna pojedinačna
Z-4426	Vinkovci	Jankovićeva kuća	Nepokretna pojedinačna
Z-4424	Vinkovci	Zgrada Nove gimnazije	Nepokretna pojedinačna
Z-4189	Vinkovci	Zgrada suda	Nepokretna pojedinačna
Z-4190	Vinkovci	Kapetanov stan - Zgrada suda	Nepokretna pojedinačna
Z-4427	Vinkovci	Župni dvor	Nepokretna pojedinačna
Z-4425	Vinkovci	Zgrada Stare gimnazije	Nepokretna pojedinačna
Z-4423	Vinkovci	Kip sv. Trojstva	Nepokretna pojedinačna
Z-4710	Vinkovci	Kuća Gross	Nepokretna pojedinačna
Z-4191	Vinkovci	Zgrada Brodske imovne općine	Nepokretna pojedinačna
Z-4447	Vinkovci	Arheološka zona Vinkovci	Arheologija
Z-2262	Vinkovci	Kulturno-povijesna cjelina grada Vinkovaca	Kulturnopovijesna cjelina
Z-1172	Vinkovci	Zgrada Gradskog muzeja (nekad zgrada sjedišta 7. Brodske pukovnije)	Nepokretna pojedinačna
Z-1173	Vinkovci	Zgrada Galerije umjetnosti	Nepokretna pojedinačna
Z-1174	Vinkovci	Crkva sv. Euzebija i Poliona	Nepokretna pojedinačna
Z-1175	Vinkovci	Graditeljski sklop nekadašnje crkve sv. Ilije i Vinka – „Meraja“	Nepokretna pojedinačna
Z-4914	Vinkovci	Arheološko nalazište "Sopot"	Arheologija
Z-4976	Vinkovci	Arheološka zona "Kamenica"	Arheologija
Z-6090	Vinkovci	Arheološko nalazište Blato	Arheologija
Z-7400	Vinkovci	Arheološko nalazište "Ervenica - sjever"	Arheologija
Z-7410	Vinkovci	Arheološko nalazište "Jošine - Dionice"	Arheologija
Z-6078	Vinkovci	Kuća Schlesinger	Nepokretna pojedinačna
Z-6347	Vinkovci	Historicistička katnica	Nepokretna pojedinačna
Z-7580	Vinkovci	Arheološko nalazište "Zavlače (Borinci - Blato - Vinka)"	Arheologija
Z-6827	Vinkovci	Arheološko nalazište Milovanci	Arheologija
Z-6835	Mirkovci	Arheološko nalazište Prišinci - Gušte	Arheologija
Z-7126	Mirkovci	Arheološko nalazište Trbušanci	Arheologija
P-6333	Mirkovci	Crkva Prenosa moštiju sv. oca Nikolaja	Nepokretna pojedinačna
Z-7452	Vinkovci	Umijeće Đure Zarića iz Vinkovaca u gradnji slavonsko-srijemskih tambura	Nematerijalna
Z-7625	Vinkovci	Ulični niz vila u Genscherovoj ulici	Kulturnopovijesna cjelina
VUKOVAR			
Z-1679	Vukovar	Gašparova apoteka	Nepokretna pojedinačna
Z-4034	Vukovar	Palača Jirkovsky - Zgrada Ekonomske škole	Nepokretna pojedinačna
Z-4709	Vukovar	Hrvatski dom	Nepokretna pojedinačna
Z-4321	Vukovar	Arheološka zona Vučedol	Arheologija
Z-4708	Vukovar	Mala sinagoga	Nepokretna pojedinačna
Z-3392	Vukovar	Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata	Nepokretna pojedinačna
Z-3949	Vukovar	Palača Kirchbaum - Schwartz (Zgrada centralne ljekarne)	Nepokretna pojedinačna
Z-3948	Vukovar	Palača kotarskog suda	Nepokretna pojedinačna
Z-1734	Vukovar	Kulturno-povijesna cjelina grada Vukovara	Kulturnopovijesna cjelina
Z-3391	Vukovar	Spomen područje "Ovčara"	Kulturnopovijesna cjelina
Z-1134	Vukovar	Vila Streim	Nepokretna pojedinačna

Z-6121	Vukovar	Stari vodotoranj	Nepokretna pojedinačna
Z-4194	Vukovar	Vodotoranj	Nepokretna pojedinačna
Z-4032	Vukovar	Palača Tachtler	Nepokretna pojedinačna
Z-4033	Vukovar	Rezidencija Paunović	Nepokretna pojedinačna
Z-4707	Vukovar	Zgrada gimnazije	Nepokretna pojedinačna
Z-7723	Vukovar	Crkva sv. Petke	Nepokretna pojedinačna
Z-7485	Vukovar	Spomenik palim borcima NOR-a, Crvenoj Armiji i žrtvama fašističkog terora na Dudiku	Nepokretna pojedinačna
ROS-442-73	Vukovar	Kuća Pojić (Čirić)	Nepokretna pojedinačna
Z-787	Vukovar	Kompleks vlastelinstva Eltz	Nepokretna pojedinačna
Z-1165	Sotin	Crkva sv. Marije Pomoćnice kršćana	Nepokretna pojedinačna
Z-1176	Vukovar	Palača Županije srijemske	Nepokretna pojedinačna
Z-1177	Vukovar	Mauzolej obitelji Paunović	Nepokretna pojedinačna
Z-1178	Vukovar	Mali dvor Eltz (vila Knoll)	Nepokretna pojedinačna
Z-1179	Vukovar	Zgrada nekadašnje Diližanske pošte (Galerije Bauer)	Nepokretna pojedinačna
Z-1180	Vukovar	Zgrada Radničkog doma	Nepokretna pojedinačna
Z-1181	Vukovar	Zgrada stare općine	Nepokretna pojedinačna
Z-1182	Vukovar	Rodna kuća Lavoslava Ružičke	Nepokretna pojedinačna
Z-1183	Vukovar	Franjevački samostan i crkva sv. Filipa i Jakova	Nepokretna pojedinačna
Z-1184	Vukovar	Mauzolej obitelji Eltz (Kapela Uzašašća Kristova)	Nepokretna pojedinačna
Z-1185	Vukovar	Saborni hram sv. Oca Nikolaja	Nepokretna pojedinačna
Z-4187	Vukovar	Spomen park Dudik	Kulturnopovijesna cjelina
Z-4986	Sotin	Arheološko nalazište "Zmajevac"	Arheologija
Z-4981	Vukovar	Arheološko nalazište "Desna Bara"	Arheologija
Z-5367	Vukovar	Arheološko nalazište "Lijeva Bara"	Arheologija
Z-4982	Vukovar	Arheološko nalazište "Velika Skela"	Arheologija
Z-4983	Vukovar	Arheološka zona "Petri Skela"	Arheologija
Z-4988	Sotin	Arheološka zona Sotin	Arheologija
Z-4984	Vukovar	Arheološko nalazište "Dobra voda"	Arheologija
Z-5375	Vukovar	Kulturno - povijesna cjelina Bata-Ville	Kulturnopovijesna cjelina
Z-6598	Vukovar	Mjesto sjećanja-Vukovarska bolnica 1991.	Nepokretna pojedinačna
Z-6076	Vukovar	Kapela Gospe od hrasta	Nepokretna pojedinačna
Z-6087	Vukovar	Eltzov „crveni“ magazin	Nepokretna pojedinačna
Z-6086	Vukovar	Mauzolej Stanić-Kapela Uskrsnuća Kristovoga	Nepokretna pojedinačna
Z-6343	Vukovar	Sabirni logor Velepromet	Nepokretna pojedinačna
Z-7158	Vukovar	Paunovićevo imanje Trešnja	Kulturnopovijesna cjelina
Z-7270	Vukovar	Novovukovarsko groblje	Nepokretna pojedinačna

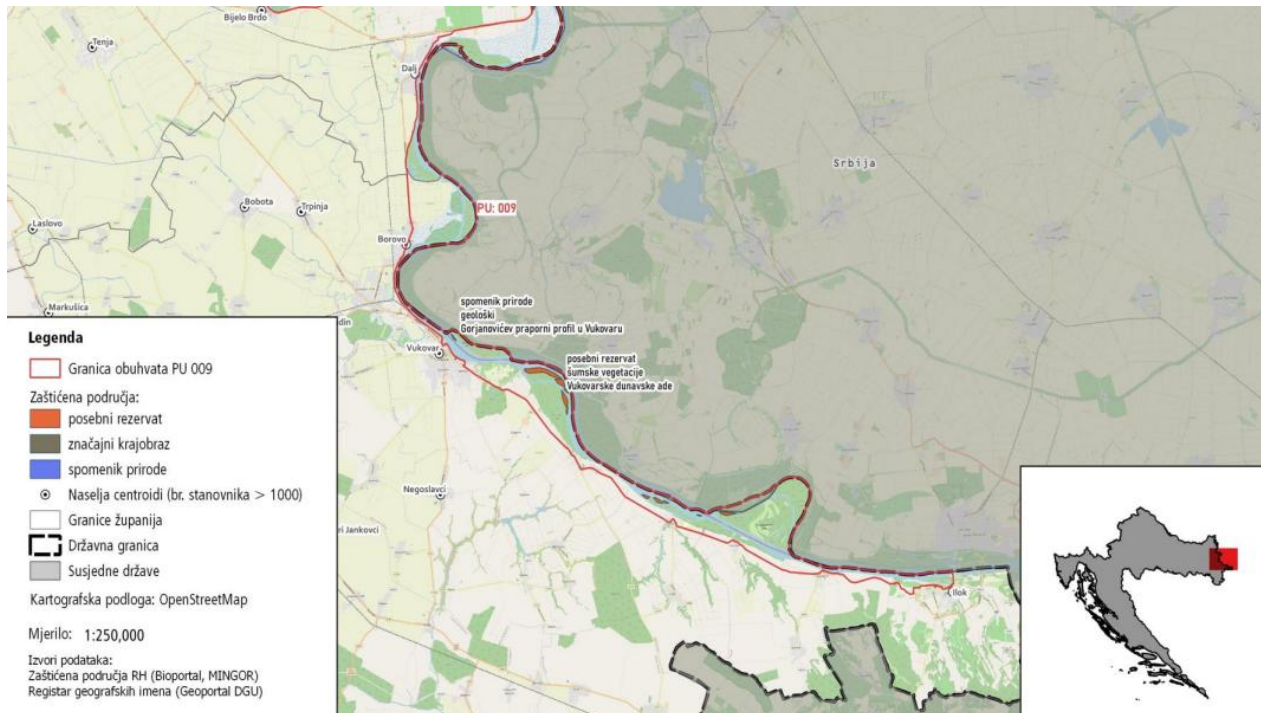
Izvor: Ministarstvo kulture i medija, Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, listopad 2023.

PRILOG 3. Biljni i životinjski svijet te specifičnosti riječnih tokova FLAG područja

Svi vodotoci i obalna područja rijeka u FLAG-u pripadaju područjima od posebnog ekološkog značaja za staništa i vrste, kao dijelovi ekološke mreže Natura 2000. Na lokalnoj razini ovim područjima upravlja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko-srijemske županije

DUNAV

Područje ekološke mreže EM HR2000372 Dunav – Vukovar
Teritorij FLAG-a : Borovo, Vukovar, Lovas, Ilok

Izvor: Ekološka mreža Natura 2000 (Biportal, MINGOR); Registar prostornih jedinica (DGU)

Za veliki dio toka rijeke Dunav na području FLAG-a karakteristične su muljevite obale te poplavna šumska vegetacija vrba i topola koju presijecaju rukavci, mrtvaje i manji vodotoci. Stajaća voda obrasla vodenom vegetacijom predstavlja povoljno stanište brojne vrste kojima ovo područje ekološke mreže predstavlja važno područje očuvanja u RH. Navedeno područje dio je ekološke mreže i značajno je zbog očuvanja 11 ciljnih vrsta životinja (četiri vrste beskralježnjaka: dvoprugastog kozaka (*Graphoderus bilineatus*), kiseličinog vatrenog plavca (*Lycaena dispar*), rogatog regoča (*Ophiogomphus cecilia*), grimizne plosnatice (*Cucujus cinnaberinus*); šest vrsta riba: bolen (*Aspius aspius*), prugasti balavac (*Gymnocephalus baloni*), Balonijev balavac (*Gymnocephalus schraetser*), sabljarka (*Pelecus cultratus*), ukrajinska paklara (*Eudontomyzon mariae*), veliki vretenac (*Zingel zingel*); te jedne vrste sisavca: vidra (*Lutra lutra*)) i četiri stanišna tipa. Izvan poplavnih područja prisutni su subpanonski i panonski stepski travnjaci na preostalim iznimno malim površinama.

Kao jedna od najdužih i vodom najbogatija rijeka, Dunav podržava raznoliku zajednicu riba i ima osobitu važnost za cjelokupnu raznolikost hrvatske ihtiofaune. Poplavna staništa, bare, mrtvaje i kanali osobito su važni i zbog toga što postaju staništa za razmnožavanje i hranjenje vrsta koje inače većinu životnog ciklusa provode u tekućicama. Prema istraživanjima pojedinih autora (Mrakovčić i sur., 2006.¹) Dunavski sliv Hrvatske, nastanjuje 62 riblje vrste. Na ovom području zabilježeno je čak 30 invazivnih i stranih vrsta koje imaju izrazito negativan utjecaj na bioraznolikost, a čine i ekonomsku štetu na području na koje su unesene, zbog čega izazivaju zabrinutost na razini Europske unije.

Glavne gospodarske djelatnosti ovog područja su vodno gospodarstvo, poljoprivreda šumarstvo, lovstvo, te športski i gospodarski ribolov. Ribolovno područje rijeke Dunava na teritoriju FLAG-a obuhvaća ribolovnu zonu unutar administrativnih granica VSŽ – ribolovna zona D3 koja obuhvaća rijeku Dunav od Borova Sela – Savulje (rkm 1347+500) do Iloka (rkm 1295+200), uključujući Poretak, Iločki, Ostrovski, Vučedolski, Opatovački i Renovski Dunavac. Glavne vrste riba koje se love su som (Silurus glanis), štika (Esox lucius), šaran (Cyprinus carpio) i rjeđe smuđ (Sander lucioperca).

SAVA

Područje ekološke mreže EM – HR2001311 Sava nizvodno od Hrušćice
Teritorij FLAG-a : Babina Greda

Karta područja EM– Sava nizvodno od Hrušćice

Izvor: Ekološka mreža Natura 2000 (Bioportal, MINGOR); Registar prostornih jedinica (DGU)

Sava na području FLAG-a je izrazito meandrirajuća rijeka, čiji meandri predstavljaju specifičan oblik riječnih zavoja gdje se očituju dva glavna oblika riječnog djelovanja na riječno korito: erozija i sedimentacija. Navedeni procesi nepovratno mijenjaju tok i korito rijeke te imaju znatan utjecaj na prirodne, kulturne i krajobrazne značajke užeg i šireg područja kojim Sava protječe. Hidromorfološki procesi jedan su od najznačajnijih preduvjeta za opstanak ekosustava rijeke Save. Savu karakterizira dinamičan okoliš koji se neprestano mijenja zbog promjena u protoku i transportu sedimenta. Te promjene i posljedične fizičke strukture riječnog korita, obala i obalnih pojaseva čine važne rubne uvjete za riječne ekosustave. Hidromorfološki procesi, poput usijecanja i erozije korita rijeke, imaju izraženo postupan učinak na riječne ekosustave. Ljudske aktivnosti također su značajno promijenile prirodni oblik i tok rijeke, odnosno riječni krajobraz.

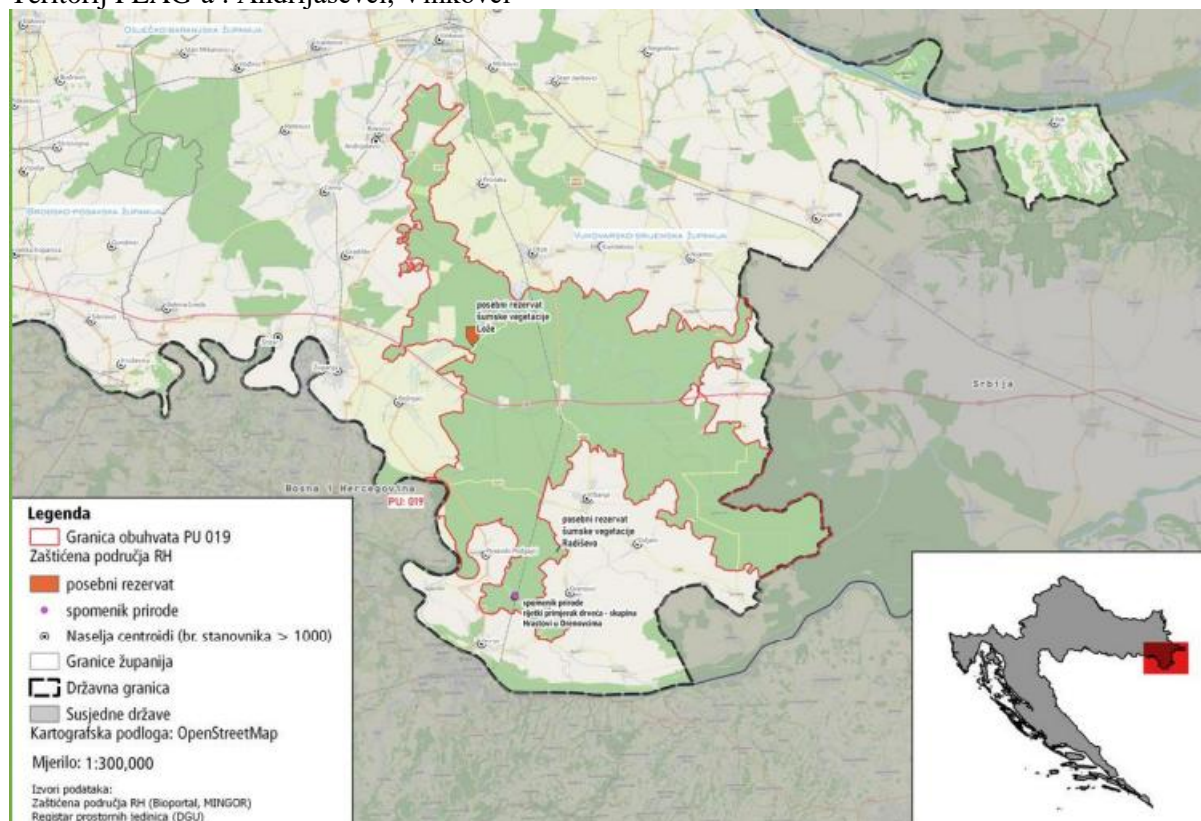
Na području su utvrđena su tri ciljna stanišna tipa područja ekološke mreže od kojih dva pripadaju vodenim tipovima staništa: 3150 Prirodne eutrofne vode s vegetacijom Hydrocharition ili Magnopotamion i 3270 Rijeke s muljevitim obalama obraslim s Chenopodion rubri p.p. i Bidention p.p.

Od preko 400 zabilježenih biljnih i životinjskih vrsta, na ovom području EM obitava i nekoliko nacionalno važnih ugroženih i strogo zaštićenih vrsta slatkovodnih riba: kečiga (*Acipenser ruthenus*), manjid (*Lota lota*), velika pliska (*Alburnus sarmaticus*), zlatni vijun (*Sabanejewia balcanica*) i Balonov balavac (*Gymnocephalus baloni*), a osim njih zabilježene su i važne, osjetljive (VU) biljne vrste: klupčasti šilj (*Cyperus glomeratus* L.) i obični rezac (*Stratiotes aloides* L.). Prisutne su i invazivne strane vrste koje predstavljaju sve veći problem za autohtonu floru i faunu, a njihova pojava velikim je dijelom uvjetovana antropogenim utjecajem na obalama rijeka.

Rijeka Sava izuzetno je važan ekosustav koji se koristi za dobivanje pitke vode i ishranu ljudi zahvaljujući ribljem fondu. Također je izvor vode za razne djelatnosti, od poljoprivrede do industrije. Zahvaljujući velikim količinama biomase u poplavnim šumama, iste znatno doprinose apsorpciji CO² iz zraka, smanjujući koncentraciju stakleničkih plinova u zraku te na taj način doprinose ublažavanju klimatskih promjena. Poplavne šume također sprječavaju eroziju tla i daju drvenu masu. Močvarna područja uz Savu imaju značajan retencijski potencijal i važnu ulogu u prihvatu poplavnih voda te što također rezultira smanjivanju utjecaja klimatskih promjena. Rijeka Sava ima veliki gospodarski potencijal s naglaskom na turizam i ribarstvo, te sport i rekreaciju.

SPAČVANSKI BAZEN

Područje ekološke mreže EM – HR1000006, HR2001414
Teritorij FLAG-a : Andrijaševci, Vinkovci

Slika 3. Karta Područja EM Spačvanski bazen

Izvor: Ekološka mreža Natura 2000 (Bioportal, MINGOR); Registar prostornih jedinica (DGU)

Područje Spačvanskog bazena najveći je kompleks hrastove šume u ovom dijelu Europe, a nalazi se između rijeka Save i Dunava, u porječju rijeke Bosut i njezinih pritoka Spačve, Ljubnja i Brežnice te u istočnom dijelu Berave, Biđa i Studve. Unutar granica područja prostorno ulazi devet jedinica lokalne samouprave, od kojih su grad Vinkovci i općina Andrijaševci u sastavu FLAG-a Dunav Sava, a općine Cerna i Babina Greda graniče s navedenim područjem. Hidrološki uvjeti bazena uglavnom su ovisni o podzemnim vodama na koje utječe vodni režim rijeke Save i pritoka Bosuta, Berave, Brežnice, Spačve

i Studve. Razina podzemnih voda cijele godine razmjerno je visoka, a na površini voda stagnira vrlo dugo (do lipnja ili srpnja) jer je tlo glinasto i slabo propusno, tako da se voda gubi isparavanjem, a ne procjeđivanjem u dublje slojeve. Na području bazena je, osim navedenih rijeka i potoka, prisutan i značajan broj većih i manjih odvodnih kanala te starih „mrtvih“ protoka, zvanih „zib“ („mrtvaje“, „vlake“, „dol“ ili „strug“) koji su nastali prilikom vijuganja i mijenjanja korita rijeke Save.

Na području Spačvanskog bazena utvrđena su četiri ciljna stanišna tipa sukladno klasifikaciji ekološke mreže Natura 2000 od kojih vodenim staništima pripada 3150 - Prirodne eutrofne vode s vegetacijom Hydrocharition ili Magnopotamion. Obuhvaća jezera, bare i umjetne kanale s prljavo-sivom do plavo-zelenom bazičnom vodom i s prisutnim slobodnoplivajućim biljkama sveze Hydrocharition ili zajednicama velikih mrijesnjaka sveze Magnopotamion u dubljim i otvorenim vodama i kao takav ima status rijetkog i ugroženog stanišnog tipa na području R. Hrvatske prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/2021).

Na području FLAG-a ovaj tip vodenog staništa nalazimo na vodotocima Bosuta. Vode u barama i vodotocima na području Spačvanskog bazena posebno su bogate hranjivim tvarima koje uobičajeno rezultiraju bogatom rastu algi i plutajućih, izranjajućih i potopljenih vodenih biljaka. Rijeku Bosut za vrijeme visokog vodostaja pune tekućice, ali i vode stajaćice.. Na području Spačvanskog bazena zabilježeno je 46 vrsta vodenih kornjaša, od kojih je važan nalaz vrste *Graphoderus austriacus*. Za vodena staništa na području Spačve vezane su različite vrste vodozemaca, gmazova i sisavaca. Iz skupine vodozemaca važne su strogo zaštićene ciljne vrste crveni mukač (*Bombina bombina*) i veliki panonski vodenjak (*Triturus dobrogicus*), a iz skupine sisavaca vidra (*Lutra lutra*).

Glavne gospodarske djelatnosti na ovom području su šumarstvo, lovstvo i športski ribolov, drvna industrija te vodno gospodarstvo. Rijeka Bosut sa svojim pritokama Beravom, Biđom i Bituljom te rijeka Vuka i mnogobrojne bare i iskope gline bogate su raznovrsnom ribom. Glavne vrste riba koje se love su som (*Silurus glanis*), štika (*Esox lucius*), šaran (*Cyprinus carpio*) i rjeđe smuđ (*Sander lucioperca*).

Kvaliteta vode u rijekama i vodotocima znatno utječe na vodena staništa. Iako je kakvoća vodenih tijela na području Spačvanskog bazena većinom umjerena, ekološko stanje Bosuta je, nizvodno kod Vinkovaca te Brežnice, prije utoka u Biđ loše. Navedeno potvrđuje prevladavanje slobodno-plivajućih makrofita tj. sastojine velike vodene leće (*Spirodela polyrhiza* (L.))

Aktivnosti koje doprinose očuvanja vodenih staništa Spačvanskog bazena podrazumijevaju:

- održavanje dobre suradnje s Hrvatskim vodama te sudjelovanje u projektima restauracije i revitalizacije staništa na kritičnim lokalitetima,
- zagovaranje sprječavanja novog kanaliziranja rijeka,
- poticanje održavanja postojećih kanala na način da se ne uništava stanište i narušava bioraznolikost,
- podizanje svijesti javnosti o propisnom odlaganju otpada te poticanje na smanjenje upotrebe zagađivača u poljoprivredi.

PRILOG 4. Pretovar na lučkom području FLAG-a i broj putnika na putničkim pristaništima po godinama.

Luka Vukovar - pretovar									
Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Teret (t)	326.854	424.304	332.943	319.467	418.708	483.929	557.534	354.235	322.388

Izvor: Lučka uprava Vukovar, listopad 2023.

Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Luka Vukovar – Putničko pristanište Ilok									
Broj putnika	2419	2822	4168	5326	6079	11327	83	1753	8250
Broj pristajanja	20	22	31	37	40	71	1	26	85
Luka Vukovar – Putničko Pristanište Vukovar									
Broj putnika	28529	29207	27122	27162	31972	49114	1277	11349	29607
Broj pristajanja	212	221	224	205	231	351	14	125	305

Izvor: Lučka uprava Vukovar, listopad 2023.

PRILOG 5. Zaposleni prema područjima djelatnosti

DJELATNOST	ANDRIJAŠEVCI	BABINA GREDA	BOGDANOVC	BOROVO	CERNA	LOVAS	NUŠTAR	ILOK	VINKOVCI	VUKOVAR
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	31	2	14	1	69	46	5	41	556	507
Rudarstvo i vađenje	-	-	-	-	-	-	-	-	42	-
Prerađivačka industrija	18	112	-	16	495	-	53	372	2.600	1.124
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	9	-	1	5	-	-	13	266	165
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	-	-	-	13	-	-	103	47	334	350
Građevinarstvo	4	17	6	22	1	-	27	7	1.331	470
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	27	45	4	43	76	8	37	58	1.904	1.056
Prijevoz i skladištenje	1	8	-	7	4	-	-	17	807	466
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1	4	1	1	3	-	-	19	269	194
Informacije i komunikacije	-	-	-	12	-	-	1	32	158	116
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	1	-	-	-	-	-	7	216	122
Poslovanje nekretninama	-	13	-	-	-	-	-	-	36	14
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1	9	-	-	3	-	6	11	242	195

Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	16	18	-	-	-	-	22	5	253	230
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	8	9	9	6	11	10	206	333	2.028	966
Obrazovanje	56	57	-	63	66	35	78	178	1.217	930
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	-	4	2	15	1	3	167	74	1.625	1.018
Umjetnost, zabava i rekreacija	-	-	-	-	2		1	9	225	173
Ostale uslužne djelatnosti	1	-	-	-	-	3	1	-	59	88
Drugo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	164	308	36	200	736	105	716	1.223	14.168	8.184

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2021. godina, listopad 2023.

PRILOG 6. Plovila po dužinskoj kategoriji i snazi motora na području FLAG-a

JLS	dužinske kategorije plovila (m)			snage motora (kW)			
	manje od 12 m	od 12 do 24 m	veće od 24 m	manje od 20 kW	od 20 do 100 kW	od 100 kW do 300 kW	preko 300 kW
Borovo				3	1		
Ilok				1			
Vukovar				1	2		
FLAG UKUPNO				8			
VSŽ UKUPNO				12			

Izvor: Vukovarsko srijemska županija

PRILOG 7. Ulov gospodarskog ribolova za Dunav i Savu na području FLAG-a po vrstama ribe (kg) od 2019.g. do 2022.g.

JLS	2019.	2020.	2021.	2022.
BOROVO	5.684,60	4.972,40	6.249,10	5.604,75
Šaran	302,00	397,00	418,5	525,85
Som	921,50	532,00	610,50	815,70
Smuđ	159,00	142,10	34,90	226,60
Štuka	72,00	20	2281,50	52,70
Deverika	1210,00	2666,50	151,50	1277,10
Kečiga	21,60	10,00	0,80	16
Linjak	0	0	0	0
Jez	0	0	7,30	17,30
Bolen	0	0	0	15,00
Ostale autohtone vrste	0	0	293,40	757,10
Alohtone vrste	2998,50	1204,80	2450,70	1901,4
VUKOVAR	9.379,00	3.732,00	7.279,00	5.692,00
Šaran	1556,00	1081,00	1776,00	1490,00
Som	3722,00	1380,00	2413	1538,00
Smuđ	312,00	194,00	271,00	67,00
Štuka	149,00	73,00	91,00	43,00
Deverika	1002,00	188,00	868,00	405,00
Kečiga	8,00	5,00	20,00	79,00
Linjak	0	0	0	0
Jez	42,00	135,00	12,00	0
Bolen	116,00	27,00	232,00	0
Ostale autohtone vrste	394,00	17,00	217,00	456,00
Alohtone vrste	2078,00	632,00	1379,00	1614,00
ILOK	1.494,50	1.365,00	205,00	900,60
Šaran	0	0	9,00	33,00
Som	655,00	451,00	169,00	654,70
Smuđ	19,00	0	27,00	37,80
Štuka	1,50	0	0	5,00
Deverika	449,00	723,00	0	10,50
Kečiga	4,00	0	0	0
Linjak	0	0	0	0

Jez	0	77,00	0	0
Bolen	8,00	5,00	0	0
Ostale autohtone vrste	358,00	109,00	0	124,60
Alohtone vrste	0	0	0	35
LOVAS	239,00	0,00	0,00	108,00
Šaran	31,00	0	0	21,00
Som	48,00	0	0	12,00
Smuđ	18,00	0	0	14,00
Štuka	20,00	0	0	2,00
Deverika	122,00	0	0	55,00
Kečiga	0	0	0	0
Linjak	0	0	0	0
Jez	0	0	0	0
Bolen	0	0	0	4,00
Ostale autohtone vrste	0	0	0	0
Alohtone vrste	0	0	0	0
FLAG ukupno	16.797,10	10.069,40	13.733,00	12.305,35
Ostatak VSŽ izvan FLAG-a	1.176,6	809,5	1.772,50	1.840,80
RH ukupno	46.664,40	46.859,10	39.302,00	36.973,00

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, listopad 2023. g

PRILOG 8. Ribolovne zone FLAG područja

Ribolovne zone u Republici Hrvatskoj su određene Pravilnikom o granicama i površini ribolovnih područja i ribolovnih zona za slatkovodni ribolov te o dopuštenosti i ograničenjima ribolova (NN 14/2022). Sukladno navedenom Pravilniku ribolovno područje na području Vukovarsko-srijemske županije, ujedno i FLAG-a Dunav Sava, dijeli se na ribolovno područje rijeke Save i ribolovno područje rijeke Dunav.

Ribolovno područje rijeke Save unutar administrativnih granica Vukovarsko-srijemske županije obuhvaća:

- ribolovnu zonu S3-A, koja obuhvaća rijeku Savu od granice Vukovarsko-srijemske županije (rkm 299+900) do Županje (rkm 259+500)
- ribolovnu zonu S3-B koja obuhvaća rijeku Savu od Županje (rkm 259+500) do državne granice s Republikom Srbijom (rkm 207+000).

Ribolovno područje rijeke Dunav unutar administrativnih granica Vukovarsko-srijemske županije obuhvaća: ribolovnu zonu D3 koja obuhvaća rijeku Dunav od Borova Sela – Savulje (rkm 1347+500) do Iloka (rkm 1295+200), uključujući Poretak, Iločki, Ostrovski, Vučedolski, Opatovački i Renovski Dunavac.

Pravilnikom o gospodarskom ribolovu u slatkovodnom ribarstvu (NN 21/2022) dodijeljena su ribolovna prava odnosno povlastice za gospodarski ribolov (za Vukovarsko-srijemsku županiju) na način kako slijedi:

1. Za ribolovno područje rijeke Save:
 - a. za ribolovnu zonu S3-A 7 povlastica
 - b. za ribolovnu zonu S3-B 7 povlastica
2. Za ribolovno područje rijeke Dunav: za ribolovnu zonu D3 20 povlastica.

Navedenim ribolovnim zonama i pripadajućim ribljim fondom u svrhu organizacije ribolova i zaštite okoliša na održiv i racionalan način upravljaju ovlaštenici ribolovnog prava (sportsko-ribolovne udruge i viši oblici udruživanja). Na području FLAG-a Dunav Sava djeluju četiri ovlaštenika ribolovnog prava. Također, navedeni ovlaštenici provode i aktivnosti poribljavanja vodenih površina u svrhu povećanja brojnosti i količine ribljih vrsta autohtone ribe.

Sve vode su bogate raznovrsnom slatkovodnom ribom gdje prednjače šaran, štika, smuđ, linjak, som te ostalom bijelom ribom koja je vrlo atraktivna za sportski dio natjecanja.

PRILOG 9. Dolasci i noćenja turista u razdoblju od 2020. do 2022. godine

JLS	2021						2022					
	Dolasci			Noćenja			Dolasci			Noćenja		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
Općina Andrijaševci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Općina Babina Greda	2	2	-	6	6	-	17	9	8	39	27	12
Općina Bogdanovci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Općina Borovo	26	11	15	57	20	37	42	23	19	216	177	39
Općina Cerna	126	82	44	1.191	575	616	138	116	22	510	423	87
Općina Lovas	90	65	25	138	102	36	162	90	72	305	171	134
Općina Nuštar	165	137	28	296	252	44	99	73	26	565	289	276
Grad Ilok	4 856	4 232	624	6 903	6 007	624	5 930	4 631	1 299	8 868	6 790	2 078
Grad Vinkovci	18 741	14 029	4 712	45 782	26 328	19 454	27 786	19 363	8 423	57 839	34 611	23 228
Grad Vukovar	11 519	9 197	2 322	27 448	18 932	8 516	39 590	35 281	4 309	65 891	52 358	13 533
FLAG DUNAV SAVA	35 525	27 755	7 770	81 821	52 222	29 327	73 764	59 586	14 178	134 233	94 846	39 387

Izvor: Turistička zajednica Vukovarsko – srijemske županije, listopad 2023. g

PRILOG 10. Smještajni kapacitet po vrstama objekata na području FLAG-a

	Kategorija	Broj objekata	Broj soba	Broj ležaja
VINKOVCI	Hoteli	5	252	427
	Hosteli	7	126	385
	Lovačke kuće	1	6	12
	Sobe za iznajmljivanje	1	15	33
	Studio apartman u domaćinstvu	5	5	11
	Apartman u domaćinstvu	21	27	60
	Prenočište	1	12	25
	Nekomercijalni smještaj	5	5	16
	Objekt u domaćinstvu	1	5	8
	Kuća za odmor	6	9	27
	Apartmani i sobe	1	2	8
	Apartman	1	1	2
	VUKOVAR	Hoteli	1	44
Hosteli		2	50	362
Sobe za iznajmljivanje		5	28	64
Kuća za odmor		5	16	30
Privatni smještaj		4	11	65
Apartmani i sobe		3	15	30
Akademis		2	110	227
pansion		1	13	23
Apartman		22	30	84
Sobe u domaćinstvu		1	8	16
Sobe		4	31	54
		Hoteli	1	16
	Hosteli	1	5	20

ILOK	Kuća za odmor	2	2	6
	Apartman	3	3	12
	Sobe u domaćinstvu	2	3	6
	Turističko naselje	2	24	48
	Seljačko domaćinstvo	3	6	12
	Robinsonski turizam	1	1	1
	Sobe	2	4	8
	Sobe za iznajmljivanje	4	21	46
BABINA GREDA	Kuća za odmor	1	1	4
BOROVO	Apartman u domaćinstvu	1	1	2
	Sobe u domaćinstvu	1	1	2
CERNA	Apartman	2	2	12
LOVAS	Kuća za odmor	2	4	10
	Sobe za iznajmljivanje	1	7	14
	Seljačko domaćinstvo	1	2	4
NUŠTAR	Kuća za odmor	4	7	30
FLAG UKUPNO		139	931	2.316

Izvor: Turistička zajednica Vukovarsko – srijemske županije, listopad 2023. g.

PRILOG 11. Tržište rada

Registrirana nezaposlenost na području FLAG-a, godišnji prosjek za 2020., 2021., 2022., 2023

JLS	2020.	2021.	2022.	2023.*
Andrijaševci	171	151	132	120
Babina Greda	190	160	150	127
Bogdanovci	102	77	82	65
Borovo	180	150	154	133
Cerna	197	184	157	151
Lovas	51	43	43	28
Nuštar	243	203	177	163
Ilok	312	249	237	185
Vinkovci	1161	1105	908	887
Vukovar	1197	1010	958	896
FLAG DUNAV SAVA	3804	3332	2998	2755

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika on-line, preuzeto listopad 2023.g

Novozaposlene osobe na području FLAG-a u 2020., 2021., 2022., 2023.*

JLS	2020.	2021.	2022.	2023.*
Andrijaševci	189	209	194	125
Babina Greda	150	154	163	122
Bogdanovci	104	96	93	94
Borovo	200	191	167	149
Cerna	192	213	210	132
Lovas	61	32	69	32
Nuštar	290	275	234	224
Ilok	246	230	219	185
Vinkovci	1313	1335	1175	955
Vukovar	1349	1294	1203	985
FLAG DUNAV SAVA	4094	4029	3727	3003

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika on-line, preuzeto listopad 2023.g

Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti 2011.g.

JLS	Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni	Ekonomski neaktivni	Nepoznato
Vukovarsko - srijemska županija	149.070	48.894	16.426	83.693	57
Andrijaševci	3237	1141	340	1.756	-
Babina Greda	2.856	1.007	324	1.525	-
Bogdanovci	1.669	563	210	895	1
Borovo	4.309	1.190	642	2477	-
Cerna	3.680	1.168	467	2.045	-
Lovas	1.049	378	50	621	-
Nuštar	4.708	1.522	517	2.664	5
Ilok	5.731	1.991	453	3.285	2
Vinkovci	28.988	11.263	3.017	14.704	4
Vukovar	23.811	7.424	2.615	13.765	7
FLAG	80.038	27.647	8.635	43.737	19

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011., listopad 2023.

PRILOG 12. Stanovništvo starije od 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu po JLS-u

JLS	spol	Ukupno	Bez škole	1 – 3 razreda osnovne škole	4 – 7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje			Nepoznato
								Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktor znanosti	
ILOK	svi	4.462	72	33	208	1.163	2.408	578	250	326	2
	m	2.129	15	5	60	474	1.325	250	117	132	1
	ž	2.333	57	28	148	689	1.083	328	133	194	1
VINKOVCI	svi	26.044	222	42	244	4.393	15.009	6.128	2.018	4.065	45
	m	12.261	67	9	64	1.611	7.702	2.804	991	1.788	25
	ž	13.783	155	33	180	2.782	7.307	3.324	1.027	2.277	20
VUKOVAR	svi	20.129	141	48	301	3.645	11.870	4.119	1.911	2.173	35
	m	9.192	23	10	57	1.219	6.062	1.819	853	951	15
	ž	10.937	118	38	244	2.426	5.808	2.300	1.058	1.222	20
ANRIJAŠEVCI	svi	2.872	22	8	34	765	1.749	294	123	167	4
	m	1.389	2	2	8	287	948	142	66	73	3
	ž	1.483	20	6	26	478	801	152	57	94	1
BABINA GREDA	svi	2.302	42	26	111	888	1.097	138	57	81	-
	m	1.154	11	10	41	399	630	63	30	33	-
	ž	1.148	31	16	70	489	467	75	27	48	-
BOGDANOVC	svi	1.346	27	3	30	480	682	124	57	67	-
	m	658	3	1	9	211	375	59	29	30	-
	ž	688	24	2	21	269	307	65	28	37	-
BOROVO	svi	3.154	42	4	35	908	1.829	336	183	150	3
	m	1.477	2	2	4	341	994	134	75	59	-
	ž	1.677	40	2	31	567	835	202	108	91	3
CERNA	svi	3.125	54	9	74	866	1.862	258	85	173	-
	m	1.563	7	2	26	355	1.045	127	44	83	-
	ž	1.562	47	7	48	511	817	131	41	90	-
LOVAS	svi	828	7	3	27	265	439	87	49	38	-
	m	397	-	1	5	107	239	45	25	20	-

NUŠTAR	ž	431	7	2	22	158	200	42	24	18	-
	svi	4.195	61	12	102	954	2.516	550	242	306	2
	m	2.065	17	3	24	394	1.389	238	114	122	2
	ž	2.130	44	9	78	560	1.127	312	128	184	-
FLAG	svi	68.457	690	188	1.166	14.327	39.461	12.612	4.975	7.546	91

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2021.g., listopad 2023. g.